

HARRAN
UNİVERSİTESİ

**T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

HASAN AKÇAY'IN ESERLERİ VE KİŞİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Songül GÜLER

**Danışman:
Dr. Öğr.Üyesi Halef NAS**

ŞANLIURFA - 2018

HARRAN
ÜNİVERSİTESİ

**T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

HASAN AKÇAY'IN ESERLERİ VE KİŞİLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Songül GÜLER

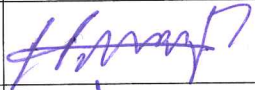

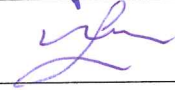
**Danışman:
Dr. Öğr.Üyesi Halef NAS**

ŞANLIURFA - 2018

T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 135210007 numaralı Songül GÜLER'in hazırladığı "Hasan AKÇAY'ın Eserleri ve Kişiliği" konulu **yüksek lisans** tezi ile ilgili tez savunması, 21/09/2018 tarihinde, saat 13.00 'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABUL (başarılı) olduğuna oybirliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

21/09/ 2018

Sınav Jürisi	Unvan, Adı Soyadı	Kanaati	İmzası
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Halef NAS	Kabul	
Üye	Doç. Dr. Fatih Arslan	Kabul	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Levent Bilgi	Kabul	

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

22.10.2018

Prof. Dr. Abdullah ÇELİK
Müdür

Not: a) Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan alıntılarının, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

b) Tez, HÜBAK'tan Bilimsel Araştırma Projesi mali destek Almıştır
Almamıştır.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORJİNALLİK RAPORU VE BEYAN BELGESİ

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı : Songül GÜLER
Öğrenci Numarası: 135210007
Enstitü Anabilim Dal: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Türk Dili ve Edebiyatı
Başlık (Türkçe): Hasan Akçay'ın Eserleri ve
Kişiliği

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen yüksek lisans tez çalışmamın çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 151 sayfalık kısmına ilişkin, 27/08/2018 tarihinde şahsım/ danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı % 11'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 6 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen tezli/tezsiz lisansüstü programlarda seminer, dönem projesi, tez vb Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen lisansüstü orijinallik raporu alınması uygulama esasları ile belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve bütün bilgilerin, akademik kurallara uygun olarak toplanıp sunulduğunu, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı, blok şeklinde alıntılar yapmadığımı ve tüm alıntıların bilimsel atıf kuralları çerçevesinde kaynağını gösterdiğimi, Yükseköğretim kurulu bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesi ile Harran Üniversitesi bilimsel araştırma ve yayın etiği yönergesinin 8. maddesinde yer alan etik ihlallerden her hangi birisinin yer almadığını, etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21.09/2018

Hazırlayan Öğrencinin

İmzası

Yukarıda yer alan raporun ve beyanım doğruluğunu onaylarım. 21.09/2018

Dr. Öğr. Üyesi Halef Nas

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı

(İmzası)

ÖNSÖZ

Karadeniz, medeniyetler merkezi olarak edebiyatıyla müziğiyle yemekleriyle büyük zenginlikleri kucaklamaktadır. Karadeniz bu özellikleri ile keşfedilmeye değer bir doğa harikasıdır. Hasan Akçay, Karadeniz'in bu eşsiz doğasıyla yetişmiş önemli bir şairdir.

Bu çalışmada yazarlığı, şairliği ve öğretmenliği ile Hasan Akçay'ın hayatı ve eserleri üzerinde duruldu. Hasan Akçay eserlerinde hüznü, akşamı, aşkı, ayrılığı, ölümü, tabiatı, pişmanlığı ve gurbet gibi konuları ele almıştır. Son dönemde birçok eser veren Hasan Akçay daha çok şair kimliği ile ön plana çıkmıştır. Şiirlerinde mistik ifadeler ve idrak edilemeyen dünyalara meyleden özellikleri ile dikkat çeker. Hasan Akçay'ın şiirlerinde Necip Fazıl'ın, Ahmet Haşim'in izlerini görmek mümkündür. Vezni ve kafiyeyi kendine özgü bir tutumla kullanmaktadır. Gelenekle modern şiiri birleştirmiştir.

Şiirle başlayan yazma yolculuğu deneme, öykü ve makalelerle devam etmiştir. Belki çok fazla yazmadı; ama yazma tutkusunu sekteye uğratmadan, adını unutturmadan bu yolculuğunu uzun yıllar devam ettirdi.

Birçok kültür-sanat-edebiyat dergisinde ürünleri yayımlandı. Yurt içinde ve yurt dışında çeşitli sanat etkinliklerine katıldı. Şiir şölenlerinde şiirler okudu; kitap fuarlarında kitaplarını imzaladı; edebiyata ve hayata dair birikimlerini seminerler ve konferanslar aracılığıyla insanlarla paylaştı.

Bu çalışmada Sayın Dr. Öğr. Üyesi Halef Nas'ın yönlendirmesiyle gerekse Öğretim Görevlisi Hasan Akçay'ın yardımlarıyla, birlikte ulaşılan kaynaklardan taramalar yapılarak elde edilen yazıların konularına göre bir sınıflandırmaya tabi tutularak bir araya getirilmiştir. Çalışmada bir araya getirilen yazıların nerelerde yayımlandığına dair bilgiler, ilgili sayfaların sonunda dipnot olarak verildi.

Tez çalışmasında, planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren Danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Halef NAS'a sonsuz teşekkürler ederim. Ayrıca değerli zamanlarını esirgemeyerek bana her fırsatta yardımcı olan değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Levent BİLGİ ve son olarak bu çalışmada beni her zaman güler yüzle karşılayan Sayın Öğretim Görevlisi Hasan AKÇAY'a teşekkürü bir borç bilirim.

Songül GÜLER
ŞANLIURFA/2018

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR.....	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
1.GİRİŞ	1
1.1.Cumhuriyet Dönemi Şiiri	2
2. BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN HAYATI.....	11
2.1.Çocukluk Yılları	11
2.2.Bir Sahil Kasabası	12
2.3.İlk Şiirler İlk Aşktır.....	12
2.4.Gazeteler-Dergiler	13
2.5.Lise Yılları.....	15
2.6.Dergiler ve Şölenler	17
2.7.Palandöken Şiir Dağı/tır	18
2.8.İlk Kitap	20
2.9.Öğretmenlik Yılları	21
2.10.Son Durak Urfa	22
2.11.Çalışmalarını Değerlendirdiği Süreli Yayınlar Gazeteler:	23
2.12.Dergiler:	23
2.13.Yayınlanan Kitapları:	23
2.14.Aldığı Ödüllerden Bazıları:	24
3.BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN ŞAIRLİĞİ VE ŞİİRİ	25
3.1. Şiirlerinin Tematik İncelemesi	26
3.1.1.Aşk	27
3.1.2.Din.....	33
3.1.3. Özlem	36

3.1.4. Tabiat	40
3.1.5. Hüzün	42
3.1.6. Pişmanlık	47
3.1.7. Yalnızlık	48
3.1.8. Ayrılık	50
3.1.9. Savaş	53
3.1.10. Zaman	54
3.1.11. Çocuk	55
4.BÖLÜM HASAN AKÇAY ŞİİRLERİNDE ŞEKİL BİLGİSİ VE AHENK UNSURLARI	67
5.BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN ŞİİRLERİNDE EDEBİ SANATLAR	90
5.1.Kinaye (Değınmece)	91
5.2.Teşbih (Benzetme)	92
5.3.Teşhis (Kişileştirme)	94
5.4.Tenasüp (Uygunluk)	96
5.5.Telmih (Anımsatma)	98
5.6.Leff ü Neşr (Sıralı Açıklama)	99
5.6.1.Leff ü neşr-i mürettep (Düzenli leff ü neşr)	100
5.6.2.Leff ü neşr-i gayri mürettep (Dağınık leff ü neşr)	100
5.7.Tezat (Zıtlık)	101
5.8.Tevriye (İki Anlamlılık)	102
5.9.Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması)	102
5.10.Somutlama (somutlaştırma)	103
5.11.Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme)	103
5.12.İstifham (Soru Sorma)	104
5.13.İstiare (Eğretileme)	106
5.13.1.Açık İstiare	106
5.13.2.Kapalı İstiare	107
5.14.Tekrir (Tekrar Etme)	108
5.15.Aliterasyon	108
5.16.Mübalğa (Abartma)	108

6.SONUÇ	109
7.KAYNAKÇA	111
8.EKLER	114
EK 1: Hasan Akçay'la Röportajlar	115
Ek 2: Hasan Akçay'ın Yayınlanmış Makaleleri	140

KISALTMALAR

AKM	:Atatürk Kültür Merkezi
Bsk.	:Baskı
Bkz	:Bakınız
C.	:Cilt.
ev.	:eviren
DİA	:Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Fak.	:Fakültesi
G.	:Gazel
Haz.	:Hazırlayan
Hz.	:Hazreti
KTB	:Kültür ve Turizm Bakanlığı
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
.	:ölümü
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
Tc.	:Terc-i bend
Tb.	:Terkib-i bend
TDK	:Türk Dil Kurumu
Trc.	:Tercüme
vb. :	Ve bunun gibi
vr.	:Varak
Üniv.	:niversite
Yay.	:Yayınları
yy.	:Yüzyıl

ÖZET

HASAN AKÇAY'IN ESERLERİ VE KİŞİLİĞİ

Bu çalışmanın konusunu ağırlıklı olarak Hasan Akçay'ın edebi kişiliği ve şiirleri oluşturmaktadır. Çalışmanın tamamında kitaplarına almadığı, dergi sayfalarında kalmış, kitap olabilecek hacme ulaşmamış çeşitli türdeki (mülakat, anı ,inceleme vb.) yazılarından yararlandı. Gazete ve dergilerde bulunan yazıları ve şiirleri üzerine yazılmış makaleleri inceleyerek işe başlandı.

Çalışma sekiz bölümden oluşturuldu.. İlk bölüm giriş , ikinci bölümde Hasan Akçay'ın hayatı ele alındı.. Üçüncü bölümde Hasan Akçay'ın eserleri ve şiirlerinin tematik incelenmesi yapıldı . Bu bölümde eserlerinin genel tanıtımı ve şiirlerinin içerik olarak incelendiği görülmektedir. Dördüncü bölümde ise şiirleri şekil bilgisi ve ahenk unsurları açısından incelendi . Beşinci bölümde ise edebi sanatlara yer verildi. Altıncı bölümde sonuç ele alındı. Sonraki bölümde kaynakçalara yer verildi. En son kısım olan ekler bölümünde Hasan Akçay'ın çeşitli gazete ve dergilerde , sanat-edebiyat ve hayatla ilgili kendisine yöneltilen sorulara vermiş olduğu cevaplara yer verildi. Bu röportajlar ile birlikte de şairin hayatı, algılayış ve yorumlayış şeklini, edebiyatla, sanatla, şiirlerle ilgili görüş ve düşünceleri ayrıntılı bir şekilde öğrenilmiş olundu.

Anahtar Kelimeler: Hasan Akçay, Şiir, Deneme, Öykü, Makale, Röportaj.

ABSTRACT
HASAN AKÇAY'S WORKS AND PERSONALITY

This study is mainly about Hasan Akçay's literary personality and his poems. In order to carry out the study, his works that were not included in his books, or were left on the pages of journals, and his writings such as interviews, memoirs, and reviews which were not big enough to be published into books, were used. First, articles on his works and poems published in some newspapers and journals were analysed.

This study consists of eight chapters. The first chapter is introduction. In the second chapter, the life of Hasan Akçay was examined. In the third chapter, a thematic examination of his works and poems were carried out. In this chapter, it is seen that a general introduction to his works was presented, and the content of his poems was examined, as well. In the fourth chapter, his poems were examined in terms of the form and harmony. In the fifth chapter, certain literary arts employed in his works were introduced. In the sixth chapter, the conclusion was presented. In the next chapter, references were listed. In appendices, which are the last chapter, Hasan Akçay's answers to questions about art, literature and life, published in an interview format in various newspapers and magazines, were presented. With these interviews, it became possible to understand the poet's perception and interpretation of life, and his thoughts and opinions about literature, art and poetry in a detailed way.

Key words: Hasan Akçay, Poetry, Essay, Short Story, Article, Interview.

1.GİRİŞ

Edebiyat ve şair arasındaki ilişki köklü bir tarihe dayanmaktadır. Edebi eserlerin, özellikle de şiirlerin edebiyata kaynaklık etmesine geçmiş yıllardan itibaren rastlanır. Edebiyat tarihine bakıldığında özellikle geniş okuyucu kitlesine ulaşmış ya da tanınan, bilinen şairlerin şiirleri kaynak olarak karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda şiirin tarihinin baktığımızda batılılaşma hareketine kadar şairler daha bireysel konular işlemiştir. Batılılaşma ile birlikte şiirin yüzü topluma dönmüştür.

Türkiye'de çağdaşlaşma serüveni genellikle batılılaşma hareketleriyle başlatılır. Osmanlıdaki batılılaşma çabalarının, reformist girişimleri dayatan, Batı'nın istemleriyle gerçekleştiği bilinir. 1839 Tanzimat Fermanı da bu doğrultudaki çabanın ürünüdür. III. Selim dönemi ıslahat hareketleri, belki de Batı ile ilişkilerin başlama noktası olarak alınabilir. Ama asıl çağdaşlaşma bilinci Cumhuriyet'le gelen bir olgudur ki 1923'te başlayan bu süreç aydınlanma düşüncesini de var etmiştir. Bir bakıma buna Anadolu Aydınlanması da denilebilir. Türkiye için 1923 Devrimi birçok şeyin başlama noktasıdır. Aynı zamanda bir dönemeçtir. Özellikle toplumsal yaşamdaki yenilikler; eğitim, kültür alanındaki atılımlar aydınlanma felsefesini oluşturacak kurumların yapılandırılması bu süreçte gerçekleştirilir. Kuşkusuz bu süreçte Türk edebiyatının yapısal sorunları da gündeme gelir. 3 Kasım 1928'de Harf Devrimi yapılır, Latin Alfabesi kabul edilir.

Tanzimat Dönemi'nde (1859-1896) ilk kez gündeme gelen konular, sorunlar; edebiyatımızın oluşma/gelişme sürecindeki diğer dönemlerde de hep gündeme gelmiş tartışma ortamı yaratmıştır. Özellikle şiir ve düzyazı türlerinde yaşanan ikilem, dilde ve biçimdeki yenileşme çabaları bu tartışma gündeminin odak noktası olmuştur. Her türlü yenilik batılılaşma ile karşılanmış, çağdaşlaşma düşüncesi ancak Cumhuriyet döneminde yerini ve anlamını bularak, edebiyatın güncel sorunlarını akılcı biçimde gündeme getirmiştir. Bugünkü şiirimizin genel görünümünü değerlendirebilmek için bu oluşma seyrine bakmak gerekir.

1.1.Cumhuriyet Dönemi Şiiri

“Cumhuriyet Dönemi Şiir Antolojisi” ya da "Çağdaş Türk Şiir" denilerek hazırlanan seçkilerde günümüz şiirinin çağdaşlaşma sürecinin başlama noktası olarak ya Yahya Kemal Beyatlı ya da Ahmet Haşim alınır.¹

Bu konudaki kaygılarını, hazırladığı antolojide dile getiren Mehmet Fuat, özellikle şunun altını çizer. Nedim'de, Şeyh Galip'te, Yahya Kemal'de, Haşim'de çağdaş şiirin belli özellikleri, belli oranda bulunsa da, 'yolu açmış' olmanın ötesine geçtiklerini söylemek kolay değildir; bunların çağdaş şairler oldukları ileri sürülemez. Ne var ki bu durum onların çağdaş Türk şiirinin oluşumundaki etkilerini yok etmiyor. Kendileri 'çağdaş' olmasalar da, arkalarından gelenlere çağdaşlaşmaya dönük pek çok şey bıraktıkları yadsınamaz.²

Çağdaş Türk şiiri, eski şiirle, özellikle divan şiiriyle alışverişini, hesaplaşmasını yeni dönemde de sürdürdü. Çatışma ve ters düşmede temel nokta dil sorunuydu. Bunu izleyen biçim sorunu ise yeni şiirin olanaklarıyla kırılmaya çalışılır. İleriki aşamalarda "gelenek" sorunu gündeme geldiğinde, 'eski' şiirin bu yapısal özelliği daha iyi değerlendirilecektir. Çağdaş Türk şiirinin oluşumunda bunun yeri ve etkileri dönem dönem hissedilmiştir.

Yahya Kemal ve Ahmet Haşim ile başlayan bu süreçte, tam dönemeç noktasında bu iki etkili isim öne çıkıyor: Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958), Ahmet Haşim (1885-1933). İki şair de hem eğilimleri, hem de sürdürdükleri ve getirdikleri tarz ile çağdaş Türk şiirinin oluşumunda etkili olurlar. Yahya Kemal, geleneği Batı şiiri ile birleştirir. Ahmet Haşim, bir ucuyla dil ve anlatımda Tefik Fikret çizgisinden giderek Fransız sembolistlerinin etkisinde şiirlerini oluşturur. Ama onların da öncesinde, tam Cumhuriyet'in kuruluşu arefesindeki uluslaşma hareketi şiirde de yeni oluşumların önünü

¹ Mehmet Fuat, *Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi*, Adam Yayınları, İstanbul, 1985, s.13-14.

² Cevdet Kudret, *Kalemin Ucu*, Cem Yayınları, İstanbul, 1991, s.182.

açmıştır. "Hececiler" diye anılan, Hecenin Beş Şairi bu süreçte ortaya çıkar. Yurt sevgisini dile getiren hece ölçüsüyle şiirler yazarlar. Hececiler; Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin'lerin başlattıkları "Yeni Lisan" anlayışının etkisiyle, Osmanlıcadan arınan bir dille şiir yazmaya yönelirler. Ulus/ulusçuluk bilincini sürekli ön planda tutarlar.

Çağdaş Türk şiiri asıl ivmesini 1920'li yıllarda alır. Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962), Kemalettin Kamu (1901-1948), Ahmet Kutsi Tecer (1901-1967), Necip Fazıl Kısakürek (1905-1983) hiçbir akıma bağlı olmaksızın, ilk ürünlerini bu süreçte verirler. Ali İhsan Kolcu, Necip Fazıl'ın Türk şiirindeki yeniliği şiire getirdiği "ses"te bulur.³ Bundan sonraki dönem de bir ara, "geçiş dönemi" diyebileceğimiz bir süreçte ortaya çıkan Yedi Meşalecilerdir. İlk ürünlerini 1928'de Yedi Meşale adlı kitapta toplarlar. Kitabın önsözünde çıkış amaçlarını: "Yazılarımızı müşterek neşretmemizin sebebi, memleketimizde son edebi cereyanları gösterecek toplu bir eser vücuda getirmek arzusudur. Canlılık, samimiyet ve daima yenilik... Bizi müşterek bir eser neşrine teşvik eden fikirlerimizi bu suretle edebiliriz." düşünceleriyle dile getirirler. Onların bu çıkışı ilgiyle karşılanır. Yeni imgeler ve yeni benzetmeler peşinde olan bu genç şairlerin eylemini Cevdet Kudret yıllar sonra, şöyle değerlendirecektir: "Kendinden önceki kuşakları hırpalayarak ortaya çıkan Yedi Meşale'nin atılımı hoşgörülle ve çok geniş bir ilgiyle karşılanmıştı."⁴

Nâzım Hikmet'in açtığı yolda Oktay Rifat'ın şu saptamasını anmakta yarar var : Bugünkü Türk müziğinin tek sesli Enderun müziğinden, bugünkü resmimizin, tezhip, yazı ve minyatürden türemediği nasıl bir gerçekse, bugünkü Türk şiirinin de Divan şiirinden türemediği öylece bir gerçektir. Yeni şiirimizin Tanzimat'tan sonra gelişen yenileşme şiiriyle, yönünü bulma bakımından bir ilişkisi varsa da doğrudan doğruya bu şiirden türediği ileri sürülemez. Bugünkü şiirimiz halk şiirinden de türememiştir. Türeseydi belki iyi olurdu ya, ne yapalım ki, böyle olmamış. Batı'dan mı aktarılmış öyleyse? Buna da tam olarak evet diyemeyiz. Batı'dan teknik olarak, tema olarak, düşünce olarak çok şey

³ Ali İhsan Kolcu, *Cumhuriyet Edebiyatı I Şiir*, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, 2008, s.198.

⁴ Cevdet Kudret, *Kalemin Ucu*, s.182.

alınmıştır. Ancak tam anlamıyla bir aktarma yoktur. Böyle bir aktarma olanaksızdır. Öyle ise nasıl türemiştir bu şiir? Bana kalırsa, her toplumda olduğu gibi, yeni Türk toplumunda da doğal olarak ozanlar çıkmış, bunlar türlü etkiler altında, daha çok Batı etkisinde şiirler söylemişler ve bugünkü şiirimiz meydana gelmiştir... Böylece doğuştan yeni olan bu şiir, sonradan gözlerini geriye çevirerek, Divan şiiriyle, hele halk şiiriyle sıkı bağlar kurmak istemiştir."⁵

Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'in peşi sıra Nâzım Hikmet'in 1920'li yıllarda yenilikçi ilk ürünlerini vererek ortaya çıkması, Oktay Rifat'ın da belirlemeye çalıştığı "yenilikçi" sürecin ivmesini oluşturur. Bundan böyle çağdaş Türk şiirinin oluşum dönemi başlamıştır artık.

1930-1950 dönemi yenilikçi şiirin önemli oluşumlarını hazırlar. İlki I.Yeni yani Garip Şiiri'nin ortaya çıkışıdır. İkincisi toplumcu gerçekçi 1940 Kuşağı'nı oluşturan koşulların varoluşu ve II. Yeni'nin oluşumu.

Orhan Veli Kanık (1914-1950), Oktay Rifat (1914-1988) ve Melih Cevdet Anday'ın (1915). 1937-1938'den sonra yazdıkları şiirleri Garip (1941) adlı ortak kitapta toplarlar. Orhan Veli'nin kitabın önsözündeki yazısı ise bu çıkışın amacını açıklamaktadır: Şiir, yani söz söyleme sanatı, geçmiş yüzyıllar içinde birçok değişikliklere uğramış; en sonunda da, bugünkü noktaya gelmiştir. Bu noktadaki şiirin doğru dürüst konuşmadan oldukça ayrı olduğunu kabul etmek gerek. Yani şiir bugünkü durumuyla, doğal ve günlük konuşmaya göre bir ayrılık göstermekte, bir ölçüde garip karşılanmaktadır. Fakat işin hoş yanı, bu şiirin birçok atılımlar sonucunda kendini kabul ettirmiş, bir gelenek kurarak da, sözü geçen garipliği ortadan kaldırmış olması.Yeni doğup bugünün aydınınca eğitilen çocuk kendini doğrudan doğruya bu noktada kavriyor. Şiiri, kendine öğretilen koşullar içinde arandığından, bir doğallaşma isteğinin ürünü olan yapıtları şaşkınlıkla karşılıyor.

⁵ Memet Fuat, *Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi*, Adam Yayınları, İstanbul, 1999, s.13-14.

Garip anlayışı, öğrendiklerini doğal kabul edişinden gelmekte. Ona buradaki göreceliği göstermeli ki öğrendiklerinden kuşku duyabilsin."⁶

Yeni şiir, arayışın değil yeni toplumdaki gerekliliğin karşılığının ortaya çıkardığı bir olgudur. 1940 Kuşağı şiirinin oluşumu da bu buluşma sürecinde ortaya çıkar. Nâzım Hikmet'in 1938'de tutuklanması ve şiirinin yasaklı/sakıncalı bulunması bu eğilimin ortaya çıkmasında etkindir. Ülkenin yaşadığı değişim süreci toplumsallaşma hareketini derinden etkiler.

II. Yeni, çağdaş Türk şiirinde bir dönüşümdür. Dönemin toplumsal koşulları II. Yeni üzerinde belirleyicidir. Bu dönemde imge ve yeni bir şiir dili yaratılır. Bireysel çıkışlarla ortaya konulan ürünlerde bu şiirin eğilimleri belirginlik kazanır. Bir araya geliş, ortak bir çaba görülmez. Bu yönelimi bir kuşak ya da dönem/akım olarak adlandırmak; ancak Muzaffer İlhan Erdost'un "İkinci Yeni" belirlemesi sonrasında oluşur. Erdost, yeni şiirin birinci evresi olarak Garip Şiiri'ni nitelendirirerek oluşumu da şöyle değerlendirir: "İlkeleri, yöntemleri, kuralları çizili bir akıma konmuş bir ad gibi 'ikinci yeni' sözünü ele alıyorlar. Oysa 'İkinci yeni' ilkeleri, kuralları olan çizili bir akımın adı değildir. Onun için de bu sözün içine aldığı ozanlar arasında geniş ikilikler vardır. İkinci yeni sözü, daha çok 1950 yıllarına kadar en iyi çağını yaşamış yeni şiirin üzerine gelen, şiirleriyle onlardan yavaş yavaş ayrılan ozanları içine alır. Yani, ikinci yeni bir okulun adı değil, kendisinden önceki şiire göre yeni olan bir şiirin sınır çizgisidir."⁷

1960'larda dünyanın dörtbir yanında oluşagelen gençlik hareketleri, 1968 Mayısı'nda, özellikle Avrupa ve ABD üniversitelerinde öğrenci eylemlerine dönüşür. ABD'de, öğrencilerin bu hareketindeki çıkışlarının kaynağında iki temel etki vardır: Vietnam Savaşı ve siyah özgürlük hareketi. Avrupa'daki dalgalanma ise, "düş gücünün zaferi" olarak nitelendiriliyordu. 1960'ların gençlik hareketi başkaldırı, devrim düşüncesiyle birlikte Batı'nın, "soğuk savaş" sonrasında, 1960'larda yeniden eleştirisini

⁶ Orhan Veli, *Bütün Şiirleri*, Adam Yayınları, İstanbul, 1982, s.79.

⁷ Muzaffer İlhan Erdost, *İkinci Yeni Yazıları*, Onur Yayınları, İstanbul, 1997, s.57.

getirmiştir. "Devrimci değişimin dinamikleri", "devrimci örgütlenme", "yeni sol hareketin yönelimi" her ülkenin tarihsel bağları dolayımında gündeme gelmiştir. Hareketin yaygınlığı giderek Avrupa'nın bazı ülkelerinde (örneğin; Fransa, Almanya ve İtalya'da) kitlesel güce dönüşür. 1968 öğrenci ayaklanması, müttefiklerini (işçileri) bularak etkin bir güce dönüşür.

Dünyada bu dalgalanma yaşanırken, 27 Mayıs 1960 ülkemizde yeni bir dönemin başlangıcını oluşturur. Askeri bir darbe ile Demokrat Parti iktidarına son verilir. Özgürlük ortamına yönelişte öğrenci-gençlik hareketinin etkinliği yadsınamaz. Geline ortam düşün ve yazın alanımızda da yeni bir dönemi başlatır. Özellikle 60'ların ikinci yarısından sonra düşün ve sanat alanındaki etkinlikler belirgince ön plana çıkar. Demokratik ortamın sağlanması; çevirilerin yaygınlığı yayın yaşamına bir canlılık getirir. Demokratik güçlerin belirli bir platformda buluşması, örgütlenmesi giderek kitlelerle bağ kurma, bunlara ulaşma yollarını açar. Kültür ve sanat alanında toplumsallaşma süreci yaşanır. Sanatın işlevi, sanatçının konumu, devrimci sanat, sanat-toplum, sanat-politika ilişkisi gibi kavramlar da tartışma gündeminde yer alır.

Yazın ortamımızdaki canlılık şiirde şu açılımlarda varlığını sürdürmektedir: Garip uzanımında bir şiir anlayışı ve bu anlayışın sürdürücüleri poetik yolculuklarını sürdürürlür. II. Yeni'nin etkinliği gündemdedir.

Özgürlük ortamı Nâzım Hikmet'in şiirinin tanınması, Ahmed Arif'in ortaya çıkmasını sağlar. Bir de; kendilerini öğrenci-gençlik hareketi içinde bulan, giderek de dergiler ve yayın organları çevresinde kümelenen, bir süre sonra da "kuşak" olarak varlıklarından söz ettirebilecek şairler topluluğunun ayak sesleri gelmektedir.

Değişim, Dönem, Evrim, Alan 67, Yeni Gerçek, Ataç, Şiir Saati, Yordam, Yelken, Ant, Yön, Halkın Dostları, Türk Solu... Onların buluştukları, şiirlerini yayımlayıp, düşüncelerini ilettikleri dergilerdir.

Yelken (1957-1980) dergisi çevresinde toplanan bir grup şair ilk şiirlerini burada yayımlarlar. Derginin toplumcu gerçekçi çizgisi onların çıkışlarında da etkili olur. Çıkış noktaları toplumsal ortamın gerçekliğidir. Tepkinin, oluşumun şiirini yazdılar. Bu, bir tür tarihsel misyondur. Hatta, 1940 Kuşağı'nın bile üstlenemediği bir misyonu üstlenirler: kitlelerle daha yakın, sıcak, etkin bir bağ kurarlar. Şiir alanlara inmiştir. Kısa sürede bir dönüşüm yaşanır.

Ataol Behramoğlu, *Alan 67* dergisinde yer alan yazısında, bir tür çıkışlarının amacını dile getirerek şunları söyler: "Eğer yazıyorsak, hayatımızdan söz etmek için yapıyoruz bunu. Hayatımız bir düş, bir sanrı değilse de, onu doğa ötesi güçler değil de gerçekler belirliyorsa, tek bir edebiyat yönteminin sözü edilebilir bugün 'Gerçekçilik'. Birinci ilke budur."⁸

1960 Kuşağı şiiri, varoluşunu bununla kanıtlayarak, şiirimizde iz bırakmıştır. Bu kuşağın çıkış noktasının bir başka önemli boyutu da, 'ulusallık'tır. Oluşan gerçekçilik anlayışını bunun üzerine kurmayı amaçlarlar. 1960 Kuşağı, dünyayı değiştirmek için yola çıkan bir kuşaktır. Şiirinin mecrası da bu kanalda gelişir. Toplumcu sanat anlayışını savunurlar. 1960'lar edebiyatımızda yenileşme ve özgürleşme dönemidir. Dönemin bu atılımcı kuşağı şiirde dil>imge>biçim yönünden yenilikçi bir yapı kurmaya çalışır. Tümüyle reddedici değildirler. Yeni bir kimlik oluştururken, şiirin düşünce boyutunu gözardı etmeden senteze varmayı amaçlarlar. Dış dünya ile yakından ilgilidirler. Çeviriler, bilimsel düşüncenin kaynaklarına yönelik poetikalarını zenginleştirir. Bu kuşakla birlikte yeni bir edebiyatçı tipi ortaya çıkar. Alanlara inen, halkın arasına karışan, toplumsal muhalefetin öncülüğünü yapan, soran/sorgulayan, bunları da yazdıklarıyla yansıtan...

Bu dönemde ürünler veren, "II. Yeni" etkilerinden geçerek poetikalarını oluşturmaya çalışan şairler ise şunlardır: Kemal Özer (1935), Hilmi Yavuz (1936), Özdemir İnce (1936). Kuşağın diğer şairleri : Ruşen Hakkı (1936), Kemal Burkay (1937),

⁸ Ataol Behramoğlu, "Bizim Kuşağın Görevi" *Alan 67*, İstanbul, Temmuz 1967 , s.4.

Metin Demirtaş (1938), Metin Altıok (1941-1993), Mehmet Taner (1946), Nihat Behram (1946)...

1960 Kuşığı şiirinin çıkışı etki-tepki kaynağı salt "II. Yeni" değildir. Ana kaynak Geleneksel Türk şiiridir. 1960'ların özgürleşme ortamında varolan; birikimi ve sesiyle bugüne ulaşan 1960 Kuşığı şiiri/şairleri çağdaş Türk şiirinin oluşumunda önemli bir dönemektir. Yazın ve düşün yaşamımıza yenilikler getirmiş, yaşam-şiir-toplum ilişkisine farklı bir boyut kazandırmıştır.

1970'lerden '90'lara uzanan süreç, çağdaş Türk şiirinin oluşum çizgisinde farklı eğilimleri, farklı yönelimleri ortaya çıkardı. Ama bu süreçte yeni bir şiir kuşağının oluşumundan söz etmek mümkün değildir. 1970'lerde ilk ürünlerini veren şairlerin , daha çok , 1940 ve 1960 Kuşığı şairlerinden etkilendikleri gözlenir. 1970'lerin sonralarına doğru farklı bir çizgide, adeta, yeni bir çıkış arayışını sezdiren şairlerin ürünlerinin ardı ardına dergilerde yayımlandığını ve kitaplarını çıkardıklarını gözleriz. 1970'lerin siyasal ve toplumsal devinimi şiirin oluşumuna yansımıştır.

1980'lerde dergiler şiirin gelişme düzeyindense, niceliksel sınırlarını genişletti denilebilir. Giderek de dergiler eksenindeki kümeleşmelerle şiirler/şairler hakkında adlandırılmalara yönelindi. "Yeni Türkü", "Yeni Bütün" nitelendirmeleri de bu etkilerden doğdu. "Yeni şiir" arayışından ise, daha çok 'yeni söylem'lerin içi boşaltılarak şiir yazılmaya başlandı diyebiliriz. Popüler kültürün etkisi, 12 Eylül'le yaşanan çözülme, yozlaşma şiirin de gelişme kanallarını tıkadı. Bu süreci bir arayış dönemi olarak nitelendirmek daha doğru.

Çağdaş Türk şiirinin oluşumunda bugün gelinen çizgide geleneksel yapının kırılarak, farklı şiir anlayışlarının birarada yeni bir oluşumu gerçekleştirdiği görülmektedir. Kuşak kavramı artık etkinliğini yitirmiştir. Son dönem şiirimiz kuşak kavramıyla değil de, daha çok şairlerin poetik tavırları ve söylemleriyle anlamlandırılır oldu. Kuşkusuz çıkış noktası, besleyici kaynak eskiye oranla daha zenginleşen bir deebi muhit oluşturmuştur.

Günümüz Türk şiirini dönemler/akımlar/kuşaklar ekseninde bakarak değerlendirmenin yine de en sağlıklı çıkış yolu olduğu görülmektedir.

Bu oluşumlara bakıldığında şairlerin yüzyıllarca edebiyatımıza katkıları olduğu görülmektedir. Bu ilişki Türk yazın hayatının kazanımlarıyla paralel olarak ilerlemiş ve güçlenmiştir. Türk şiirinin edebiyatla ilişkisi sadece bununla sınırlı kalmamıştır her geçen gün gittikçe güçlenmiştir. Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşanan siyasal hareketlenmeler, şairleri topluma dönmeye, toplumsal-siyasal olanla ilgilenmeye, ülke gerçekliklerini konu edinen yapıtlar vermeye yönlendirmiştir. 1980'lerin özgürlükçü ortamı yoğun düşünsel tartışmaların yapıldığı "toplumsal gerçekçilik" gibi kavramların hayat bulduğu bir dönem olmuştur. Bu düşünsel özgürlük ortamında şairlerle halk arasında fikir alışverişi başlamış böylece şairler ilk defa yapıtlarının dışında düşünceleriyle de Türk edebiyatına katkıda bulunmuştur. Bu şair ve yazarlardan biri de hem duygularıyla hem topluma dönük yüzüyle Hasan Akçay'dır. Akçay çağdaş Türk edebiyatında özgün bir yer edinmiştir. Hasan Akçay şiir, öykü, oyun ve deneme olmak üzere üç farklı alanda eser vermiştir. Bunlar *Eylül Yorgunu* (Şiir) 1991, *Gül Şafaklı Bir Özlem* (Şiir) 2000, *Öğretin Bana* (Çocuk Şiiri) 2001, *Şiir Biraz Çok Hüzün* (Şiir) 2008, *Bir Göz Açıp Yummuş Gibi* (Deneme) 2011, *Dolunay Gülüşleri* (Çocuk Şiirleri) 2012, *Vefa Sözleri* (Deneme) 2015, *Kuş Düğünü* (Öykü) 2015.

Hasan Akçay'ın Türk edebiyatındaki yeri, önemi ve yazdığı şiirlere ilişkin çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Türk edebiyatı üzerindeki yerine ve önemine dair yapılan tez çalışmasının olmaması, bu çalışmanın yapılmasına sevk edici unsurların en önemlilerini oluşturmaktadır.

Çalışmanın Hasan Akçay'ın Türk edebiyatındaki yeri ve önemini ortaya koyması açısından önem arz ettiğini düşünülmektedir. Bu konuda ileride yapılacak olan çalışmalara az da olsa, katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Hasan Akçay'ın hayatı ele alınmıştır. İkinci bölümde Hasan Akçay'ın eserleri ve şiirlerinin tematik incelenmesine değinilmiş, eserlerinin genel tanıtımı ve şiirleri içerik olarak incelenmiştir. Üçüncü

bölümde şiirleri şekil bilgisi ve ahenk unsurları açısından incelenmiştir. Dördüncü bölümde edebi sanatlara yer verilmiş, eklerde ise Hasan Akçay'ın çeşitli gazete ve dergilerde, sanat-edebiyat ve hayatla ilgili röportajlarına yer verilmiştir. Bu röportajlar ile birlikte de şairin hayatı algılayış ve yorumlayış şeklini, edebiyatla, sanatla, şiirle ilgili görüş ve düşüncelerini ayrıntılı bir şekilde öğrenilmiş olunuyor. Son olarak çalışmada kullanılan kaynaklar kaynakça kısmında gösterilmiştir.

Hasan Akçay'ın Türk edebiyatındaki yeri ve önemi ve yazmış olduğu şiirlerin çözümlenmeleri analitik ve eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Çalışmaya kaynaklık edecek kitap incelenmesinde ve bu konuda yazılmış denemelerde de karşılaştırmalı edebiyat biliminden faydalanılmıştır.

2. BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN HAYATI

2.1. Çocukluk Yılları

Hasan Akçay, nüfus kaydına göre 1 Ekim 1963 tarihinde Trabzon ili, Arsin ilçesi Çubuklu köyünde, ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Asıl doğum tarihi ise, “Yaz başı göçerler yaylaya çıkarken” diye hatırlanan, günü bilinmeyen 1961 yılının mayıs ayıdır. Her mevsim yeşilin onlarca tonunun bulunduğu bir ortamda başlayan çocukluğu, ilkokulun çamurlu, dikenli yollarında devam etti.

Ailenin ilk çocuğu olmanın olumlu ve de olumsuzluğunu bu köy sessizliğinde yaşadı. Belki de bu yüzden ilkokul yıllarından itibaren gidemediği uzakların, tanımadığı insanların ve o insanların hayatlarını kitaplardan öğrenme merakıyla birlikte hemen her gün kitaplara koştu. Radyoyu baş ucuna alıp ağır ağır söylenen sanat müziği sözlerini, kimi türküleri ders defterlerine kaydetti.

Hasan Akçay'ın kitaplardan kazandığının yanında, yanı başında birer canlı kitap gibi duran dede ve babaannenin de farkında olmadan ruhuna ettikleri çekirdeklerin zamanla yeşerdiğini daha sonraları idrak edecekti. Dedesinden dinlediği masal tadında geçmiş günlerin hâtıraları, kıtlık, zorluk ve savaş yıllarını hafızasında her daim canlı tutacak; babaannenin kimden olduğunu bilmeden söylediği şiirler, anlattığı efsaneler, okuduğu ilahilerle birlikte edebiyata giden yolun yön levhaları yoluna dikilmiş olacaktı.

Ancak hafta sonları çalıştığı şehirden (Trabzon) köye gelen babasıyla çok fazla iletişim kuramadı. Anne ise hem ev içinde hem de evin dışındaki işlerinden dolayı kendisiyle ilgilenecek vakti pek bulamadı. Ekmeğin hamuru yoğrulup sac altında ya da sobanın fırınında piştiği, suyun evde akmadığı ve gecelerin gaz lambalarıyla aydınlatıldığı dönemlerdi.⁹

⁹ Seval Sayçoğan, *Hüznün Ve Hazanın Şairi Hasan Akçay*, Sonçağ Yayınları, Şanlıurfa, 2017, s.17-18.

2.2. Bir Sahil Kasabası

1970'li yıllar... Ortaokulu okumak için gittiği Araklı'da yeni bir hayat onu bekliyordu. İlk defa evinden, annesinden, dedesinden, ninesinden ayrı kalıyordu. Çocukluğundan beri ruhunda filizlendiğini hissettiği yalnızlık duygusu bu yıllarda fidana dönüşmeye başlıyordu.

Köyünde uzaktan seyrettiği denizle arasındaki mesafe kaldığı eve yaklaşık otuz metreydi. Sabahları uyandıran bir çalar saat, akşamları da bir ninni gibi kulaklarından eksik olmayan dalgaların ve martıların sesini daha yakından duymak için çoğu zaman akşamları kumların üzerinde oturup, bu sesi dinlerdi.

Ortaokulu bitirinceye kadar aynı evde yaşadı. Okuldan arta kalan zamanlarını babasının işlettiği lokantada garsonluk yaparak, soğan, patates soyarak; pirinç, mercimek ayıklayarak geçirdi. Bu işlerin karşılığı olarak kazanmış olduğu haftalıklarla kitaplar almak üzere, kasabada kitapçı olmadığı için, hemen her hafta sonu Trabzon'a gitti.

Yaz tatili ve hafta sonları gittiği köyünde de, ailesine; çayır keserek, bahçeden odun, mısır, fındık taşıyarak yardımcı oldu. Yaz mevsiminin bir bölümünü geçirdiği yüksek rakımlı yaylalarda ağustosta dağların zirvelerine çıkıp kar yemeyi ve önünde sıralanan dağlar üzerinde alabildiğince haykırmayı, sesini ötelere ulaştırmayı, bir de o dik yamaçlardan kaya yuvarlamayı çok severdi.¹⁰

2.3. İlk Şiirler İlk Aşktır

Ortaokul son sınıf... Boş geçen bir ders... Sınıftaki öğrencilerin sesleri, şakalaşmaları, tartışmaları içinde, gelmeyecek olan öğretmeni bekleyiş...

¹⁰ A.g.e.,s.18-19.

En arka sırada dalgın bir çocuk... Sınıf o an için bunaltıcı geliyor. Üç yıldır aynı sınıfta olduğu halde fark etmediğini fark ediyor; hissetmediğini hissediyor. Olduğu yerde bir heykele dönüyor, donuyor. O an zaman duruyor, bütün sesler susuyor...

Kaç gece uykusuz, kaç gün bu sermestlik içinde geçiyor. Öyle bir dert ki konuşulsa anlayacak kimse yok, susulursa çırpındığı çaresizlik denizi içinde boğulmaktan başka bir ihtimal yok.

Böyle bir anda kendiyile konuşmanın keşfi... Kendi derdini kendinden başkasına anlatmaktan başka çıkar yol yok. Onun felsefesi kendisini incitmek olmuştur.

*“Sakin incitme bir canı
Yıkarsın arş-ı Rahmanı”¹¹*

Arada bir aracı olmalı, fakat farklı olmalı. Susarak konuşmalı, bağırmalı, haykırmalıydı. O aracı bütün duyduklarını kimseye bildirmemeli. Aracı, kalem ve kâğıt. O araç; Şiir! Ve bir ömür sürecek bu macerada ilk izlerin silinmeden büyüyen sesidir.¹²

2.4.Gazeteler-Dergiler

İlk şiiri, “Sensiz Bahar Güz Gibi” ismiyle “Kelebek” gazetesinde 1979 yılında yayımlanıyor. Gazetenin şiir seçicisi de Ümit Yaşar Oğuzcan’dı. Bu ilk heyecanla birlikte yeni şiirler gönderiyor. Kimi yayımlanıyor, kimi yayımlanmıyor. Gün geçtikçe defterleri arasında çoğalan şiirlerden bir kitap yapma hevesine kapılsa da bu sevdadan kısa süre sonra vazgeçiyor.

Zamanla şiir yolunda kat ettiği mesafeden olacak ki, ne ilk yayımlanan şiirini ne de o yazıp doldurduğu defterlerdeki şiirlerinden bir tekini bile kitaplarına almıyor. Ve içinde depreşen ilk kitap sevdasından çabuk vazgeçtiği için şimdi daha çok seviniyor.

¹¹ Hasan Akçay, *Vefa Sözleri*, “Ey Merhamet”, Eşik Yayınları, İstanbul, 2015, s.37.

¹² Seval Sayçoğan, *Hüznün Ve Hazanın Şairi Hasan Akçay* s.19-20.

Kelebek'te her çıkan şiirin altında adıyla birlikte adresi de yer alıyor. Bu vesile ile şiirle ilgilenenlerle arada bir bağ oluşuyor. Adresine yurdun hemen her köşesinden mektuplar, dergiler, gazeteler adeta yağmaya başlıyor. Bu sayede edebi dostluklar ve samimi arkadaşlıklar kurulmuş oluyor.

Trabzon'da bölgesel olarak günlük çıkan Karadeniz gazetesinin haftada bir yayımlanan kültür-sanat sayfasında şiirlerini ve kısa öykülerini yayımlıyor. Aynı gazetede bir zaman sonra kendisiyle yapılan (ilk) bir mülakat fotoğraflarıyla birlikte yer alıyor. O gün akşama kadar Trabzon caddelerinde dolaşıp dururken, insanların gözlerinde kendini tanıyıp tanımadıklarını anlamaya çalışıyor. Gazetede bir fotoğrafla herkes tarafından tanındığı düşüncesini yıllar sonra tebessüm ederek hatırlasa da bir ilk olması sebebiyle hatıraları arasında farklı bir yerde varlığını muhafaza etmeye devam ediyor.

Bu yıllarda, evde masa başında, sahillerde, dağların doruklarında, fındık bahçelerinde... Nerede şiir için ilham geliyorsa orada kaleme kâğıda sarılıyor. Yayımlanan her şiirden sonra "bu iş tamamdır" diyerek, yazmaya devam ediyor, bu vesile ile rahatladığını hissediyordu.

Yazmadığı zamanlar bunaldığını, yazınca rahatladığını hissetti. Bunun nedenini şu şekilde açıklıyor: "Birilerine söylemeniz gereken cümleler yüreğinizde, dilinizin ucunda kaldığı, muhatabına ulaşmadığı sürece o cümleler sizi boğmaya çalışır. Dolayısıyla burada muhatap olarak gördüğünüz kâğıda aktarmış olduğunuzda, dilinizde düğüm olan cümleler bir anlamda çözülmüş ve onlardan kurtulmuş olursunuz..."¹³ Hasan Akçay "Sözün büyüüne değil kutsiyetine inanıyordu."¹⁴

¹³ A.g.e., s.20-21.

¹⁴ Hüseyin Kaya, "Yayla Dumanlarında Türküleri Kaybolan Şair Hasan Akçay", *Şiar Dergisi*, Carmen Yayınları, Temmuz-Ağustos-Eylül 2016, S.6, s.19.

2.5.Lise Yılları

Bu yıllarda alınan bir arsa üzerine yapılan bir ev vardı ve o ev kendilerininindi. Köyden annesi ve kardeşleri de gelmişti. Gayet huzurlu bir hayatları olmasına rağmen, kendi dünyasında yaşamış olduğu ve kimselerle paylaşamadığı birtakım sıkıntılar yüzünden su alan bir gemi gibi gün geçtikçe kendi dünyasına çekilen, şiirin ülkesinde yalnızlık soluyan bir kişiliğe bürünüyordu. Bu yüzden bakışları çoğunlukla donuk ve yüzü asıktı. İçinde taşıdığı yalnızlık duygusun yüküyle sadece yüzü değil, başı da hep öne eğik geçiyordu sokakları. Sadece özelinde, iç dünyasında bulunduğu mutluluğun sırrını da kimseyle paylaşmıyordu çünkü etrafında onu anlayacak bir kimsenin olduğuna inanmıyordu. Bu yüzden çevresindekiler onu hep yanlış tanıyordu.

Böylesi bir kaçışla başlayan kitaplara sığınma dönemi başladı. Kitaplarda tanıdığı insanları daha samimi, içten ve riyasız buldukça çevresindekilerden çok onlarla birlikte olan dostluğunu pekiştirdi.

Kimi hafta sonları gittiği şehirde bütün kitapçıların vitrinlerini, raflarını incelemekle günü akşam etti. Bütün kitaplar kendinin olsun, bütün kitapları okusun, aynı kitaplar gibi kendinin de kitapları olsun istiyordu. Böyle bir aşkla o yıllarda oluşturmaya başladığı kütüphanesinde her geçen gün kitapların sayısı artıyordu.

Kimi kitapları odanın bazı yerlerinde saklıyor, kimilerini gizli gizli okuyordu. Bunun sebebi de babasının evde oluşturduğu kütüphaneden çok fazla istifade etmemekten kaynaklıydı. Neyine yetmiyordu ki oradaki kitaplar da sosyalistlerin kitaplarını da eve sokuyordu. Sözü edilen, bu görülmek istenmeyen kitaplar aşırı ideolojik olmayan roman türündeki eserlerdi.

O baba ki, ilkokulun ikinci sınıfına başlayıp, üçüncü sınıfında ayrılmak zorunda kalan ve okuyamama derdi bir ömür içini yakan bir adam. Bundan dolayıdır ki okuyamayışının acısını çok okuyarak çıkardı ve okumanın sadece okul ile ilgili bir şey olmadığını çocuklarına da öğretmiş oldu. Bu sebeple okuduğu kitaplar, edindiği bilgi,

kültür sayesinde üniversite mezunlarıyla bile bulunduğu sohbetlerde, tartışmalarda “abi siz hangi üniversiteden mezunsunuz?” sorusuna muhatap olacak kadar birikimi, bilgisi ve engin kültürü olan bir kişi durumuna geldi. Ve o baba sayesinde eve her gün giren bir gazete, aylık kültür, ilim, sanat dergisiyle birlikte, on beş günde bir yayımlanan bir çocuk dergisi oldu.

Böylesine bilinçli, şuurlu bir baba, doğrularının, inanç ve kültürünün haricindeki kitaplara karşı tavrını yumuşak da olsa gösteriyor ve oğlunun, istemediği kitaplar okuduğunu fark edince okuldaki edebiyat öğretmenine bu durumu yakınma şikayet karışımı bir şekilde bildiriyor. O edebiyat öğretmeni ki, babasıyla zaman zaman fikir ve düşünce tartışmaları içinde olan “karşıt görüşlü” bir kişidir. Ve öğretmenden almış olduğu: “siz temeli sağlam atmışsınız, bir yıkılma, çözülme söz konusu olmaz, müsterih olun... Ve farklı kitaplar okuması onun ufkunu açar, kıyaslama yaparak, doğruyu ve güzeli daha çabuk bulmasına yardımcı olur...” cevabıyla mutmain olur. Ve bu konuyu da üzerinden yıllar geçtikten sonra oğluna anlatır.

Diğer kitap ve dergilere olduğu kadar çocuklar için hazırlanan dergilere de bu yıllarda ilgisi artmaktadır. O dergilerle birlikte çocuksu duygularını her daim diri tutmaya çalışır. Zaman zaman çocuklar için yazdığı şiir ve öyküleri de bu dergilere gönderir. Lise son sınıfta iken *Can Kardeş Dergisi*'nin açmış olduğu hikâye yarışmasında almış olduğu birincilik ödülüyle birlikte, kalemiyle kazanmış olduğu ilk parayla da bu şekilde buluşmuş olur.

Lise hayatı boyunca fen dersleriyle arası hiç iyi değildi. İlgi alanına en uzak dersler ise matematik ve fizik oldu. Kimya ve biyoloji ile arada bir merhabalaşsalar da, diğer iki dersle karşılaştıklarında adeta yolunu değiştirdi.

Bütün bunların neticesi olarak da lise iki de sınıfta kaldı. Bir yıl okula gitmedi. Sadece yolunu değil, bu defa okulunu da değiştirdi. Dönem arkadaşlarından ayrı olarak aynı okula devam etmeyi göze alamadı. Onlar mezun olmuştu. Bunun için lise son sınıfı kendi ilçesi Arsin'de okudu. Günübirlik iki ilçe arasında gidip geldi bir yıl

boyunca. İyi ki de gitmişti, orada da yeni arkadaşlar edindi, yeni öğretmenler tanıdı. Özellikle edebiyat öğretmeni Feridun Narin kendisinde silinmeyecek etkiler ve izler, hatıralar bıraktı.¹⁵

2.6.Dergiler ve Şölenler

Gazetelerin Kültür Sanat sayfalarında veya dergilerin, diğer dergileri tanıttığı sayfalarından ulaşılan, tanınan her yeni dergi ismi ayrı bir heyecan demektir. Her insanın mutluluk duyduğu alanlar farklıdır. Kitaplar ve dergilerde gizemli bir dünyanın keşfini yaptıktan sonra insanlar arasına dönmek, onların anlamsız lakırdılarını dinlemek zorunda olmak işkenceden farksızdır.

Kitaplar ve dergiler anlamsız dünyalardan kaçıp sığınılan en manâlı dünyalar idi. Çeşitli vesileler ile ulaştığı dergilerin kimine abone oluyor, kimini de tanımak amacıyla adreslerinden istiyor, yine beğendikleriyle iletişimini devam ettirmenin çarelerini arıyordu.

Merkezde çıkan büyük dergiler bir şekilde gazete-dergi bayilerine geliyordu, fakat taşra dergilerinin böyle bir şansı yoktu. Onlar kendi kıt imkânları ile sevenlerine ulaşmaya çalışıyorlardı. Aynı zamanda birkaç edebiyat sevdalısının kendi harçlıkları ile çıkardığı bu dergilerin sesi uzaklardaki sevdalılara ulaşmada epey zorluk çekiyordu. Ancak, yine kendileri gibi aynı yolun yolcusu olanların sayfaları arasında kendilerinden birkaç cümle ile söz ediliyorsa bu büyük bir bahtiyarlık sayılıyordu.

Taşradan yükselmeye çalışan en gür seslerin başında Bahaettin Karakoç'un çıkardığı *Dolunay* dergisi gelir. Bu dergi gibi daha birçok dergi Anadolu'da var olma gayreti içinde olmuşsa da ömürleri pek uzun devam edememiştir ne yazık ki...

¹⁵ A.g.e.,s.22-24.

Dolunay'a abone olduğu yetmez, sevdiklerini, abone olmaya teşvik eder... Her neyse... sözü edilen dergiye de gönderir şiirlerini. Bahaettin Karakoç ile bu ara mektuplaşırlar. Hepsi Dolunay sayesinde, sanatın ve şiirin hatırnadır. Dolunay dergisi hiçbir kurum ve kişiden kuruş maddi yardım almadan uzun yıllar yayın hayatını devam ettirir. Bu süre içinde derginin her şeyi olan Bahaettin Karakoç, ileride gelenekselleşecek olan *Dolunay Şiir Şöleni*'ni başlatır. Nisan 1987'de ilki gerçekleşecek olan bu şölene Hasan Akçay da davet edilmiştir. Bu büyük bir mutluluktur. Trabzon'dan kalkıp, yirmi dört saat sürecek, o zamanın şartlarında, bir yolculuktan sonra Kahramanmaraş'a varmak ve orada ismini duyduğu, şiirlerini okuduğu birçok şairle yüz yüze tanışmak bütün yorgunluğu unutturacaktır.

Dolunay ile başlayan şiir şölenlerine katılım, değişik şehirlerde ve yurt dışında yapılan programlar ile devam etti. Bu şölenlerde şiir okumaktan ziyade, şairlerle tanışmak, tanıdık isimlerle birlikte birkaç gün paylaşmak sanat adına adeta yeniden diriliş gibi bir şeydi.

Elazığ, Afyon, Trabzon, Urfa, Bursa gibi şehirlerde ve kimi ilçelerde aynı amaçla yapılan şiir şölenlerinin tadı farklı, ardında bıraktıkları anılar unutulmazdı.¹⁶

2.7.Palandöken Şiir Dağı/tır

Başladığı yükseköğrenimini bir türlü tamamlayamadı. Beş yıl aradan sonra karlı bir eylül günü Palandöken ile göz göze geldi. Gün doğumunu beklediği terminal kahvesinden kalkıp, Palandöken eteklerini mekân tutmuş kardeşi, hala oğlu ve diğer arkadaşlarının yanına giderek birlikte yeni bir hayata başladı.

Önceleri pek alışmadığı bu şehirden de kaçmak istedi bir süre sonra. Bir akşam bavulunu toplayıp kesin dönüş kararı verdiyse de kardeşinin birtakım telkinlerini doğru bularak bavulunu tekrar geri boşalttı. Ve dört yılını acı tatlı anılarıyla geçireceği bu

¹⁶ A.g.e., s.24-26.

şehirde yaşamaya devam etti.

Ömrünün en güzel yıllarını ve sahici dostlukları yaşadığı bu şehir, aynı zamanda en sevilen şiirlerinin yazılmasına da vesile oldu. “Palandöken”, “Ay Yaralı Bu Akşam”, “Bir Ressama Şiirler” vb. bunlardan birkaçı...

Erzurum yıllarının henüz ilk günlerinde *Mina* dergisi ile tanışır. Dergiyi, Alman Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenci olan Mehmet Kıldıroğlu tek başına çıkarmaktadır. Kıldıroğlu, kendisini daha önceden ismen tanımaktadır. Kelebek'teki şiirlerinden onu takip etmiştir.

Derginin etrafında toplanan ve aylık çıkan dergide yazı ve şiirlerini Nurullah Genç, Nazir Akalın, Tacettin Şimşek, M.Emin Alper, Orhan Kemal Tavukçu, Şahin Taş, Selami Ece, Hakan Hadi Kadioğlu, İhlami Çiçek, Yaşar Bayar... gibi isimler yayımlamaktadır. Bu isimlerin bir kısmı Erzurumlu; bir kısmı da o dönem Erzurum'da ikamet edenlerden oluşmaktadır. Bu isimlerden başka, Erzurum dışından birçok şair ve yazar da dergide yer almaktadır.

Özellikle sınıf arkadaşı olan Nazir Akalın ile kurulan ve “Şairin Ölümü”ne kadar devam eden dostlukları unutulmayacak türdendir. Erzurum'da Nazir Akalın'ın adeta zorlaması ile sürekli yazmaya devam eder. Eğitim fakültesinin olduğu Yoncalık semtinde bulunan kahvehane, şair ve yazarların buluşma mekânıdır. Burada edebi sohbetler yapılır, henüz tamamlanmış şiirler, öyküler üzerinde konuşulur, çaylar içilir...

Aynı dönemde Erzurum'da, *Palandöken* ve *Karçiçeği* isimli dergiler de yayın hayatını sürdürmektedir. Fakat hiçbiri *Mina* kadar uzun ömürlü olamamıştır. Bu dergilerde ve Erzurum'da çıkan *Milletin Sesi* gazetesinde, Nazir Akalın'ın ısrarlarıyla şiir ve öykülerini yayımlamaya devam eder. Nazir Akalın, yöresel ve günlük olan *Milletin Sesi* gazetesinin haftalık olarak kültür-sanat sayfasını hazırlamaktadır. Bunun için kendisini hiç rahat bırakmaz ve sürekli kendisine “ödevler” verir.

Yarım kalmış bir roman çalışmasını da sırf yazmaya ve o romanı tamamlamaya kendini mecbur hissetsin diyerek, elinde bulunan daktiloya çekilmiş nüshaları kendisinden alarak, *Milletin Sesi*'nde tefrika etmeye başlar. Eldeki sayfalar tükenir ve gazeteye romanın devamını yetiştiremeyince tefrika yarım kalır. Yıllar sonra bu romanı tamamlar ve daktilo sayfalarını bilgisayara geçirmeye başlar. Romanın beşte üçünü bilgisayarda yazdığı sırada, teknolojinin azizliği ile, kayıtlı olan bütün sayfalar kaybolur. Daktilo ile yazılmış sayfalar da bilgisayara geçildikçe imha edildiği için, bu roman serüveni böylece sonlanmış olur.

Palandöken'in eteklerindeki öğrenci evinde her gece pencereden dışarıya saldığı yüreği şiirin sesini kovalar. En az Nazir Akalın kadar, onu şiirin ülkesine çeken, o karlı şehirde tanıştığı “Bir Ressam” da, Erzurum günlerine attığı renkli çizgilerle ilhamına kaynaklık eder ...¹⁷ Yani bu dönemde Richard Bach'ın deyişiyile “Düşüncelerinin zincirlerinden kurtulur, bendinin zincirlerini kırar.”¹⁸

2.8.İlk Kitap

Geleneksel olarak her yıl tertip edilen “mezuniyet gecesi” çeşitli etkinliklerle anıldaki en güzel yerini alır. Son sınıfta bu etkinlikler içinde bir “şiir yarışması” da bulunmaktadır. Arkadaşı Orhan Kemal'in teşvikiyle bu yarışmaya “Eylül Yorgunu” isimli şiiri ile katılır. O güne kadar dergi ve gazetelerden kendisini ismen bilenler, mezuniyet gecesinde şiirini okumak ve birincilik ödülünü almak için sahneye çıktığında, onu cismen de tanımış olurlar. Birincilik ödülü ise, ödüllerin en güzeli kitaptır. Ayrıca kendisi için çok değerlidir. Ve bu kitap da Erzurum'da, bir İstanbul Beyefendisi olarak tanınan Orhan Okay Hoca'nın “ Sanat ve Edebiyat Yazıları” isimli eseridir. Bu eser “Türkoloji Bölümü Şiir Yarışması Birincisine...” diye imzalanmıştır.

Erzurum günlerinin sonuna doğru, biraz da aceleye getirilmiş, ilkel bir matbaada,

¹⁷ A.g.e., s.26-28.

¹⁸ Richard Bach (Çeviri: Kader Ay Demireğen), *Martı Jonathan Livingston*, Epsilon Yayınları, İstanbul, 2009, s.77.

tipo baskı olarak kitap haline getirilen “Eylül Yorgunu” isimli kitabını özellikle arkadaşlarına ve çevresindeki şiir dostlarına yetişsin diye *Mina* dergisi yayını olarak çıkarır.

Bu ilk göz ağrısı, aynı zamanda baş ağrısı da olur. Matbaa yolunda çektiği yorgunluk, çile ve sabırla sınanması bir başka yönüyle kendisini pişirmeye vesile olur. Olsun, sonunda tatlı olan meyvelerini görmek, bütün yaşananları unutturmaya yeter.

Dört yılın sonunda, kimi zaman hüznle kimi zaman özlemle aşır geldiği Zigana ve Kop dağlarından sonra Palandöken eteklerinde geçen son gün de gelmiştir nihayet. Palandöken dağlarının eteklerine tutunmuş bu şehirde yaşananlar ömrünün ikinci sacayağı olarak artık anılarda kalacaktır.¹⁹

2.9.Öğretmenlik Yılları

Birkaç kavak ağacının gölgesinde kuş yuvasını andıran bir okuldu ilk atandığı okul. Cıvıl cıvıl çocuk sesleri. Yanbolu deresinin sesi. İlkokul üçüncü sınıf Türkçe kitabındaki kendi şiirini öğrencilere okutmanın doyumsuz mutluluğunu yaşıyordu. Bu parlayan gözlere ömür yolculuklarında ilk izleri atmanın, onlara her konuda yardımcı olmaya çalışmanın; güzele, iyiye, doğruya yönlendirmenin bahtiyarlığı vardı.

Beş yıl boyunca sürüp giden aynı heyecan, aynı koşturmaca. Kasım aylarında fındık bahçelerinden toplanıp masası üzerine papatyalar bırakılırdı. Bunlar ışıltılı ışıltılı gözlerdeki geleceğe dörtlüyle koşan bakışlardı. Yıllar içinde yüzlerce çocuk yüzünün ömür defterine çizdiği, hüznü, kederli, mutlu, türlü türlü şekiller vardı.²⁰

¹⁹ Seval Sayçoğan, *Hüznün Ve Hazanın Şairi Hasan Akçay* s.28-29.

²⁰ A.g.e., s.28-29.

2.10.Son Durak Urfa

Öğretmenlik yapmaya devam ettiği 1996 mayıs ayından itibaren bir çağrıya uyarak memleketin kuzeyinden güneyine doğru başlayan ve şu an itibariyle yirmi yıldır devam eden bir yolculuk. Doğduğu şehrin yağmurlarından kaçarak Erzurum'da tipiye yakalandıktan sonra geldiği bu sıcak şehirde her ne kadar bedenlen ısınmış olsa da ruhu hâlâ oradaydı.

Erzurum'daki edebiyat çevresinin bir benzerini Urfa'da bulmuş olmak önceleri mutluluk kaynağıydı. Özellikle Mehmet Kurtoğlu'nun çıkardığı *Seyir* dergisi etrafında toplanan isimlerle birlikte geçmişe olan hasreti bir nebze giderilmiş olur. Bu topluluk ve de bu anlamdaki mutluluk uzun sürmez. Her yerde olabilen bir takım olumsuzluklar burada daha bir boy salmış olarak karşısına çıkınca kendi iç dünyasına çekilmeye karar verir. Artık eskisi gibi yazan değil, yazması gerekenleri yaşayan biridir. Paylaşmak, alıcısı olanların pazarında değer kazanır.

Yirmi yılı geçen Urfa hayatında daha çok öğrencilerle iç içedir. Çeşitli etkinliklerde yine söylenmesi gerekenleri söylemeye çalışır. Bulduğu üniversite, özellikle bölümünde yaşadığı süre içinde huzurludur. Geldiği günden beri bir aile havası teneffüs etmenin, bölümdeki arkadaşlarıyla aynı ailenin fertleri gibi yaşamının getirmiş olduğu saadet onun bu şehirden kopmasına engel olur. Bu şehirde, zaman içinde biriktirdiği acı tatlı anıları olur.

Yüzlerce öğrenci yüzü gelir geçer önünden. İnsanla muhatap olmak, insanla hayatı paylaşmak, dahası öğretmen olmak onun için bir meslek değil, sanat anlamı taşımaktadır. Bu gözle bakar, bu yürekle yaklaşır karşısındakilere. Bilgisini değil sadece, ömrünü, hatıralarını ve tecrübelerini öğrenceleriyle paylaşır.

1983 yılındaki evliliğinden 1984 yılında dünyaya gelen ilk çocuğu Yusuf Burak ve 1988 doğumlu Yûnus Emre Urfa'dan yeni hayatlarına başlarlar. 1999 doğumlu Urfa hatırası olan İbrahim Edhem'in de ağabeylerinin yolunu takip etmesini umarak, onun

başlayacağı yolculuk sonrası bu şehre veda etmenin vakti geleceğini düşünmektedir.

Dünyaya gözlerini açtığı köyüne tekrar dönmek ve geriye kalan ömrünü burada geçirmek tek arzusu. Yeşillikler içindeki o köyde yalnızlığını solumayı, denizi uzaktan seyretmeyi özlemektedir. Allah ömür ve imkân verirse orada yaşayacağı tenhaliğine kalemini ortak ederek, yüreğinde saklı kalanları yeniden dillendirmeyi hayal etmektedir.²¹

2.11.Çalışmalarını Değerlendirdiği Süreli Yayınlar Gazeteler:

Bulvar, Hayat, Karadeniz, Kelebek, Kuzey Haber, Milletın Sesi, Tasvir, Tercüman, Tutku, Yeni Çayeli, Yeni Nesil

2.12.Dergiler:

Akademik Bakış, Ardıç, Âvâz, Bir Nokta, Bizim Külliye, Can Kardeş, Dolunay, Erguvan, Eyvan, Güneysu, İlkyaz, Karçıçeği, Köprü, Kültür Dünyası, Mâî, Mefkûre, Mina, Semerkand, Seyir, Sühan, Şahika, Şurkav, Türk Edebiyatı, Türkiye Çocuk, Uzunsokak, Yâren, Yunus, Yolcu.²²

2.13.Yayımlanan Kitapları:

1. *Eylül Yorgunu (Şiir), 1991.*
2. *Gül Şafaklı Bir Özlem (Şiir), 2000.*
3. *Öğretin Bana (Çocuk Şiiri), 2001.*
4. *Şiir Biraz Çok Hüzün (Şiir), 2008.*
5. *Bir Göz Açıp Yummuş Gibi (Deneme), 2011.*

²¹ A.g.e., s.30-31.

²² A.g.e., s.32.

6. *Dolunay Gülüşleri (Çocuk Şiirleri)*, 2012.

8. *Vefa Sözleri (Deneme)*, 2015.

9. *Kuş Düğünü (Öykü)*, 2015.²³

2.14.Aldığı Ödüllerden Bazıları:

1. *Can Kardeş*, Hikâye Yarışması, Birincilik, 1980.
 2. *Kandil Çocuk*, Çocuklar İçin Şiir Yarışması, Mansiyon,1987
 3. *Yeni Nesil*, “Mustafa Polat Armağanı” Hikâye Yarışması, Birincilik,1991.
 4. *İlesam* “Yunus Emre Sevgi Yılı” Makale Yarışması, Mansiyon, 1991.
 5. *Atatürk Üniversitesi*, Şiir Yarışması, Birincilik,1991.
 6. *Türkiye Diyânet Vakfı*, Münâcât Yarışması, Mansiyon,1991.
 7. *Güneysu Dergisi*, Şiir Yarışması, Üçüncülük,1991.
 8. *Türkiye Çocuk*, “Sevgi” Konulu Şiir Yarışması, Birincilik, 1992.
 9. *Türkiye Gazetesi*, “Bosna Unutulmasın” Şiir Yarışması, Üçüncülük, 1993.
- Şanlıurfa Belediyesi*, “Urfa” Konulu Şiir Yarışması, Üçüncülük,1997²⁴

²³ Öğr. Gör. Hasan Akçay, Fen Edb. Fak. Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü
<http://web.harran.edu.tr/turkdili/tr/akademik-personel/ogr-gor-hasan-akcay/>

²⁴ Öğr. Gör. Hasan Akçay, Fen Edb. Fak. Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü
<http://web.harran.edu.tr/turkdili/tr/akademik-personel/ogr-gor-hasan-akcay/>

3.BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN ŞAIRLİĞİ VE ŞİİRİ

Denilir ki, şairler var olan hiçbir şeyi mükemmel olarak görmedikleri için varlık ve eylemlere farklı anlamlar yüklemeye çalışarak; olup biten her şeyi gördükleri gibi değil de görmek istedikleri biçimde aktarırlar. Bu yaklaşım bir açıdan doğrudur, fakat eksiktir. Şair her zaman iyi ve güzelin ardından koşan, onu yakalamaya çalışan bir çile insanıdır. Gördüğü ve bulduğu güzellikleri diğer insanlarla paylaşan, sadece kazancı bu “paylaşım” olan gönüllü adamdır aynı zamanda. Dış unsurlar şairin dünyasından geçerken değişime uğrar. Her güzellik daha renklendirilmiş, ışıklandırılmış, ilgi çekici hale büründürülmüş; olumsuzlukların da yüzleri iyiye ve güzele doğru çevrilmiş olarak şairin aynasından bize yansıtılır.²⁵

Şair ve şiir arasında öyle güçlü bir bağ var ki şiir şairin dilidir. Şair konuşur biz ona şiir deriz. Biz ikisini de bir olgu içine hapsedmek durumundayız. Aslında birbirinden ayrılmaz iki büyük nedendir. Şair şiirin, şiir ise şairin nedenidir. Toplumumuza baktığımızda şair dar kalıplara sığdırılmaktadır. Bu dar ve sığ kalıplardan şair de nasibini almıştır. Şairliği sadece duygusal ve hüznülmü adam olarak adlandırmak keskin bir hatadır. Halbuki şairin bir de akli yönü vardır ki o da topluma göz kırpar. Asıl olan da duyguyla ve düşünceyle bağdaşan bir şair olabilmektir. Ayrıca şair sadece sevgiliye, dosta, doğaya şiir yazmaz. Şairin bir çok kesime hitap etmesi gerekir. Bazen dosta, barışa bazen düşmana savaşa hitap etmelidir. Ve eser bunlarla doğar. Şair ortaya konan eseri paylaşmak ister. Şiirin Ülkesi adlı makalede şair ve eser adına şunlar yazılmıştır:

“İnsanlık tarihinin hemen her döneminde şiire ve şaire büyük önem verilmiş; milletleri ayakta tutan, yaşatan etkenlerin başında şairlerin de olduğu kanaati yaygınlık kazanmıştır. Şüphesiz şiir de bazı amaçları gerçekleştirmedeki bir araçtır. Zaman zaman asıl maceradan çıkmış olsa da, şiir asıl özelliğini her zaman korumuştur. Şiir; insanoğlunun daima iyiyi, güzeli, doğruyu arayışını gösterir. İçinde yaşadığımız dünyanın farkında olamadığımız güzelliklerini en renkli, en canlı şekilde önümüze koyan

²⁵ Hasan Akçay, Şiir Nedir Şair Kimdir, Seyir, Şanlıurfa, 2006, S.13.

da şiiirdir. Her şeyden önemlisi insani değerleri ön planda tutarak, bize bizi anlatarak, öz benliğimizi tanımamıza yardımcı olur.”²⁶

3.1. Şiirlerinin Tematik İncelemesi

Hasan Akçay, duygu yüklü şiirleriyle günümüz Türk şiirinin önemli isimlerinden biridir. Şair, geçmiş ile geleceği, gelenek ile modern birleştirdiği şiirlerinde kendinden hareketle insanın iç dünyasını, yalnızlığını dile getirmiştir. Bireyin özlemlerini ve aşklarını lirik bir dille ifade etmiştir. Şiir sanatında ise üzerinde durulması gereken noktayı derinlik ve duygu yükü oluşturur. Aynı zamanda yazdığı şiirlerde öfke ve kadere bir karşı duruş söz konusudur.

Hüzün yorgunu diyebileceğimiz Akçay, şiirlerini kurgulanmış bir zorlama ile değil yaşayarak yazmıştır. A.Vahap Aktaş bunu şu ifadeleriyle dile getirmiştir.

“Hüznü, yalnızlığı bütün boyutlarıyla, olanca anlamlarıyla idrak eden, onu kendi kişiliğinde eritebilen şair, bunu bütün doğallığıyla ve içtenliğiyle şiirine yansıtma başarısını gösterebilir. Bu doğallık ve içtenliğin şiire bir çekim alanı kazandırmaması mümkün değil. Tabi ki eski, yeni, hangi şekli denerseniz deneyin, neyi anlattırsanız anlatın, onu şiir haline getiren ustaca yoğrulmuş dildir”²⁷.

“Şiir, avlularımızdaki otlar gibi bitmez”²⁸ diyor bir yazar. Büyük emek ister şüphesiz. Akçay’ın şiirini saran ince lirizm biraz da bu esirgenmeyen emeğin eseridir. Akçay, yeni hiçbir şey söylemeyerek, fakat sanatçıların binlerce yıldır işlemekten usanmadıkları evrensel konuları, onlara kendi kişiliğinden bir nefes katarak, devam ediyor / ettiriyor gibi görünerek ince mucitlikler yapmayı beceriyor. Bunun yenilik adına olup biteni tepetaklak etmekten çok hayırlı olduğunu düşünüyoruz. Daha ince, daha zor bir iştir bu şüphesiz.

²⁶ Hasan Akçay, “Şiirin Ülkesi”, *Seyir*, Şanlıurfa, 2002, S.3.

²⁷ Hasan Akçay, “Hüznü Şiirde Büyütmek”, *İslami Edebiyat*, İstanbul, 2009, S. 46.

²⁸ Honore de. Balzac, *Sönmüş Hayaller*, Cilt 1, MEB, İstanbul, 1994, s.25.

Tematik tercihini ise çok geniş tutmuştur: Aşk, ayrılık, ölüm, tabiat, vefasızlık, seveda, pişmanlık, kayboluş, yalnızlık, hüznün, akşam, gurbet, çöl vb. Başlıca temaları olmuştur.

3.1.1.Aşk

Klasik Türk şiirinin son temsilcisi olan Şeyh Galip yangınlar ortasında yeni ümitlerin nasıl başladığını ve yok oluş gibi görünenin ardından her şeye yeniden, daha bir diri ve kararlı başladığını;

*“Gül ateş gülbün ateş gülşen ateş cüybar ateş
Semender- tıynetan-ı aşka besdir laleazar ateş”²⁹*

Beytiyle anlatmaktadır. Akçay’ın şiirlerinde hâkim duygu da aşktır. Bu hem manevi hem de maddi aşktır, diyebiliriz. Pek çok şair için de söyleyebileceğimiz bu durumun onda farklı bir durumu vardır. O da tıpkı Necip Fazıl gibi varlık-yokluk meselesini kurcalayan bir şairdir. Ancak yaşadığı buhranlardan dolayı çok az şey yansıtıyor okuruna diyebiliriz. “Gül Şafaklı Bir Özlem”de bunu şu şekilde dile getirir.

*“Uzaklardan gelmişim seni bulmak dileğim
Susadım denizleri içiyor kanmıyorum.
Bu yalnızlık şehrinde her şey karmakarışık”...³⁰*

Bu mısralarda da görüldüğü gibi şairin asıl aradığı fani olan sevgilerden çok ötede duran bir sevgi... Çünkü yalnızlık içinde boğulmanın ilk kurtarıcısı belki de aşktır. Leyla, arayışın gerçek hedefi değildir. Ona göre aşk bittiği anda şiir de olmaz.

Abdurrahman Karakaş, Hasan Akçay’ın şiiri için:

²⁹ Abdülbaki Gölpınarlı, *Şeyh Galip Hayatı, Sanatı, Şiirleri*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1953, s.58.

³⁰ Hasan Akçay, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.7.

Aşk Leyla’da başlar, Mevla’ya ulaşır. O zaman bir kadını değil sadece, bir âlemi seversin. Çünkü sevgilinin işaret levhalarıdır, her ne varsa âlemde. Gönlünü hissedersin. Ağırılığı bükülür belin. Aşk ilahi bir hakikattir. Yalan/hayal dünyada ilk hakikattir. Şairin şiirine kavuşması, dâhil olmasıdır, fena bulmasıdır, “her ne var âlemde aşk imiş” keşfinin tahkiki, “gel gör beni aşk neyledi” feryadının teskinidir.³¹

der. Hasan Akçay, “Gözlerimin Önünde” şiirinde aşkı şu mısralarla anlatır:

*“Gözlerimin önünde astılar gözlerini
Bir rüzgâr vurgunuydu deniz olan saçların
Tutup kor bir ateşe bastılar gözlerini
Bir yangının külüdür bende kalan gözlerin

Gözlerini gözümde aldığın günden beri
Gitti bütün sevincim daha dönmedi geri
...
Gözlerimin önünde darağacı kurdular
Nasıl acımadılar seni bensiz astılar
Beni bir tatlı gülüş, bir çift sözle
Yarama merhem diye denizleri bastılar”³²*

Şiiri okurken, tam anlamıyla trajik bir aşkın manifesto görünümündeki öyküsüne bakarsınız. Şairin aşk anlayışının, dolayısı ile şiirinin en çok kullanılan temasını burda yakalayabilirsiniz. Bu trajik sonda sevgili ölmüştür.

Hasan Akçay’ın şiirinde zaman genellikle akşam ya da gecedir. Mekân, ya bir göl kenarı, ya bir dağ eteği, bir yayla, ya da deniz kıyısıdır. Dikkat edilirse bu zaman dilimleri ve mekânlar aşkı tetikleyen unsurlardır. Şu şiiri okurken bunları hissederiz.

*“Hüzün bir adım öte, saadet gökte yıldız
Gece merdiveninden gökleri delip aşsam*

³¹ Hasan Akçay, Nisan Yağmuruyla Akşam Denizine Karışandır Şair”, *Bir Nokta*, İstanbul, 2009, s. 84.

³² Hasan Akçay, “Gözlerimin Önünde”, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, Erguvan Yayınları, Ankara, 2008, s. 24.

*Dudaklar kilitlenmiş, bakışlar donuk, ıssız
Kimliksiz yerin yurdun sana nerden koşsam”*

*“Akşam, yine akşam, yine akşam...”
Yıkılır mı ki dağlar gözyaşlarımla taşsam.³³*

Anlaşılaçağı üzere Ahmet Haşim’de gördüğümüz geceye sığınma, kaçış ve hüznün arayışı temalarını , Akçay’ın Ay Yaralı Bu Akşam şiirinde de görürüz.

*“Kırışlar, yollara dökmüşler seni
Yüreğinden bir parça dönüp nereye baksam
Türkü söyleyemem sana, ağıt yakamam
Geceyi bekleme daha bir efkar basar
Ay yaralı bu akşam...*

*...
Öyle karşımda durup, öyle bakma yüzüme
Ölürüm saçlarına ölürüm dokunamam
Anlamıyorsun deme, anlarım anlatamam
Gözlerimi göğe astım yağmursuz
Ay yaralı bu akşam...*

*...
İkimizin dünyası denizaşırı gider
Burda sevgiler çağı vurgun yemiş yeminler
Gidelim diyeceğim hangi yol, hangi zaman
Gözlerime bakıp dur
Ay yaralı bu akşam.”³⁴*

Şiirine gelince... Mehmet Kurtoğlu şöyle der:

³³ Ahmet Haşim, *Bir Günün Sonunda Arzu (Bütün Şiirleri)*, Can Yayınları, İstanbul, 2011, s.92.

³⁴ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, s.68.

“Lirizmin ve duygunun doruğa ulaştığı bu şiirde, şair adının hüznü olduğunu söyler ve şiirinin eğer anahtar sözcüklerini de sıralamış olur: gece, akşam... Tabii burada en özgün imge hiç kuşkusuz ‘gül kırılır içimde’ benzetmesidir... Susmak, şairlerin sığınağı... Akçay bu şiirinin tek mısrasında tam üç kez arka arkaya susmayı ifade eden sözcük kullanır. Akçay’ın şiirinde geceyi içselleştiren Ahmet Haşim’in duyarlılığı görülür. Hüznü karşılayan sözcükler içinde: gece, akşam, karanlık, hüznü, hasret, özlem, yalnızlık, yolculuk, ayrılık vs...”³⁵

Şiirin konusu, ayrılığın hüznüdür. Sevgiliden olunca hiçbir şeyin tadının olmaması ve gecenin bile hüznüyle geçmesi vurgulanmıştır. Mistik bir düşünceyle yazılmıştır. Şair, şiirde sevgilisine aşırı bağlılığı anlatmıştır. Kendini tamamen sevdiğine adamıştır. Her anında sevgilisini düşünmüş ve onu anlatmıştır. Ondaki ayrı geçen zamanın yokluğunu ve acısını içinde hissetmiştir. Kendi varlığını sevgilisinin varlığında yok ederek aşk mistiği olmuştur. Olaya baktığımızda ise; şair, sevgilisinden ayrı geçen anları ve geceyi içi acıyarak ona kavuşma özlemiyle anlatmıştır. Ondaki ayrı olduğu için her şey şaire anlamsız ve sevgisiz gelmektedir. Geceye baktığında ay’ın yaralı olduğunu hisseder. Her şey ancak sevgilinin varlığıyla ona güzel görünmektedir. Her an sevdiği insanla birlikte olmak ve onun gözlerine bakmak istemektedir. Şair, dış dünyayı kendinde bıraktığı hislerle anlatmıştır yani sezgici anlatım görülür. Neye baksa sevgiliden izler bulmaktadır ve sevgiliden ayrı geçen zamanın verdiği hüznü idealist şekilde anlatmıştır. Şiirde sevgilisine olan duygularını romantik bir biçimde dile getirmiştir. Sevgilisine duygusal bağlılığını ifade etmiş, sevgiliden ayrılığa dayanamayışının verdiği hüznü de romantik bir şekilde anlatmıştır. Dış dünya şairin ruhunda hissettiği biçimde resmedilir. Örneğin; “Ay yaralı bu akşam” ifadesi. Yani resimsel bir görüntü vardır. Soyut görüntüye de yer verilmiştir. Şairin imgelerle anlattığı görüntüdür. Örneğin; gözlerini göğe asmak, gözlerin yasak bir bahçe şairin hayalindeki görüntülerdir. Son olarak şiirde genel olarak anlama bakarsak, sevgiliye duyulan aşırı sevgi, bağlılık ve onun yokluğunda duyulan hissedilen hüznüdür. Yine bir melankoli hâli yine hüznü ve yine aşka giden bir şiir ile karşı karşıyayız.

³⁵ Mehmet Kurtoglu, “Doğanın Hüznü Şairi”, *Bizim Külliye*, Elazığ, (Eylül-Ekim-Kasım)2009, S.41.

*“Öyle bakma yüzüme dağlarım kar düşer
Gönlüme bu kubbeden sonsuz ah u zar düşer*

*Gül nasıl kanatırsa bakışını akşamın
Gülüşünden ruhuma öyle derin har düşer*

...

*Tur dağında gecenin karlarını eriten
Bir ağaçtan sonuma aşkı görmüş dar düşer.”³⁶*

Şiirin konusu aşktır. Sevgilinin bakışının şairi yaraladığı anlatılmaktadır. Sevgili aşığa nasıl bakarsa baksın onun bakışları, gülüşü ve hüznü şairi derinden etkilemektedir. Sevilen kişi karşısındaki aşığı her şekilde hüzne ve üzüntüye boğmaktadır. Şiirde mistik düşünce hakimdir. Sevgilisine bağlı olan, onun için deli divane olan, her anını sevgilisini düşünmekle geçiren, kendi varlığını sevgilisinin varlığında yok eden kişi aşk mistiği olmuştur. Bu şiirde de şair kendini sevdiğinin varlığında yok etmiştir. Sevgilinin bakışıyla bile kendinden geçmektedir. Şair sevgilinin her bakışından ayrı etkilenmiştir. Şiirde olaya bakıldığında ise belli bir olay örgüsü yoktur. Şair sevgilisine yüzüne umutsuz bi şekilde bakmamasını söyler. Sevgili öyle baktığında kendi dünyasının hüzne boğulduğunu ve mutsuz olduğunu hissetmektedir. Onsuz hiç bir şeyin tadının olmadığını gülüşüyle de ruhuna bir ateşin düştüğünü söylemektedir. Şiirde bütün olarak aşk duygusundan bahsedilmektedir. Şair sevgili olmadan yaşayamayacağını vurgulayarak onsuz olamayacağını söyler ve korku duygusu da ağır basar. Şiirde sevgiliden gelen hüznü ağırlıklı olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiirde öznel ve hayali görüntü vardır. Öznel görüntü, Şairin "dağlarına karlar yağmasıdır." Hayali görüntü ise sevgilinin gülüşünden ruhuna derin bir ateşin düşmesidir. Dağlarına karların düşmesi sevgilinin hüznünü derinden yaşamasıdır. Sevgilinin her bakışında gözlerine ateş düşmesi de mübalağadır.³⁷ Soyut görüntüyü Hasan Akçay'ın çağdaşı şairlerinde de görmekteyiz. Kemal Sayar'ın şu şiirinde etkili bir şekilde soyut görüntüyü görmekteyiz. “Ve üşüyen kainatı dinlerken beni

³⁶ Hasan Akçay, ”, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.12.

³⁷ Şerif Aktaş, *Şiir Tahlili, Teori ve Uygulama*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015, s.31.

sessiz de sevebilir misin?” Üşüyen kainat, hayali görüntüdür.³⁸

*“Eski çağ aşığının damarında kanmışsın
Yarınlara bağlayan yaşatan bir canmışsın*

...

*Yorulmuş gözlerin ufukları beklerken
Yokluğu katık edip ümitlere banmışsın*

...

*Mecnun'u bulmalısın aşkından çöle düşen
Şimdi seven mi kaldı, sen boşuna yanmışsın.”³⁹*

Konusu vefasızlıktır. Günümüz aşklarının eskisi gibi olmadığı ve aşkılkta kolayca kaçıldığı vurgulanmaktadır. Mistik şiirin izleri vardır. Şiirde islam mistisizmine vurgu yapılmıştır. Beşeri aşkın eski Leyla'da olduğu gibi Allah'a yaklaştırması esas alınmıştır. Gerçek aşk insanı beşeri aşktan tasaavvufi aşka götürür. Yani aşık burda kendini Allah'ta yok etmiştir . Buna tasavvufta fenafillah denir. Şiirde de gerçek aşkın islam mistimizinde yok edilmesi anlatılmıştır. Belli bir olay örgüsü yoktur. Leyla ile Mecnun aşkı üzerinden günümüz aşklarını karşılaştırmıştır. Leyla'daki tasavvufi aşkın ve zorluklar içindeki aşkın şimdi daha basit yaşandığı anlatılmıştır. Şair burada varlık olarak Leyla ile Mecnun aşkıdaki Leyla'yı ele almıştır. Leyla gibi sevenlerin eskide kaldığına dikkat çekerek Leyla'nın sevgisini ele almıştır. Şiirde sevenlerin geçmişteki Leyla Mecnun gibi olması istendiği için geçmişe hasret vardır. Soyut görüntüden yararlanmıştır."Mecnun" kelimesiyle Leyla ile Mecnun olayı hatırlatılarak telmih yapılmıştır. "yorulmuş gözlerin, yokluğu katık edip ümitlere banmışsın" cümlelerinde teşhis (kişileştirme) yapılmıştır.

“Ey ezelden ebede her şeyi gören, bilen

Bu çölde susuz yaya bırakma merhamet et

Sen sevensin kulunu, bir tek sensin sevilen.”⁴⁰

“Leyla” bir hayaldir artık, gerçek olan ise “Mevla"dır.

³⁸ Kemal Sayar, *Beni Sessiz de Sevebilir Misin?*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2014, s.7.

³⁹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.13.

⁴⁰ Hasan Akçay, “Şimdiki Leylâ'ya Gazel , s.89.

3.1.2.Din

İslam tasavvufunun zühdi hayata verdiği önem, bu ilmin temel esasının “masiva” ile kalbi alakasının kesilmesi tarzında gerçekleşmesini sağlamıştır. Allah’ın gayri, yani O’nda başka her şey manasına gelen bu kelime, tasavvufun en önemli ıstılahıdır. Masiva, insanı Hakk’tan uzaklaştıran, rüha karşı nefsi besleyen bir puttur. Bunun zıddı ise Allah’a kul olmak, O’ndan gayrısını gönülden çıkarmaktır. Allah’a kul olmak ise hür olmak demektir. Tasavvufi tariflerin çoğunda yer alan, “tasavvuf tamamen edepten ibarettir” ifadesi bu yolun, ahlak mesleği olduğunu göstermektedir. Mevlana: “Şeytanın katili edeptir... İnsan ile hayvan arasındaki fark edeptir... İman nedir diye akıldın sordum. Akıl, kalbimin kulağına seslenerek, iman edeptir.”⁴¹ der. Diyerek edebin ne kadar önemli olduğunu ifade eder.

Akçay aşağıdaki şiirinde yine Mevla’ya ulaşmayı ele almıştır.

Geldim ve gölgelendim gün bitti dönüyorum

Ufukta şâm-ı hicran gel etti dönüyorum

...

Tenhâlaştı bağımsız hazanın ışıyla

Uzak görmek ferdayı gafletti dönüyorum

...

Dönüyorum kuşlarla mor bulutlar ve rüzgâr

*Soldu asuman rengi kan çöktü dönüyorum.*⁴²

Şair bu şiirinde Mevlâ’ya dönüşü anlatmıştır. Bireyin bir gün özüne döneceği üzerinde durmuştur: Geldim ve gölgelendim gün bitti dönüyorum / Ufukta şâm-ı hicran gel etti dönüyorum beytinde Mevlâ’ya olan sevgisini ve ona dönmek isteyişini daha net görürüz. Aynı zamanda burada şairin devriye kuramından etkilendiği görülmektedir.

⁴¹ <http://www.mevlana-sozleri.com> (08.11.2016)

⁴² Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.7.

Akçay divan şairleri gibi şiirde derman değil dert arayışındadır. Aşağıdaki şiir bunun en güzel örneğidir.

*“Bir kez olsun vashını görmeye can susamış
Lehlerin şerbetine teşne canan susamış*

...

*Katresine ser-be-ser can feda eyler devrân
Ummanından içmeye ebr-i nisân susamış*

...

*Bi-çareyim yarama zehroluyor merhemler
Şöyle kim rahmetine çare derman susamış.”⁴³*

Şair, bu şiirinde rahmete susamışlığı anlatır ve bizi bir özleme iter. İmgeler den birinin yer aldığı son beyitte geçen “ Bi-çareyim yarama zehroluyor merhemler” mısrasında şairin derman değil kendine dert aradığını hissederiz. Onun nazarında merhem ilaç değil adeta zehirdir.

*“Bulunmaz demişler arama boşa
Gönülde bir ömür kalan saadet
Her inişten sonra yeni yokuşa
Koşturur acılar ve yine gurbet...*

...

*Koştuğun her şafak yalnızlık rengi
Bütün kuşlar yüreğinden göç eder
Sevdalar yokluğun yaşıtı, dengi
Bu alem acı bir gurbete benzer”.⁴⁴*

Konusu yaşamın geçici olmasıdır. Bu hayatta yaşadığımız her şeyin gelip geçici olduğu vurgulanmıştır. Şiirde güzel şeylerle yaşasak bile aslında her daim her şeyden ayrı

⁴³ A.g.e , s.8.

⁴⁴ A.g.e. s.39.

kalacağımız dile getirilmiştir. Öğretici şiirin izleri vardır. Şair şiirde dünyanın geçici bir yer olmasını okuyuculara hissettirmiştir. Her şeyin bir sonunun olduğunu her güzel şeyin biteceğini söyleyerek bize bilgi vermiştir. Olaya baktığımızda dünyada her şeyin yalan olduğu, ne yaparsak yapalım yalnızlığın bizi bulacağı, ömür boyu mutlu olamayacağımız, herkesin bizi terk etmesi, bir gün yaşlanacağımız ve bu dünyada aslında gurbette olduğumuz anlatılmıştır. Şiirde gurbet duygusu işlenmiştir. Bu dünyada ne yaşarsak yaşayalım gurbette olduğumuz her şeyden uzaklaşacağımız anlatılmaktadır. Soyut görüntü vardır. Şiirde genel olarak benzetme yapılmıştır. Bu dünyanın gurbete benzetildiği vurgulanmıştır. Şiirde bütün olarak hayattan şikayet vardır. Her şeyin geçici olması, yaşadığımız her şeyin birer yalan olması ve sonunda yalnız kalacak olmamız şairi derin bir hüzne sokmuştur.

*“Dört yanından akan çileydi, ızdırabtı
Tevekkül bir çekirdek hayatın bahçesinde
Sabrının yağmurları kucakladı toprağı
Gök kubbede bizlere ıtırlı ses bıraktı
...
Eyyub, senin yaranda faninin zehri vardı
Gel gör ki çağ yarası ebediyeti sardı
Bir yangın ki serapa kor olmuş içimizde
Yanarız fark etmeden gül açar yüzümüzde”.*⁴⁵

Konusu sabırdır. Eyyüb'un vücudunu saran yaranın insanların zehri olduğu vurgulanmıştır. Eyyüb o yaralara sabrederek feraha çıkmış ve bizi aydınlatmıştır. Şiirde sabrın mükafatı anlatılmış ama insanların hala derin yaralar içinde olduğu vurgulanmıştır. Mistik şiir izleri vardır. Şiirde islam mistisizmi ele alınmıştır. Sabır denilen olgu şair tarafından tasavvufi boyutuyla ele alınmıştır. Şiirde Hz.Eyyüb kıssası üzerinden büyük bir yaranın insanları ve dünyayı sardığı anlatılmıştır. Eyyüb, sabrıyla o yarasının, çilesinin

⁴⁵ A.g.e. , s.40.

üstesinden gelmiştir. Ama insanların yarası içlerini öylesine sarmış ki Eyyub'un yarısından daha kötü durumdadırlar. İnsanların o yarası gün geçtikçe büyümede ve çürümededir. İnsanlar büyük bir gaflette oldukları halde yüzlerinde güller açmaktadır. Çünkü o yaralar herkesi sarmış ve çağın yarası haline gelmiştir. Şiiirde Hz. Eyyub kıssasının şairde bıraktığı izlenim anlatılmıştır. Şiir sezgici yaklaşımla ele alınmıştır. Şair şiiirde Hz. Eyyüb'un yarasını ve sabrını soyut bir şekilde ele almıştır. İnsanların yarasını somut olarak değil de soyut olarak anlatmıştır. İçlerindeki yarayı kor bir ateşe benzetmiştir. Şiiirde karamsar duygular hakimdir. İnsanların çağ yarasına büründükleri anlatılmaktadır. Şiiirde Hz. Eyyüb'un vücudunu saran yaralardan çile çekmesi, büyük bir ızdırabla yanması ama onun güzel sabrıyla bu zorlukların üstesinden gelmesi anlatılmaktadır. Eyyüb sabrının mükafatını alırken insanlar derin sızılı bir yaraya bürünmüştür ve dışardan mutlu göründükleri halde bu yara içlerini sarmıştır. Eyyüb'un yarası vücudunu sarmıştır ama insanların yarası içlerinde bir kor gibi durmaktadır.

3.1.3. Özlem

Akçay özlem konusu farklı yönleriyle işlenmiştir. Allah'a özlem gençliğe özlem gibi... Aşağıdaki şiiirde de Mevla'ya özlem en güzel şekilde dile getirilmiştir.

*“Gül şafaklı bir özlem çekirdeği içimde
Dualar yağmuruna tutuluyor yüreğim
Üşüyor, titriyorum her gülün şehrinde
Uzaklardan gelmişim seni bulmak dileğim”*

Bu dörtlükte şehrin karşısında doğayı, bunalımın karşısında hüznü görürüz. Şiiire yayılmış bir inanç kendini gösterir:

*“Ey ezelden ebede her şeyi gören bilen
Bu çölde susuz yaya bırakma merhamet et!
Sen sevensin kulunu bir tek Sen 'sin sevilen!”⁴⁶*

⁴⁶ Hasan Akçay, “Gül Şafaklı Bir Özlem”, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2000, s.7.

Allah'a özlem söz konusudur. Bir sesleniş, Mevlâ'ya yakarış ve manevi aşkı bir arada görebiliriz. Gül Şafaklı Bir Özlem şiiri bizi Necip Fazıl'a götürür. Bu şiir de, Necip Fazıl'ın "Çile" kitabındaki bir çok şiire göndermelerin olduğu bir manevi özlemi buluruz.

*"Tutuşturanlar lügat kitabını elime,
Bilsinler Allah'tan başka bilmiyorum kelime
Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış;
Marifet bu, gerisi yalnız çelik çomakmış". (Necip Fazıl Kısakürek,
Lügat 1962)⁴⁷*

Bu şiirde gördüğümüz gibi Necip Fazıl da Allah'a özlemi dile getirmektedir. Allah'tan başka her şeyin önemsiz olduğunu vurgular.

*"Değişmiş, tanımaz nedendir bilmem
Yüz çevirmiş dostum olan aynalar
Dinlemiyor şimdi her ne söylesem
Bir zaman gülüşle dolan aynalar?
...*

*Kararıp sönmekte her renk her ışık
Gölgeler uzadı karmakarışık
Gözlerim bu sise olmaz alışık
Gün müdür, ben miyim solan aynalar?*

*Karşımda yok, elimde yok gittiniz
"Bir su gibi yudum yudum bittiniz
Beni bana yabancı, el ettiniz
Aynalar... aynalar yalan aynalar"⁴⁸*

Konusu gençliğe özlemdir. Yılların çabuk geçtiği, gençliğin bir gün sona ereceği ve hiç bir şeyin eskisi gibi olamayacağı anlatılmak istenmiştir. Hikemi şiir örneğidir. Şiirde yılların su gibi aktığı, insanın fiziksel olarak ve ruhen değişikliğe uğradığı, geçen güzel günlerin bir daha geri gelmeyeceği anlatılmıştır. Tüm bunlar karşısında da insanın

⁴⁷ N.Fazıl Kısakürek "Lügat", Çile, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2013, s.45.

⁴⁸ Hasan Akçay, "Aynalar", Gül Şafaklı Bir Özlem, Birey, s.31.

yaşlandığı ve gençlik yıllarına geri dönemeyeceği vurgulanarak bilgi verilmiştir. Şiir insana gençliğin çabuk geçtiğini ve her şeyin kıymetini bilmemiz gerektiğini öğütlemiştir. Şiirde bir zamanlar dost olunan aynalar artık şaire düşman olmuştur. Gülüşle dolan aynalar eskisi gibi değildir. Gülüşler acıya, sevinçler gözyaşlara dönüşmüştür. Günlerin karardığı, gölgelerin uzadığı zamanlar gelmiştir. Aynalar mı yoksa şair mi solmuştur? Soru sorularak yılların nasıl bu kadar hızlı geçtiğine inanılmamıştır. Artık şair aynalara düşman ve yabancı olmuştur. Çünkü aynada gördüğü kendisi değil bi başkası olmuştur. Şair şiirde gençliğinin geçip bittiğini anlatmıştır. Sezgici/İdealist yaklaşım ile yazılmıştır. Şairin şiirde varlığa yaklaşım biçimi sezgicidir. Bir varlık olarak ele alınan ayna, somut özelliğiyle değil de soyut özelliğiyle ele alınmıştır. Şair aynaya baktığında kendisini görmektedir ama aynı zamanda geçmiş güzel çağları olan gençliği film şeridi gibi gözünün önünden geçmiştir. Şiirde ayna, görünenin ötesinde bize geçmiş hatırlatan aslında her şey iyi giderken yılların çok çabuk geçtiğini sezdirenen bir varlıktır. Şair aynaya baktığında hissettiği duyguları hatırlamıştır. Yani ayna ile iç dünyasını yansıtmıştır. Şiirde zamanın su gibi akmasıyla geçmişe hasret vardır. Şair o güzel günleri özlemiştir ama geri gelmeyeceğini bildiği için özlem duymaktadır. Şair İçinde bulunduğu yaşlı halini görünce hiç bir şeyin eskisi gibi olmadığını anlamıştır. Bu yüzden karamsarlığa kapılmıştır. Şiirde ağırlıklı olarak soyut anlatmalar vardır. Zamanın "su gibi akması" denilerek benzetme yapılmıştır. "Aynaların yüz çevirmesi" kişileştirmedir. Ayna şiirde bir simgedir çünkü ayna kelimesiyle geçmiş hatırlanmaktadır.

Akçay özlemi çeşitlendirerek şu şiirde de sevgiliye özlemi anlatır.

“Bu akşam sularla gözlerime dol

Uzak vadilerden akma bu akşam

İster gerçek olsun isterse hayal

Elini elimden çekme bu akşam

...

Otur başucuma konuş benimle

Rüzgarın sesinden şarkılar dinle

Bir dünya kurmuşum yalnız seninle

Küsüp de başıma yıkma bu akşam

*Gül tutmaya layık ellerin senin
Güzel sözle süslü dillerin senin
Benim de mekanım illerin senin
Ateşe verip de yakma bu akşam.”⁴⁹*

Konusu özlemdir. Sevgiliyle geçirilen bir akşamın daha da güzelleştiği vurgulanmıştır. Şair sevdiği kişiyle güzel bir akşam geçirmek istemektedir. Onunla geçirilen her an şaire güzel ve anlamlı gelmektedir. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Şair şiirde sürekli sevdiği insanı düşünür ve her anını onunla geçirmek ister. çünkü kendi varlığını sevgilisinin varlığında yok etmiştir . Bu yüzden şiir mistiktir. Şiirde bir olay anlatılmamıştır. Şair sevdiği kişiyle nasıl bir akşam geçirmek istediğini duygusal bir şekilde anlatmıştır. Sezgici yaklaşım görülmektedir. Şair, dış dünyayı olduğu gibi değil de kendisinde bıraktığı izlenimle anlatmıştır. Tabiat ve her şey ona sevdiği insanı hatırlatmıştır. Bu yüzden sezgilerini kullanarak sevgiliye özlemini dile getirmiştir. Şiir aşk duygusuyla yazılmıştır. Şair sevdiği insana övgüler yağdırarak yanında olmasını istemektedir. Şiirde genel olarak imgelerden yararlanılmıştır. Örneğin; "bir deniz kıyısı ela gözlerin, benziyor sonsuz yola gözlerin, rüzgarın sesinden şarkılar dinle" cümleleri sevgiliye olan özlemi anlatmıştır.

*“İnsanlar geçer içimden
Bölük bölük...
Hüzünlü şarkılarda boğulmuş
Belleri bükük.
...
İnsanlar geçer içimden
İnsanlar..
Varlığından
Bihaber olunanlar”.⁵⁰*

⁴⁹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.35.

⁵⁰ Hasan Akçay “İnsanlar Geçer İçimden”, s.74-75.

Konusu insanlığa özlemdir. Şairin içinde insanlık özlemi çektiği vurgulanmıştır. Bu hayatta insanlığın kalmadığı dile getirilmiştir. Şair şiirde dış dünyadaki insanlara bakarak içindeki insanları ve insanlığı betimlemeye çalışmıştır. İnsanların insanca yaşamak için elinden geleni yapmadığı , dünyadan habersiz ve kendi varlıklarından bile habersiz yaşadıklarını anlatmıştır. Sezgici yaklaşım ile yazılmıştır. Şair şiirde insanlığı kendi bakış açısıyla ele almıştır. İnsanlara ve insanlığa sezgici yani kendi hissettiği gibi bakmıştır. Şair şiirde insanlığın daha iyiye gitmesini ümit etmektedir. bu duyguyla şiiri yazmıştır. Şairin içinden geldiği gibi insanları tasvir etmesi anlatılmıştır. Dünyanın güzel insanlara ihtiyacı olduğu ve insanlığın kalmadığı vurgulanmıştır.

3.1.4.Tabiat

Hasan Akçay, çocukluğunu bir doğa harikası olan Karadeniz’de geçirmiştir. Tabiatı işlediği şiirlerini okuduğumuz zaman bir nevi kendimizi orada bulabiliriz. Tabiat temalı bir çok şiiri vardır: Çöle Karşı Söylenen, Denize Karşı Söylenen, Bir Ressama şiiri bunlardan bir kaçıdır. Aşağıda vurguladığımız Dağlara Karşı Söylenen şiiri de bunlardan biridir.

*“Dağların uçlarına konan kaçınıcı bahar
İşlendi mendilime sabırla nakış nakış
Bende sizi aşacak ne takat ne kanat var
Patika yollarında üşüdü mahzun bakış*

*Yürek olur dökülür ay ışığı yollara
Dağlar uykuya düşer bekleyişler dağlara
İnce bir rüzgâr konar umutlanmış dallara
En son gözler yorulur dağ eklenir dağlara “⁵¹*

⁵¹ Hasan Akçay, “Şiir Biraz Çok Hüzün, , s.61.

Bu şiir teşhis sanatıyla süslenmiştir: Dağların uykuya düşmesi, ay ışığının yollara dökülmesi, dalların umutlanması. İnsana ait özellikler doğaya verilmiş ve kişileştirme yapılmıştır.

*“Ben bir düştüm çöle düştüm yormadın
Kervanlara katılmışım sormadın
Nice serap nice vaha geçtim ben
Bir pınardım başucumda durmadın*

*Kavruk yüze savruk yürek gerekti
Yıldızlar da gecelerden el çekti
El gönlüme yangınlardan kum ekti
Gölge olup yollarıma vurmadın*

*Savruldu ömrümün kuru yaprağı
Yakın edecekken sevda uzağı
Her adıma kurdun hicran tuzağı
Saatleri bir vuslata kurmadın”⁵²*

Konusu sitemdir Sevgilinin vefasız olması ve gün yüzü göstermemesi vurgulanmıştır. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Sevgiliye karşı yoğun bir ilgi ve ondan beklentiler vardır bu yüzden şair kendini sevgiliye adamıştır. Kendi varlığını sevgilide eritmiştir. Bir olay yoktur. Şair sevdiği insandan beklediği şeyleri anlatmıştır. beklediği ilgiyi göremeyince de sevdiği insana sitem etmiştir. Şair yalnızlık duygusuna kapılmıştır. Sevdiği insana karşı duygularını sitemli bir dille anlatmıştır. Şiirde soyut görüntü vardır. Şair sevgiliye olan sitemini soyut görüntüler çizerek vermiştir. Örneğin; savruldu ömrümün kuru yaprağı, gölge olup yollarıma vurmadın gibi. Şair yalnızdır ve sevdiği

⁵² A.g.e. s.62.

insanın ona eşlik etmesini istemektedir. Fakat sevgili onu yalnız bırakmış şair de içinden geçen hislerini anlatmıştır.

3.1.5.Hüzün

Şairin şiirlerinde en fazla rastlanan hüzün temasıdır. Aşağıdaki şiirde yoğun olarak hüzün işlenmiştir.

*“Kızıl sularında yaprakları ömrün
Kırık ve yorgun sonbahar bakışlarında
Çiçekleri gülüyordu dallarında daha diin
Üşüdü saçları sevdanın, savruldu rüzgarlarda
Derin bir uğultu şimdi bakışın kışlarında*

*Ağustos güneşiydi, dolunaydı sandım yüziin
Yüzüm kuşların gülüşünde derin mavilik
Yokuşlar bakışları yoruyor akşamüstleri
Velhasıl gidenlerin ardından kalan
Özeti ömrümüzün*

Şiir: biraz;

*Çok: hüzün”.*⁵³

Şair, kitabına ismini de verdiği bu şiire son sayfalarda yer vermiştir. Adeta insan hayatının özetini biraz şiir ve çok hüzünle özetlemiştir. Hüznü, Hasan Akçay’ın hemen hemen tüm şiirlerinde görürüz. Şairin nazariyatı hüznü doğurmuştur. Hüznün arayışındadır . Hüzünle birlikte karamsarlığı da buluruz.

Hasan Akçay, hüznü imgeleştirirken, onu çağrıştırarak tüm sözcükleri şiirinde kullanır. Hatta mutluluk, sevinç ifade eden sözcükleri dahi hüzünle birlikte anmaktan

⁵³ A.g.e. , s.95.

hoşlanır. Örneğin kavuşmak sevinci, mutluluğu sembolize ederken, bunu tam tersi bir kavram ile ifade eder: “*Kavuşsam, bir kavuşsam günün bittiği akşam*” Akşam hüznü, kederdir. Kavuşmak ise sevinç mutluluk. Sevinçli anlarını hüzünlü vakitlerde yaşamak ister...

Ahmet Haşim gibi hüznü içselleştirir. melal, izbe geceler, yalnızlık zindan, duman, ney sesi, çile, daralan derya, diyar, gün batsın, ruhun zindanı, rüya, eylül, kor işkence evi, tükenen ömür, bitmeyen yokuş, ufuk, suya yazılan murat, ölüm, görünmeyen kıyıları, gidenler, uzaklar, hasret, ağlamak, günah, suskunluk, durgunluk, korku, düş, rüya, eylül, kor, ateş, kırılan gül, inen gün, sonsuz uzaklık, iniş, yokuş, gölgeler,, şafak, acı, hıçkırık, hazan, yorgun vurgun, kül, yangın, solan tomurcuk, yitmek, kaybolan sevda, darağacı, yara, merhem gibi birçok sözcüğe “hüzün” anlamını yükler. Hüznü bu denli içselleştiren şairin en büyük başarısı ise, yukarıda belirttiğimiz gibi gerek seçtiği sözcükler gerekse kurduğu imgeleri hüznü ve doğayla birleştirebilme becerisidir. Her kelimeyi hüznüyle yoğurarak kendine mahsus bir şiir dili oluşturan Akçay’ın şiiri bireysel ve hüzünlü bir şiirdir. Şu şiiri de bireysel ve hüzünlü bir biçimde işlemiştir.

*“Uzak bir düşün ilk cemre olduğu yerde
Derin bir kuyuda boynu büküldü
Üstüne örtünüp geceden perde
dururdu hüznü*

*Saçlarını alır gider bir rüzgar
Denizler yüklenir bakışlarına
Umudumn maviden kıyılarına
vururdu hüznü*

...

*Geceyi öperken ince bir rüzgar
Uzaktan akar gider bir nehir
O dağdan bu dağa sırlı ses arar
Sabah sularında yeni bir şiir*

*olurdu hüznün”.*⁵⁴

Konusu hüznündür. İnsanın her anında hüznün yer aldığı, şiirlerin de bu hüzne ortak edildiği vurgulanmaktadır. Belli bir olay yoktur. Şair yaşamının her anında hüznün onu bulduğunu anlatmıştır. Doğadaki her şey hüznü hatırlatmaktadır. Şair de doğaya baktığında içinden geçenleri dile getirmiş ve her yerde hüznünden parçalar hissetmiştir. Sezgici yaklaşımla yazılmıştır. Şair, dış dünyada gördüklerini hissettiği gibi ele almıştır. Varlığa bakış açısı sezgicidir. Doğada gördüklerini olduğu gibi değil kendisinde bıraktığı izlenimlerle anlatmıştır. Şiir başlı başına hüznü duygusunu anlatmaktadır. Aynı zamanda yalnızlık, ayrılık, çaresizlik ve üzüntü şiirde öne çıkmıştır. Soyut görüntü bulunmaktadır. Şiirde hüznü kişileştirilmiştir. Örneğin; üstüne geceden perde örtmesi, derin bir kuyuda boynu bükülü durması gibi. Şiirde genel olarak hüznü ve hüznün verdiği duygu soyut olarak anlatılmıştır. Duygulara hükmeden bir şiirdir. genel bir anlam çıkarılamaz ama insanların hayatta her an hüznüyle karşılaşabileceği ve hüznüyle yaşayabileceği dile getirilmiştir.

*“Bana bir sokak çiz, izbe virane
Bu öksüz şehirden öyle bir sokak
İçinde bir adam, deli divane
Gelmez sabahlara yürüsün bırak.*

...

*Ve sonra beni çiz, çizgilerde ben
Yüzüme neş'eden gölge düşmesin
Çizdiğin o kadın tutup elimden” ;*⁵⁵

*“Dokuz şiirden oluşan bu dizi her biri rakamlarla adlandırılan farklı başlıklar taşımakla birlikte ortak temi yalnızlık, ayrılık ve hüznü olan tek bir şiir görünümü arz eder.
Bir Ressama/ Bir adlı şiir,*

⁵⁴ A.g.e. s.43.

⁵⁵ Hasan Akçay, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, s.55.

“Bana bir sokak çiz, izbe virane

Bu öksüz şehirden öyle bir sokak.

İçinde bir adam deli divane

Gelmez sabahlara yürüsün bırak”.

dörtlüğü ile başlar. Şair ressamdan, izbe ve virane bir sokak çizmesini ister. Böylece içindeki karanlığı, yalnızlığı; “öksüz şehir” ifadesiyle de kendi kimsesizliğini dile getirir. Bu yalnız ve yoksunluklarla dolu ortam içinde sabahlara dek yürüyecek bir deli divane adam yer alır. Tüm bunlar, şairin içindeki karamsarlığı ortaya koymaktadır. Şiirin ikinci dörtlüğünde şair ressamdan solgun ve ölgün bir çiçek çizmesini ister. Kimsesiz şehir dekoruna, bir de solgun ve ölgün çiçek eklenir. Ancak bu çiçek her ne kadar rüzgârla dalından kopacak kadar zayıf ise de ufuktan ufka savrulduğu gün yeniden yeşerip açacak özelliindedir. Bu da umutların tükenmediğinin göstergesidir. Şiirin üçüncü dörtlüğünde ressamdan, pencerede birini bekleyen, giden sevgilisinin ardından ağlayan, gözleri mahzun bir kadın çizmesi istenir. Dördüncü ve son dörtlükte şair yüzünde neşeden eser olmayan bir adam olarak tabloya kendisinin de eklenmesini ister. Resimde yer alan kadının, ona “Ben de senin kadar yalnızım!” demesini ister. Böylece şair, ilk şiirde hazin bir tablo çizer. Yalnızlık ve hüznü dolu bu şiirde şairin sevdiğine kavuşma umudu içerisinde olduğu görülür”.(Tülin Arseven)⁵⁶

Konusu istek ve hüznüdür. Her şeyden bıkmış bir adamın güzel şeyler istemesi vurgulanmıştır. Şair, bir ressamdan böyle şeylerin çizilmesinin mümkün olmasını istemektedir. Belli bir olay örgüsü yoktur. Şair, hayallere dalmak istemiş, yalnızlığa bürünmüştür. Yalnızlığını paylaşacak bir kadın ve hayatı hayal etmektedir. Bir ressamdan hayallerini çizmesini anlatmaktadır. Şair yalnızlık duygusuna kapılmış ve hayal ettiği dünyaya kadına kavuşmak istemektedir. bu duygularla hislerini dile getirmiştir. Soyut görüntüden yararlanmıştır. Şair, şiirde istediği şeylerin görüntüsünü hayal ederek yansıtmıştır. Örneğin; ressamdan istediği bir sokağı çizmesini, bir çiçek çizmesini, gözleri mahzun olan bir kadın çizmesini ve en sonunda da kendisinin çizilmesini istemiştir. Tüm

⁵⁶ Tülin Arseven, *Balkan Aydınları ve Yazarları*, Kosova, 2011, s.186.

bu hayalleri gözümüzde canlandırmak istemiştir. Şair hayalindeki evi, çiçekleri ve kadını bir ressamın çizmesini istemektedir. Bu resimde kendisinin de yer aldığını söylemiş ve yalnızlığını paylaşacak birini beklemektedir. Şu şiirde de hüznü vurgulanmıştır.

*“kızıl sularında yaprakları ömrün
kırık ve yorgun sonbahar bakışlarında
çiçekleri gülüyordu dallarında daha dün
üşüdü saçları sevdânın, savruldu rüzgarlarda
derin bir uğultu şimdi bakışın kışlarında.*

*ağustos güneşiydi, dolunaydı sandım yüzün
yüzüm kuşların gülüşünde derin mavilik
yokuşlar bakışları yoruyor akşamüstleri
velhasıl gidenlerin ardından kalan
özetî ömrümüzün:*

şîir: biraz;

çok: hüznü... ”.⁵⁷

Konusu sevdanın hüznüdür. Gidenlerin ardından sonra hayatımızın hüznü dolu olması vurgulanmıştır. Şiire mistik düşünce hakimdir. Şiirde sevgiliye bağlılık vardır. Sevdanın olmadığı ortadan kaybolduğu ve yerini hüznün aldığı vurgulanmıştır. Şair kendini sevgiliye adamıştır. Şiirde belli bir olay örgüsü yoktur. Şair hayatının hüznü dolu yanlarını duygulu bir şekilde anlatmıştır. Sezgiyi yaklaşımla yazılmıştır. Şair şiirde hüznü ilgili duygularını dile getirirken sezgiyi bir yaklaşım sergilemiştir. Bu şiir hüznü dillendiren bir aşk şiiridir. Şair şiirde sevgilisine olan bağlılığını anlatmakta ve ondan kopamayaşını hüznü bir şekilde anlatmaktadır. Yani şair şiirini romantik aşk duygusuyla yazmıştır. Soyut görüntü vardır. Şiirde kişileştirme sanatları vardır. Örneğin; "üşüdü saçları sevdanın, yokuşlar bakışları yoruyor" gibi. Benzetme sanatı da vardır. Örneğin;

⁵⁷ Hasan Akçay , *Şiir Biraz Çok Hüznü*, s.95.

"yüzün ağustos güneşiydi, yüzüm derin mavilik" gibi. Şiirin her zaman fazla hüzünlü olması ve ömrümüzün de özetinin hüzün olması dile getirilmiştir. Bu hüzünleri dile getirme aracı ise şiidir.

3.1.6. Pişmanlık

Şair pişmanlık konusunu gel gitlerle işler. Pişmanlıkla birlikte bilinmezlikler, itiraz, hüzün de karşımıza çıkar. Bunları şu şiiirde de görmekteyiz.

*Yarın nasıl bir gündür
Dünler birer hatıra
İstesem dönemem ki...
...
Sevda derin bir rüya
Toz-pembe bütün dünya
Uyandım ki bir sabah
Çöldeyim aç ve yaya.⁵⁸*

Konusu pişmanlıktır. Giden güzel günlerin bir daha geri gelmeyeceği, yarının ise meçhul olduğu vurgulanarak büyük pişmanlığın yaşanabileceği vurgulanmıştır. Hikemi düşünce hakimdir. Şiiirde her ne kadar pişmanlıktan bahsedilse de insanlara öğüt verilmek amaçlanmıştır. Yarınların nasıl olacağı söylenerek yaşanabileceklerin bilinmediği; dünün ise bir anı olarak kaldığı söylenerek yaşanmış seylerin geride kaldığı vurgulanarak bize bilgi verilmiştir. Şiiirde belli bir olay örgüsü yoktur. Şair kendi yaşanmışlıkları üzerinden ve herkesin bunları yaşayabileceğini belirterek hayatındaki pişmanlıkları ve özlemleri dile getirmiştir. Geçmişe hasret ve geleceğe umutla bakma duygusu vardır. Şiiirde ağırlıklı olarak geçmişteki güzel günlerin pişmanlığı vardır. Şiiire soyut görüntü hakimdir. "sarhoş gülüşlerim, sevda derin bir rüya, toz-pembe dünya " cümlelerinde benzetme yapılmıştır.

⁵⁸ A.g.e. s.28

3.1.7. Yalnızlık

Şairin en sık işlediği temalardan biri de yalnızlıktır. Yalnızlık teması şairin yalnız kalma duygusuyla güçlenmiştir. Aşağıdaki şiirde de bunu en güzel şekilde görmekteyiz.

“Neden sustun gönül sazım

El olduk biz birden bire

Üşüyorum çok yalnızım

Kar yağıyor bu şehre

...

Yolda yorgun gözlerimiz

Nerde yemin sözlerimiz

Kapandı bak izlerimiz

Kar yağıyor bu şehre...⁵⁹

Konusu yalnızlıktır. Sevgilisiz geçen günlerin yalnızlıkla geçtiği, insanın sevdiğinden ayrı olduğu zamanlarda gönlüne kışın geldiği vurgulanmıştır. Mistik düşünce hakimdir. Şair kendi varlığını sevgilisinin varlığında yok ederek onun özlemiyle yanıp tutuşmaktadır. Sevgiliden ayrı kaldığı için sürekli onu düşünür ve derin bir yalnızlığa hapsolmuştur. Belli bir olay örgüsü yoktur. Şair sevgilisini özlediği için ve onun yokluğunda yalnız hissettiği için içinden geçen duygularını anlatmıştır. Şair sevgiliden uzak kalmış onun hasretiyle yanmaktadır ve yalnızlık içine hapsolmuştur. bu yüzden şiirde ağırlıklı olarak yalnızlık duygusu hakimdir. Şiirde imgeler vardır. "Gönül sazım" cümlesiyle sevgiliyi kast etmiştir." Kar yağıyor bu şehre" derken yüreğinin sevgiliden ayrı olmasını vurgulamıştır. Sevgiliyle geçen günler şairin mutlu olduğu zamanlardır. Onun gidişiyile gönlüne kış gelmiştir. Şair, sevdiği insan uzakta olduğu için kendini yalnız hissetmektedir.

⁵⁹ A.g.e. s.38.

*“Sen hangi karanlık
Yamaçlardan koştun
Geldin böyle akşam üstü
Oturdun ortasına
Yorgun gönlümün...*

*Hep aynı şarkıdır bu
Gün batımlarında
Dalgaların söyleyip
Martıların dinlediği*

*Ben güneşle gideceğim
Ki,
Gölgem kalsın yanımda yürüyen
Yoksa dinlemez beni
Bu yapraksız dal
Bu soğuk rüzgar*

*Tut ki Konuşmazsam
Bu yalnızlık
Beni boğar”⁶⁰*

Konusu yalnız kalmaktır. Şairin birdenbire yalnızlık içine düştüğü anlatılmıştır. Ve bu yalnızlık şaire acı vermektedir. Şairin birdenbire yalnızlığa kapılmasıyla şiir başlamıştır. Şairin gönlü yorgundur ve yalnızlık tam da yüreğinin ortasına gelip oturmuştur. Şair o kadar yalnızdır ki gölge yanında olsun diye güneşi kendine yoldaş etmiştir . Şair bir gün bu yalnızlığın onu öldüreceğini düşünmektedir. Sezgici yaklaşım hakimdir. Şair şiirde yalnızlıkla ilgili hislerini ve düşüncelerini sezgilerine göre anlatmıştır. Yalnızlığı kendi

⁶⁰ A.g.e., s.76.

açısından değerlendirmiştir. Şiir karamsar ve yalnızlık duygusuyla yazılmıştır. Şair kendini aşırı derecede yalnız hissetmektedir. Bu yalnızlıkla yaşamakta ve her şey ona anlamsız gelmektedir. Bir gün ölürse ölümünün nedenini yalnızlığa bağlar. tüm bu yalnızlık içinde şair çok karamsardır ve yalnızlığın onu bırakmayacağını düşünmektedir. Soyut görüntü vardır. Şiirde kişileştirmeye yer verilmiştir. Örneğin; "dalgaların söyleyip martıların dinlediği", "yoksa dinlemez beni bu yapraksız dal bu soğuk rüzgar" gibi. Şiirde şair kendini bildiğinden beri hep yalnızdır ve bu duyguyla yaşamaktadır. Bu yalnızlığın onu bırakmayacağını bilir. Şiirde genel olarak çıkarılacak yargı aslında her insanın yalnız olduğudur.

3.1.8. Ayrılık

Şair ayrılık temasını da hüznün gibi şiirlerine sıkça konu etmiştir. Aşağıdaki şiir ayrılığı vurguladığı şiirlerden biridir.

*“Kırmışlar, yollara dökmüşler seni
Yüreğinden bir parça dönüp nereye baksam
Türkü söyleyemem sana, ağıt yakamam
Geceyi bekleme daha bir efkar basar
Ay yaralı bu akşam...*

...
*Öyle karşımda durup, öyle bakma yüzüme
Ölürüm saçlarına ölürüm dokunamam
Anlamıyorsun deme, anlarım anlatamam
Gözlerimi göğe astım yağmursuz
Ay yaralı bu akşam...*

...
*İkimizin dünyası denizaşırı gider
Burda sevgiler çağı vurgun yemiş yeminler
Gidelim diyeceğim hangi yol, hangi zaman
Gözlerime bakıp dur*

Ay yaralı bu akşam.”⁶¹

Konusu ayrılığın hüznüdür. Sevgiliden olunca hiçbir şeyin tadının olmaması ve gecenin bile hüzünlü geçmesi vurgulanmıştır. Mistik düşünce hakimdir. Şair, şiirde sevgilisine aşırı bağlılığı anlatmıştır. Kendini tamamen sevdiğine adamıştır. Her anında sevgilisini düşünmüş ve onu anlatmıştır. Ondan ayrı geçen zamanın yokluğunu ve acısını içinde hissetmiştir. Kendi varlığını sevgilisinin varlığında yok ederek aşk mistiği olmuştur. Şair, sevgilisinden ayrı geçen anları ve geceyi içi acıyarak ona kavuşma özlemiyle anlatmıştır. Ondan ayrı olduğu için her şey şaire anlamsız ve sevgisiz gelmektedir. Geceye baktığında ay'ın yaralı olduğunu hisseder. Her şey ancak sevgilinin varlığıyla ona güzel görünmektedir. Her an sevdiği insanla birlikte olmak ve onun gözlerine bakmak istemektedir. Sezgici yaklaşım görülmektedir. Şair, dış dünyayı kendinde bıraktığı hislerle anlatmıştır. Neye baksa sevgiliden izler bulmaktadır ve sevgiliden ayrı geçen zamanın verdiği hüznü idealist şekilde anlatmıştır. Şair, şiirde sevgilisine olan duygularını romantik bir biçimde dile getirmiştir. Sevgilisine duygusal bağlılığını ifade etmiş, sevgiliden ayrılığa dayanamayışının verdiği hüznü de romantik bir şekilde anlatmıştır. Dış dünya şairin ruhunda hissettiği biçimde resmedilir. Örneğin; Ay Yaralı Bu Akşam ifadesi. Şairin imgelerle anlattığı görüntüdür. Örneğin; gözlerini göğe asmak, gözlerin yasak bir bahçe şairin hayalindeki görüntülerdir. Şiirde genel olarak çıkarılacak anlam, sevgiliye duyulan aşırı sevgi, bağlılık ve onun yokluğunda duyulan hissedilen hüznüdür.

*“Sen
bu şehrin
hayal yüzüydün
ay sarısı bir hüzün
damlardı gözlerinden
uzaklara uzanan kapı kanatlarından*

⁶¹ A.g.e., s.68.

*bir ruhun boşluğunun gölgesiydi yansıyan
bulutlar
küsünüğün
yağmurlar dargınlığın
sözlükte karşılığı oluyordu toprakta
toprak tütsülenmiş bir sevda
yıldızları sarartan temmuz gecelerinde
yeşil
ve mavi
türkülerin pusuda bekleyen
bebek yüzlü katiliydi gülüşlerin” ...⁶²*

Konusu ayrılıktır. Ayrılığın verdiği acı anlatılmıştır. Ayrılıkla birlikte hiçbir şeyin eski tadının kalmadığı vurgulanmıştır. Mistik düşünce hakimdir. Şair, şiiirde sevdiği insandan ayrılmış ve onun acısıyla üzölmüştür. Sevgilinin aşkından yanmaktadır. Kendini sevgilinin aşkıında yok etmiştir. Şair, sevdiği insanın nasıl biri olduğunu ve onun artık geri gelmeyeceğini anlatmıştır. Şair kimsenin onu duymadığını, kimsenin ona sevgilisi gibi değer vermeyeceğini ve bundan sonra üzölmemesini dile getirmiştir. Sezgici/İdealist yaklaşımla yazılmıştır. Şair, sevgiliden ayrı kaldığı günleri idealist bir şekilde anlatmıştır. Ayrılığın acısını yüreğinde hissettiği gibi kelimelere dökmüştür. Şair, sevdiğine duyduğu hasreti dile getirmiştir. Resimsel görüntü vardır: "sen bu şehrin hayal yüzüydün, ay sarısı bir hüznün, bebek yüzlü katiliydi gülüşlerin." Sevgili gidince her şey birer hatıra olarak kalır ve kimse onun yerini tutamaz. Seven insan giden sevgilinin ardından acı çekse de hayatına devam eder ama her yerde onu hatırlatacak izler bulur.

⁶² A.g.e., s.69.

3.1.9.Savaş

**-savaş görmüş çocukların
dilinden söylenmiştir bu şiir-**

“Bu sesler hangi çağdan taşınır

Hangi vadilerde

Kaybolur anne?

Toz bulutları inmez mi yer

Kulaklarım mı sağır

Onlar mı dilsiz anne?

...

Çiçekler hangi dağlarda açar

Çocuklar hangi bahçelerde şimdi

Onların sokaklarında

Aynı korkular var mıdır anne?

Mevsimleri onların

Bahar mı

Eylül mü anne?

...

Anne

Bırakma beni

Korkuyorum!

Babam bir daha gelmeyecek

Ona çiçek getireceğim

Mezarını bilmiyorum...

Anne

Bu zindanın adı ne?

Boğuluyorum!⁶³”

⁶³ A.g.e., s.72.

Konusu savaştır. Savaşın çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi anlatılmış ve çocukların barış dolu dünya özlemi vurgulanmıştır. İdeolojik düşünce ile yazılmıştır. Şiir, sosyal sorunlardan olan savaşa yer verdiği için ideolojiktir. Şiirde savş görmüş çocukların anne baba özlemi ve barış dolu dünya özlemine yer verilmiştir. Şair şiirde çocukların dilinden savaşın olumsuz etkilerini ve çocuklar üzerinde bıraktığı hisleri anlatmıştır. Çocukların ölümü kabulenemediği, insanların barış içerisinde yaşamasını dilediği anlatılmıştır. Çocuksu duyarlıkla yaklaşım söz konusudur. Dünyaya ve olaylara cocuğun görüşüyle yaklaşmak. Şair şiirde savaşa kendi gözüyle değil de çocukların görüşü ve bakışıyla yaklaşmıştır. Çocukların bakış açısıyla savaşı ölümü tüm gerçekliğiyle ortaya koymuştur.Şiir acıma duygusuyla yazılmıştır. Şiir çocukların dilinden söylenmişse de şair savaşın verdiği olumsuz etkilerin çocukları etkilediğine üzülmekte ve acımaktadır. Savaş en çok çocuklar üzerinde olumsuz etki bırakır. Anne ve babasız kalan çocukların dünyaya bakışı da farklı olmuştur. Şiirde çocuklar barışın gelmesini istemekte ve dünyada ölümün olmamasını dilemektedirler.

3.1.10. Zaman

Şair için zaman kavramı Ahmet Haşim’de olduğu gibi geçmişe özlem ve içinde bulunduğu zamandan kaçıştır. Yılbaşı Mersiyesinde de bunu görmekteyiz.

Takvimlerden yaprak yaprak

Neden uçarsınız yıllar?

Kalbimde iz bırakarak

Neden kaçarsınız yıllar?

...

Söz geçmedi yalvararak

Durun dedim ağlayarak

*Şu ömrümden çağlayarak
Neden akarsınız yıllar?⁶⁴*

Konu, zamanın hızlı olmasıdır. Yılların çok çabuk geçmesi ve acımasız olması vurgulanmıştır. Yeni bir yıla daha girerken zamanın çabucak geçmesi fark edilmiştir. Şair şiirde yılların acımasızlığını ve gençliğin tadının kalmamasını anlatmıştır. Yıllar geçtikçe saçlarının beyazladığını, bir zamanlar mutlu olduğunu dile getirmiştir. Şair, zamanın geçmesini istemese de elinde olmadan ömrü ellerinden kayıp gitmiştir ve bunun üzüntüsünü yaşamaktadır. Sezgici yaklaşım ile yazılmıştır. Şiirde varlık sezgici bir yaklaşım sergilenmiştir. Yıllar şairin hissettiği şekilde dile getirilmiştir. Şiirde yılların hızlı geçmesi şairi her geçen gün daha da korkutmaktadır. Bu yüzden şiirde korku duyguları hakimdir. Hayat çok hızlı akmaktadır ve her insan yılların akıcılığı karşısında üzülebilir, yılların hızlı akmasını kabullenemeyebilir. Çünkü insanlar yıllar geçtikçe giden zamanın kıymetini daha iyi anlar.

3.1.11. Çocuk

Akçay için çocuk insanlığın en saf ve temiz parçasıdır. Bu yüzden ki yazdığı şiirlerde onların bu yönlerine vurgu yapmıştır. Çocukları konu ettiği şiirler tek bir kitapta toplamıştır. Bu şiirlerden örnekler:

*“İçimde bir korku var
Kaybolacak bilyelerim
Aman çözme ne olursun
Dut dalında salıncağım*

*Oynayayım salınayım
Bulutlara eş olayım*

...

⁶⁴ A.g.e. , s.69.

*Güneş vursun gözlerime
Koşuşayım bahçelerde
Hiç itmeyen şekerimle
Bırakmayın ellerimi*

*Oyuncağım salıncağım
Ben burada kalacağım”.*⁶⁵

Konusu, kaybetme korkusudur. Çocuğun yaşadığı hayatın ve zamanın bitmesini istemediği anlatılıyor. Çocuğun oynadığı bahçe, bindiği salıncak ve elindeki uçurtma kendisini en çok mutlu eden şeylerdir. Şair şiirde bir çocuğun korkularını anlatmıştır. Çocuğun dünyası olan oyuncaklarının ,salıncaklarının, bebeklerinin ve uçurtmasının elinden alınma korkusu vardır. Çocuğun dünyasında oyuncaklarının olduğu bir bahçe vardır ve çocuk bu bahçede kalmak istemektedir. Şair şiirde çocuğun gözüyle mutlu olduğu şeyleri anlatmış ve korktuğu duyguları dile getirmiştir. Bunları yazarken kendi hislerini de dile getirmiştir. Yani şiirini sezgici bir yaklaşımla yazmıştır. Şiirde çocuk kaybetme korkusu yaşamaktadır. Şiir bu korku duygusuyla yazılmıştır. Çocuklar için önemli olan zamanını geçirdikleri oyuncaklarıdır ve çocuklar mutlu olmak için sadece bunlara ihtiyaç duymaktadır. Şu şiirde de insanın dünyaya gelişi anlatılmaktadır.

*“Yaratılan her şey güzel dünyada
Yeter ki o gözle bakanlar olsun.
Çiçek çiçek gülüş açsın yüzlerde
Sevincimiz ne eksilsin ne solsun.*

*Paylaşmaktır var olanı, doğrusu
Hepimize yeter bu hava, bu su...
Çekmesin hiç kimse savaş korkusu*

⁶⁵ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, Semerkand Yayınları, İstanbul, 2012, s.9.

Anneler, babalar, çocuklar gülsün.

Sevdi de yarattı herkesi Allah

Kimi beyaz tenli, kimisi siyah

Ellerde gül olsun, olmasın silah

Ne bir çocuk yetim kalsın, ne ölsün...’’⁶⁶

Konusu sevgidir. Şiirde barış ve sevgi içinde yaşamının önemi vurgulanmıştır. Dünyadaki herkesin her şeye sevgi dolu bakması dile getirilmiştir. Çünkü dünyada var olan her şey çok güzel yaratılmıştır onun için de insanların bunun kıymetini bilmesi anlatılmıştır. Şiir didaktik tarzda yazılmıştır.Şair insanların gönlünde her daim sevginin olmasını temenni eder ve şiirde insanlara sevgi ve barış konusunda nasihatler verir. Şiirde belli bir olay örgüsü yoktur. Şair, dünyada yaratılan her şey güzeldir vurgusu yaparak şiire başlamıştır. Yüreğimizde sevgi varsa her şey bize güzel görünür demiştir. Bu dünyada her şey sevinçli olmamıza yeter ama bunun için önce bizim sevgi dolu olmamız gerektiğini ifade eder. Dünyada hepimize yetecek kadar hava ve su vardır. Yeter ki paylaşacak duygumuz olsun. Şair, hiç kimsenin savaş korkusu yaşamamasını ister. Anne babaların ve çocukların gülmesini gönülden ister. Hiçbir çocuğun ölmemesini ve yetim kalmamasını vurgular. Ellerde silah olacağına gül olsun ister. Kin, nefret gibi duyguların cahillerin işi olduğunu dile getirir. Bilgili kişilerin hoşgörülü olduğunu söyler. Birlik olmanın önemini anlatır ve gönüllere sevgi dolmasını ister. Sezgici yaklaşımla yazılmıştır. Şair bu şiirde sevgi konusunu içinden gelerek kendi duygularıyla anlatmıştır. Soyut bir konu olan sevgi, barış, birlik ve beraberliği kendi bakış açısından anlatmıştır. Şair her şeye sevgiyle yaklaşan, olumlu dünya görüşüne sahip iyimser yumuşak duygularla şiirini yazmıştır. Şair her şeyin ve insanların iyi olmasını istediği için iyimser duygular içerisindedir. Allah insanların tamamına yetecek kadar hava, su yaratmıştır, İnsanların bu hayatta bunu bilerek yaşaması gerekir. Kin, nefret, kavga gibi olgular cahil insanlara yaraşır. Biz dil, din, ırk ayrımı yapmadan kardeşçe ve birlik içinde yaşamalıyız.

⁶⁶ A.g.e., s.10.

*işte çözüldüm kundaktan
Beni böyle büyüten kim?
Tutmuyordu dün dizlerim
Şimdi beni yürüten kim?*

*Öğret bana anneciğim
Anlat bana babacığım!*

...

*Yoktum önce şimdi varım
Tamam bütün azalarım
Cevaplansın sorularım
Beni böyle yaratan kim?*

*Öğret bana anneciğim
Anlat bana babacığım!⁶⁷*

Konusu çocuktur. Bu şiirde artık büyüyen ve etrafında olup bitenlerin farkına varan çocuğun merak duygusunun ön planda olduğu anlatılıyor. Şiirde bir çocuğun bebeklikten çıkıp büyümesi anlatılmış ve bundan sonra çocuğun sorular sorarak her şeyi sorgulaması dile getirilmiştir. Anne ve babasının ona her şeyi anlattığını çocuğun duygularından anlıyoruz. Çocuk anne ve babasından yürümeyi, uyumayı, iyiliği ve kötülüğü öğrenmek istiyor. Kendisini yaratanın bile kim olduğunu anne babasının öğretmesini istemektedir. Şiirde çocuk hayata ve her şeye merakla bakmakta ve her şeyi öğrenmek istemektedir. Şiirde bir çocuğun merak duyguları anlatılmaktadır. Çocuk büyüdüğü için her şeyi sorgulamaktadır. Çocuğun soru sorma duygusu baskındır. Çocuklar büyüdükçe hayatı sorgulamaya başlarlar ve her şeyi öğrenebilecekleri kişiler de anne ve babalarıdır. Şiirde de çocuk büyüdükçe anne ve babasından anlamlı sorularla merak ettiği şeyleri öğrenmek istemiştir.

⁶⁷ A.g.e., s.12.

*“Bahar olur gelirsiniz
Bin neşeyle bahçemize
Sonbaharla gidersiniz
Hüzün iner kalbimize*

*...
Gidin kuşlar sıcak olan
Ülkelerde coşun gülün
Gözüm yolda bilin her an
İlkbaharla yine gelin”⁶⁸*

Konusu kuş sevgisidir. Çocukların kuşlara olan sevgisi dile getirilmiştir. Kuşlar baharla birlikte gelir ve sonbaharda da giderler. Çocuklar onların gelişiyle mutlu olmuş gidişiyle de üzölmüşlerdir. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Şair şiirde çocukların kuş sevgisini ön plana çıkarmışlardır. Çocuklar kuşları bir arkadaş gibi görmekteirler. Çocuklar kuşları çok sevmektedirler. Kuşları arkadaşları gibi görüyorlar. Nasıl ki arkadaşları uzağa gidince üzölürlerse kuşlar da yanlarından gidince o kadar üzölmektedirler. Arkadaşlarından ayrılmış gibi hüzne kapılırlar. Ama bi yandan da kuşlara sıcak yerlere gidin buralarda üşömeyin diye telkinlerde bulunurlar. Şiirde çocukların kuşlara olan sevgi ve özlem duygusu ağır basmaktadır. Şiirde çocuklar kuşlara düşkündür. Kuşlar onlar için neşe ve sevgi kaynağıdır. Çocuklar kuşlarla birlikte zaman geçirmek istemektedirler. Kuşların gidişine üzölseler de onların mutlu olması için bunu kabullenebilmektedirler.

*Sen hep böyle göklerde
Nazlı nazlı uçarak
Dalgalan güzel bayrak*

*Sensin yurdumun şanı
Şehit dedemin kanı*

⁶⁸ A.g.e., s.16.

...

Dalgalan, çırpın, durul...

Gökyüzü senin tümnden

Gül bize üstümüzden

İçimde sevinç ağım

Benim güzel bayrağım...⁶⁹

Konusu vatan sevgisidir. Çocuğun ülkesine, bayrağına olan sevgisi ve bağılığı dile getirilmektedir. Vatanın bir parçası olan bayrak, çocuk için vazgeçilmez bir unsurdur. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Şair burada kendi sevgisinin üstünde vatan, bayrak sevgisini görmüştür. Bayrağına olan sevgisi her şeyin üstündedir. Belli bir olay örgüsü yoktur. Şair şiire bayrağına seslenerek başlamıştır. Bayrağıımızın her zaman göklerde dalgalanmasını istemektedir. Bayrağıımızda yurdumuzun gururu ve şehitlerimizin kanı vardır. Bayrağıımız bizim gönlümüzde yer almakta tarihe ses vermekte ve düşmanlarımıza da ders vermektedir. Ülkemizin güzel bayrağını tanımayan yoktur. O bizim özgürlüğümüzün sembolüdür. Şiirde son olarak gökyüzünün bayrağıımıza ait olduğu ifade edilmiştir. Bayrağıımız gökyüzünden bize hep gülmekte ve bizim de içimiz hep neşeyle dolmaktadır. Bayrağıımızın sürekli göklerde dalgalanması ve çırpınması temenni edilmiştir. Şair şiirde vatan ve bayrak sevgisini kendi hislerine dayanarak ve bir çocuğun hislerinden hareketle anlatmıştır. Şiirde genel olarak bir sevgiden bahsedilmiştir. Bu sevgi yurt ve bayrak sevgisidir. Bayrağıımızın ve yurdumuzun her daim yaşaması dile getirilmiştir. Şiir yaşama sevinci duygusuyla yazılmıştır. Şiirde vatani vatan yapan duygunun bayrak olduğu ve bayrağıımız var olduğu sürece yurdumuzun da var olduğu vurgulanmıştır. Bayrağıımız dalgalandıkça biz her zaman özgürüz. Bayrak sevgisi her şeyden değerlidir.

Beklemeyin

Bahar gelsin

⁶⁹ A.g.e., s.24

*Saymayın hiç
Üç beş iki
Yorar sizi
Şu dünyanın
Gelip giden
Dört mevsimi*

*Gülüşiyle
Dört bir yanda
Yankılayan
Şen sesimle
Evinizde
Her mevsimde
Baharım ben.
Çocuğum ben.⁷⁰*

Konusu çocuğun bahar gibi neşe saçmasıdır. Çocuğun baharı sevmesi, bahara duyduğu özlem anlatılıyor. Ama çocuk kendi neşesiyle etrafa bahar saçtığını düşünmektedir. Mistik Düşünce ile yazılmıştır. Çocuk baharı sevmektedir ve baharın gelmesini beklemeden kendi sevinciyle sesiyle etrafına bahar sevgisini vermektedir. Şiirde şair bahar sevgisini ön plana çıkarmıştır. Şiirde çocuk baharın gelmesini beklemenin doğru olmadığını dile getirmektedir. Mevsimleri beklemek için gün saymanın doğru olmadığını söyler. Zaten dört mevsim gelip ve gidecektir. Çocuk her yerde gülüşüyle, yankılanan sesiyle ve evlerde şen neşesiyle her mevsimde baharı bize getirmektedir. Kendini bahar mevsimi gibi hisseder. Nasıl ki baharda çiçekler açarsa onun da yüzünde gülücükler eksik olmaz ve çocuk bu haliyle her mevsimde baharın tadını yaşatmaktadır. “Çocuklar da çiçekler gibi ilgi ister. İkisini de ilgisizlik soldurur.”⁷¹

⁷⁰ A.g.e., s.45

⁷¹ Hasan Akçay, *Vefa Sözleri*, “Çocuklar Ve Çiçekler”, Eşik Yayınları, İstanbul, 2015, s.51.

Şiirde çocuk kendini bahar mevsimi gibi hissetmekte ve bahar sevgisini bu hislerle anlatmaktadır. Baharla ilgili duygularını kendi bakış açısından dile getirmiştir. Şiir iyimser/yumuşak duygularla yazılmıştır. Etrafına neşe saçar ve her şeye iyimser yaklaşır. Çocuk yaşama sevinciyle dolu ve her zaman gülüşüyle kalpleri ısıtmıştır. Çocuklar her zaman sevgi ve neşe doludur. Onların bu halleri etrafındakilere yansımaktadır. Bu şiirde de çocuk mutlu olmak için baharın gelmesini beklememektedir. yüzündeki gülüşler, şen sesleri ve neşeli halleri bahar mevsimini aratmamaktadır. Çünkü her mevsim sevgi doludur.

*“Bir kuşun kanadına
Yüklerdi gözlerini
Bazen toz-toprak, çimen
Kimi de bulutlarda
Gezerdi, oynardılar
Toprağın çocukları
...
Eksilmedi kaç mevsim
Mertlik yüreklerinden
Sevgi aşısı, baş tacı
Kardeşlik bayrakları
Başka yol tutmadılar
Toprağın çocukları”⁷²*

Konusu kardeşliktir. Aynı ülkenin çocuklarından bahsetmektedir. Başka yol tutmayan kardeşlik türküleri söyleyen çocuklar ön plana çıkartılıyor. Şiirde çocukların birlikte oynamalarından, gezmelerinden, bazen mutlu bazen mutsuz anları paylaşmalarından bahsedilmiştir. Çocuklar her gece dedelerinden kardeşlik masalı dinlemişlerdir. Her şeyi birlikte öğrenip türküler dinlediler. Çocuklardan bu duygular eksilmedi ve git gide daha da kenetlendiler. Yüreklerinden mertlik eksilmedi. Sevgiyi,

⁷² Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.62.

kardeşliği bilerek başka yol bulmayıp aynı toprağın çocukları oldular. Şiirde çocuklara kardeşlik ve birlikte yaşamanın önemi şairin hisleriyle anlatılmıştır. Şair kendi bakış açısıyla kardeşliğe vurgu yapmıştır. Şiir iyimser/yumuşak duygularla yazılmıştır. Şiirde bütün olarak iyilikten, sevgiden ve kardeşlikten bahsedilmiştir. Şiirde bazı yerlerde imgeli anlatım vardır. Örneğin; "findık yeşili akşam" gibi. Şair akşamı olduğu gibi değil de kendi özneliğini katarak anlatmıştır. Bütün çocukların aynı ülkede bir çatı altında kardeşçe yaşamalarından bahsedilmiştir. Aynı duygularla büyümüş, aynı kültürü almış çocuklar birlikte büyüyerek kardeş olmuşlardır.

*“Göğe uzanmaz elimiz
Seni okşadıkça çocuk
Diner biraz okşadıkça asretimiz
Ellerin beyaz bulut...
Yürüdükçe badi badi
Sen güldükçe sevinçlerle
Huzur doluyor içimiz
Sesin baharın kokusu...
El değmemiş pınarlarda
Yıkanmışlar arınmışlar
Kalbimize sıcak sıcak
Sevgi damlar gözlerinden...”⁷³*

Konusu çocuk sevgisidir. Bu şiirde anne babanın çocuğuna olan sevgisi anlatılmaktadır. Anne baba için çocuğun konuşması, gülüşü,elleri dünyanın en önemli varlığıdır. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Şiirde anne ve baba çocuk sevgisini her şeyden daha önemli görmektedir. Şiirde belli bir olay yoktur. Anne ve baba çocuğuna sevgisini dile getirmiştir. Çocuğu okşadıkça hasretlerinin dindiğini, çocukları güldüğünde içlerinin huzur dolduğu, çocuğun gözlerinden sevgi damladığı gibi duygular ifade edilmiştir.

⁷³ A.g.e., s.15.

Çocukların anne ve babaların kalbini ısıttığı anlatılmıştır. Şiirde anne ve babalar çocuklarına olan sevgilerini ve duygularını kendi hislerine göre ve içlerinden geldiği gibi aktarmıştır. Şiir iyimser duygularla yazılmıştır. Şair çocuğa olan bağlılığını ve sevgisini iyimser duygularla anlatmıştır. Şiirde benzetmeler vardır. Örneğin; "ellerin beyaz bulut" derken çocuğun yumuşak ellerini buluta benzetmiştir. "sesin baharın kokusu" cümlesinde sesini baara benzetmiştir. Anne ve babalar için çocuklar çok değerlidir ve çocuklar onların vazgeçilmez unsurlarıdır. Çocuklarına olan sevgileri paha biçilemez. Çocuklarının gülüşü, heyecanı sevinci onlar için birer mutluluktur.

*“Dağlarda göz değmemiş
Göze gibi gözleri
Ne günah ne kir izi
Beyaz bulut özleri
...
En yoksul evler bile
Seninle süslü saray
Gülüşün gecemizde
Masmavi bir dolunay.”⁷⁴*

Konusu çocuk sevgisidir. Bir çocuğun dünyaya gelmesi ve o çocuğun dolunaya benzetilmesi anlatılmıştır. Mistik düşünce ile yazılmıştır. Şair şiirde masum bir bebeğin sevgisini anlatmıştır. Anne ve baba çocuğuna aşırı düşkündür. Çocuğun sevgisi her şeyden değerlidir. Şiirde bir bebeğin doğması ve onunla birlikte herkesin mutlu olması anlatılmaktadır. Bebeğin günahsız olarak doğması onda kötülük bulunmaması dile getirilmiştir. Bebeğin bakışı dünyamıza gül gibi doğmuş sesi yağmur bulutu gibi gönlümüze doğmuştur. En yoksul evler bile bebeğin gelişiyile saray haline gelmiştir. Bebeğin gülüşü de dolunaya benzetilmiştir. Şair şiirde bebeğin doğmasını ve etrafındakilerin sevince boğulmasını kendi hisleriyle anlatmıştır. Sevgilerini kullanarak

⁷⁴A.g.e., s.68.

çocuk sevgisini dile getirmiştir. Şiir yaşama sevinciyle yazılmıştır. Bebeğin doğuşuyla da herkes mutlu olmuş ve yaşamın tadı değişmiştir. Şiirde imge ve benzetmeler vardır. Örneğin; "beyaz bulut özleri, bakışı gül gibi doğuyor, masmavi bir dolunay" gibi. Bebeğin güzelliğini anlatmak için benzetmelere başvurulmuştur. Şiirde bir çocuğun dünyaya gelmesi karşısında yaşanan duygular anlatılmıştır. Ona olan sevgi büyüktür ve onun dünyaya gelmesi herkesi mutlu etmeye yetmiştir.

“Sallayın beşikleri

Uyusun mışıl mışıl

Rüyalar ışıl ışıl

Olsun tüm dilekleri

Çocuklar ağlamasın

Bir salıncak bahçeye

Bir yıldıza bir Ay'a

Günleri saya saya

Uçsunlar hep neşeye

Çocuklar ağlamasın

...

Gülersen gülen benim

Sen ne olur ağlama

Sevgin eleğimsağma

Yürektendir dileğim

Çocuklar ağlamasın

Rüzgarlara bırakıp

Yüreğinizi bir bir

Kalmasın kötülük kir

Geçen günlere bakıp

*Çocuklar ağlamasın.*⁷⁵

Konu çocukların üzülmemesidir. Her ne olursa olsun çocukların en güzel hayatı hak ettiği ve hep mutlu olması gerektiği vurgulanmıştır. Çocukların hiçbir şekilde ağlamaması dile getirilmiştir. Şiirde belli bir olay örgüsü yoktur. Çocukların ağlamaması gerektiği söylenmiştir. Çocukların beşikte olması, mışıl mışıl uyuyup güzel rüyalar görmesi anlatılmıştır. Bütün isteklerinin kabul olması istenmiştir. Çocukların bahçede salıncakta oynayarak neşeli günler geçirmesi söylenmiştir. Çocukların geçtiği yerler ışık , bakışları ise sıcaktır. Onlar hep gülmeye alışıktır. Bu yüzden ağlamamaları gerekir. Çocuklar gülerse biz de güleriz o yüzden çocuklar ağlamasın. Bütün kötülükleri rüzgar alıp götürsün ve çocuklarda hiçbir iz kalmasın. Şiirde çocukların ağlamaması için her şey dile getirilmiştir. Bu şiirde çocuklar mutlu olsun diye şair düşüncelerini hislerinden hareketle anlatmıştır. Şiir ümit etme duygularıyla yazılmıştır. Çocukların üzülmemesi ve ağlamaması ümit edilmiştir. Onların şimdi ve gelecekte en güzel şeylere layık olduğu vurgulanmış ve ümit edilmiştir. Her çocuk özel ve değerlidir. Bu şiirde bütün çocukların masum olduğu anlatılmış ve onların çocukluğunu en güzel şekilde geçirmeleri istenmiştir. Çocuklar temiz ve masum oldukları için onları kötülüklerden korumanın önemi anlatılmıştır.

⁷⁵ A.g.e., s.52

4.BÖLÜM HASAN AKÇAY ŞİİRLERİNDE ŞEKİL BİLGİSİ VE AHENK UNSURLARI

Ahenk, şiiri nesirden ayıran en önemli unsurlardan biridir. Şiirde bir müzikal hava oluşturarak daha çabuk anlaşılmasını sağlar. Ancak Ahmet Haşim gibi düşünen şairler için bu durum böyle değildir. Ahmet Haşim için şiir anlaşılmak için yazılmaz. “Şair ne bir hakikat habercisi, ne bir belâgatli insan, ne de bir vâzı-ı kanundur. Şairin lisanı “nesir” gibi anlaşılmak için değil fakat duyulmak üzere vücut bulmuş, mûsikî ile söz arasında, sözden ziyade mûsikîye yakın mutavassıt bir lisandır. “Nesir”de üslubun teşekkülü için zaruri olan anâsırın hiçbiri şiir için mevzubahis olamaz. Şiir ile nesir, bu itibarla yekdiğeriyle nisbet ve alâkası olmayan ayrı nizamlara tâbi’, ayrı sahalarda ayrı ebâd ve eşkâl üzere yükselen ayrı iki mimârîdir. “Nesir”in mevlidi akıl ve mantık, “şiir”in ise idrâk mıntıkları haricinde, esrar ve mechulâtın geceleri içine gömülmüş yalnız münevver sularının ışıkları gâh ve bigâh afâk-ı mahsusata akis iden kudsi ve isimsiz menbadır”⁷⁶

Hasan Akçay’ın şiirlerinde de aynı düşüncelerin yansımalarını görürüz. O da tıpkı Ahmet Haşim gibi anlaşılmak için yazmamıştır. Çoğu şiirinde kapalılığı tercih etmiştir.

Hasan Akçay, şiirlerinde kendine özgü bir üslûp oluşturabilmiş bir şairdir. Onun şiirlerini okurken Necip Fazıl ve Ahmet Haşim’in şiirleri aklımıza gelir. Necip Fazıl gibi bir arayışın içinde olduğu ve Ahmet Haşim gibi anlaşılmak istemediği görülür. Ahmet Haşim gibi imgelerle okuyucuyu şiiri üzerinde düşünmeye götürür. Yine onun gibi “akşam”ın karanlıklarına kaçar. A. Vahap Akbaş, Hasan Akçay’ın şiiri için şunları söyler:

“Hasan Akçay’ın şiirine bir çekim alanı sağlayan neydi? Ne yapıyordu da iki kapak arasında insanı sarıp sarmalayan bir iklim oluşturuyordu? Akçay’ın gelenekçi bir çizgiyi takip ettiği söylenebilir. Birkaç denemenin dışında hece

⁷⁶ Ahmet Haşim, “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar”, *Piyâle*, İkdâm Matbası, 2. Baskı, İstanbul, s.4-13.

ölçüsünden ayrılmıyor. Kafiyeyi önemsiyor. Tam ve zengin kafiyelerden, tekrarlardan gerektiği şekilde yararlanıyor. Şiirinde gelenekten tevarüs eden sesler var. “Kan Yangını” şiirinde olduğu gibi kimi zaman bir türkü sesi duyarız. Bazen Haşim’e, bazen Necip Fazıl’a rastlar gibi oluruz mısralar arasında. Bu durumda Hasan Akçay’ın çokça geçilmiş, geçe geçe aşındırılmış bir yolda gitmeyi tercih ettiği görülüyor ki bu, bir şair için en zor tercihlerden biridir. Akçay, esasında tema olarak da bir yenilik arayışında görülüyor.”⁷⁷.

*“Akşamı süzüyor kuşlar
Dallarda baş başa vermiş
Gün gidiyor...yorgun yokuşlar
Bir ömrün son gülüşü gibi
Giden veda edermiş
...
Bir ince sızı rüzgâr
Açık pencere arar
Saçlarında gün ağarmış
Bulutlar bir dağ sorar
Uzaklara düşer düşler
Sonsuzluğun sesini
Duyun fena başlarmış.”⁷⁸*

Şiirde şairin anlaşılma istemediğini “Titrek elinde zaman”, “Saçlarında gün ağarmış”, “Bulutlar bir dağ sorar” mısralarından anlarız. Okuyucunun düşünmesi ve yorum yapması için bu durum bir açık kapıdır. Akşamla gelen kimdir, nedir? Her okuyucunun kendi yorumuyla bir fikri olabilir.

⁷⁷ Hasan Akçay, “Şair – Yazar”, *İslâmî Edebiyat*, (Nisan-Mayıs-Haziran) 2009, İstanbul, s. 46

⁷⁸ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.64.

Bazen de şairi bir sesleniş hâlinde görürüz. Karşında bir insan varmış gibi dağlarla çiçeklerle konuşur. Sorular sorar ve cevap bekler. Adetâ bir sohbet havasına girmiştir.

*“Üşüdüm, yalnızım, üstelik gece,
Odama anılar doldu sessizce,
Bir sızı kapladı ince mi ince,
Palandöken bakıp durma yüzüme!”*

Şair, bu dörtlükte Palandöken dağıyla konuşur. Onu bir sohbet havasında buluruz. Sıkıntılarını ve hüznünü dağ ile paylaşıyor ama bir cevap alamıyor. Kişileştirme sanatıyla üslûbunu da canlı tutar.

*“Ağlattın sonunda haydi gül şimdi,
Seni kamçılaman tipi de dindi
Bu suskunluk sana gökten mi indi?
Palandöken bakıp durma yüzüme,*

Palandöken! Ses ver artık sesime.”⁷⁹

Palandöken’ den bir cevap alamaz ve sert bir üslûpla haykırır adeta: “Palandöken! Ses ver artık sesime.” Onun şiirlerini okuduğumuz zaman şiirde ölçü ve kafiyeyi yerinde kullandığını ancak bununla birlikte bir kafiye endişesini de taşımadığını görürüz. Ona göre duygu ön plandadır. Ahmet Haşim gibi şiiri belli kalıplar içerisine hapsetmek istememektedir. Ahengi tasvirleri ve imgeleriyle verme yoluna gitmiştir. Özellikle tabiat temalı şiirlerinde çizdiği tasvirler bir ahenk oluşturmaktadır.

*“Sapan taşımı kınalı yünlerden örmüştüm
Düşmanlar uzaktı düşmanlık hayâl
Boşlukta bir kuştı yayla taşları*

⁷⁹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, s.31.

*Dere boyunda yün teller renklenirdi
Kuşları vurmazdı sapan taşlarını
Saçlarımızda yayla çiçekleri açardı.”⁸⁰*

Şair, bu şiirinde ahengi ne ölçüye ne de kafiye ile sağlama telâşına girmemiş. Betimleme ve benzetmelerle bir ahenk oluşturmaya çalışmıştır. “Boşlukta bir kuştı yayla taşları” mısrasında geçen benzetme ve “kınalı yün” tamlamasında ki tasvir bunlardan bir kaçıdır.

Hece ölçüsüyle kaleme aldığı ve kafiye yer verdiği bir çok şiiri de vardır: Eylül Yorgunu, Gözlerimin Önünde, Uzak Kıyıları, Pişmanlık, Aynalar, Palandöken. Şair daha çok 11’li ve 7’li hece ölçüsüyle yazmayı tercih etmiştir. Tam ve zengin uyağı kullanmıştır.

*“Rüzgar mı getirdi yoktu az önce
Dağlardan yürüyen suskun akşamı
Akşam ki, etrafı sarıp örtünce
Eritir ufukta donuk zamana
Vicdanım dünlerden gel yap sorgunu
Kafeste kuş gönlüm/eylül yorgunu
Resimler çizilir gözleri yaşlı
Silinir bulutlar göğe değince
Sevinç bir içimde, hüznün on başlı
Kanatır yüreği yere eğince.”⁸¹*

Şair, bu şiirinde 11’li hece vezni kullanmıştır. Zengin ve tam kafiye ile yazmıştır.

*“Kırmışlar, yollara dökmüşler seni
Yüreğinden bir parça dönüp nereye baksam
Türkü söyleyemem sana, ağıt yakamam*

⁸⁰ A.g.e., s.66.

⁸¹ A.g.e., s.22 .

*Geldiğim yerlerde hâlâ bahar var,
Her gece sulardan dolunay doğar,
Seninse başında duvağındır kar
Palandöken bakıp durma yüzüme!*

...

*Ağlattın sonunda haydi gül şimdi,
Seni kamçılaman tipi de dindi
Bu suskunluk sana gökten mi indi?
Palandöken bakıp durma yüzüme,
Palandöken! Ses ver artık sesime.”⁸³*

Hasan Akçay, Palandöken şiirinde de 11’li hece veznini tercih etmiş kafiyeyle şiiri zenginleştirmiştir. Ayrıca bir sesleniş görüyoruz: “Palandöken! “Ses ver artık sesime.”

Ay Yaralı Bu Akşam şiirinde gördüğümüz mısra tekrarıyla ahenk sağlama bu şiirde de karşımıza çıkıyor: “Palandöken bakıp durma yüzüme”

Şairi konuşma havası içinde buluyoruz. Bu durum onun üslûbuyla alakalı olmakla birlikte şiire ayrı bir ahenk katmıştır, diyebiliriz. Palandöken dağına sorular yöneltiyor ve ondan bir cevap vermesini bekliyor. Teşhis sanatı da burada kendini gösteriyor. Ama şair seslenişlerine cevap alamadığı için intak sanatından bahsedemeyiz:

*“Ağlattın sonunda haydi gül şimdi,
Seni kamçılaman tipi de dindi
Bu suskunluk sana gökten mi indi?
Palandöken bakıp durma yüzüme*

Palandöken! Ses ver artık sesime.”

⁸³ A.g.e., s.31.

Ayrıca şiirde benzetmeleri de görürüz: “Seninse başında duvağındır kar” mısrasında kar’ın beyazlığından dolayı gelin duvağına bir benzetme yapmıştır.

Çoğu şekil özelliğine de değindiğimiz ahenk unsurları başlığının dışında biçim özellikleriyle ilgili birkaç söz daha söyleyebiliriz. Cumhuriyet dönemi şairlerinin çoğu klasik şiirden yararlanma yoluna gitmiştir. Hasan Akçay da onlardan biridir. Gerek muhteva gerek şekil açısından olsun gelenek ile geleceği şiirlerinde bütünleştirebilmiş nadir sanatçılardandır. Gelenekten yola çıkarak modern şiire ulaşmıştır. Eylül Yorgunu şiirini müseddes nazım biçimi, bent nazım birimi ve 11’li hece ölçüsüyle yazmıştır:

*“Rüzgar mı getirdi yoktu az önce
Dağlardan yürüyen suskun akşamı
Akşam ki, etrafı sarıp örtünce
Eritir ufukta donuk zamana
Vicdanım dünlerden gel yap sorgunu
Kafeste kuş gönlüm/eylül yorgunu
Resimler çizilir gözleri yaşlı
Silinir bulutlar göğe değince
Sevinç bir içimde, hüznün on başlı
Kanatır yüreği yere eğince
Dağlarda çimenler yağmur vurgunu
Yürümez topraklar/ eylül yorgunu”⁸⁴*

Müseddes, murabba ve muhammesten sonra edebiyatımızda en çok kullanılan nazım şekillerindendir. Çoğu şairin divanında en az bir müseddes bulunur. Örnek verecek olursak: Fuzuli, Hayreti, Nev’i, Ruh-i Bağdati. Müseddes, altışar mısralık nazım şeklidir. Şiirde de her dörder mısraı kendi arasında, beşinci ve altıncı mısraı kendi arasında kafiyelenmiştir.

⁸⁴ A.g.e., s.22.

Hasan Akçay'da çoğu divan şairinin sıklıkla kullandığı geleneğin bu eski nazım biçimini günümüzde kullanmıştır. Ancak o, aruz vezni yerine 11'li hece ölçüsüyle yazmıştır.

*“Öyle bakma yüzüme dağlarımın kar düşer
Gönlüme bu kubbeden sonsuz ah u zar düşer
Gül nasıl kanatırsa bakışını akşamın
Gülüşünden ruhuma öyle derin har düşer*

...

*Tur dağında gecenin karlarını eriten
Bir ağaçtan sonuma aşkı görmüş dar düşer.”⁸⁵*

Gazel nazım sekliyle beyitler halinde yazılmıştır. Şiirin dili sadedir. Şiir lirik üslupla yazılmıştır. Aşk şiiridir ve şair duygularına ağırlık vermiştir. Şiirde ahenk hece ve kafiyeyle sağlanmıştır. Kafiye düzeni aa ba ca da şeklindedir. 14'lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.⁸⁶

*“Eski çağ aşığının damarında kanmışsın
Yarınlara bağlayan yaşatan bir canmışsın*

...

*Yorulmuş gözlerin ufukları beklerken
Yokluğu katık edip ümitlere banmışsın*

...

*Mecnun'u bulmalısın aşkından çöle düşen
Şimdi seven mi kaldı, sen boşuna yanmışsın.”⁸⁷*

Şiir gazel nazım şekliyle yazılmıştır. Beyitler halinde yazılmıştır. Sade dille yazılmıştır. Şair, günümüz aşıklarının vefasızlığına değinerek aşkı lirik bir üslupla kaleme almıştır. Şiir aa ba ca da kafiye düzeniyle yazılmıştır. 14'lü hece ölçüsüyle yazılmıştır.

⁸⁵ A.g.e., s.12.

⁸⁶ Nurullah Çetin, *Şiir Çözümleme Yöntemi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2015

⁸⁷ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, s.13.

*“Yarın nasıl bir gündür
Gelmeden bilemem ki...
Dünler birer hatıra
İstesem dönemem ki...
...
Sevda derin bir rüya
Toz-pembe bütün dünya
Uyandım ki bir sabah
Çöldeyim aç ve yaya.”⁸⁸*

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlükler halinde yazılmıştır. Dil yalın ve sadedir. Anlaşılır bir Türkçe kullanılmıştır. İç konuşma üslubuyla yazılmıştır. Şair şiirde kendi içinden geçenlerin muhasebesini yapmıştır. Belli bir kafiye örgüsü yoktur. 7'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Şiirde zamanın ne olursa olsun hızlı geçtiği ve insanların bu geçen zamanı özlediği vurgulanmıştır.

*“Değişmiş, tanımaz nedendir bilmem
Yüz çevirmiş dostum olan aynalar
Dinlemiyor şimdi her ne söylesem
Bir zaman gülüşle dolan aynalar?
...
Kararıp sönmekte her renk her ışık
Gölgeler uzadı karmakarışık
Gözlerim bu sise olmaz alışık
Gün müdür, ben miyim solan aynalar?
Karşımda yok, elimde yok gittiniz
Bir su gibi yudum yudum bittiniz
Beni bana yabancı, el ettiniz*

⁸⁸ Hasan Akçay, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, s.23.

Aynalar... aynalar yalan aynalar!”⁸⁹

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlükler halinde yazılmıştır. Sade ve anlaşılır dille yazılmıştır. Şair iç dünyasına yönelerek iç konuşma üslubunu kullanmıştır. abab cccb dddb şeklindedir. 11'li heceyle yazılmıştır. Şiirde genel olarak çıkarılan anlam şairin sevdiği insana derin bir sevgiyle bağlı olmasıdır. Ve sevilen insana övgüler vardır.

“Bu akşam sularla gözlerime dol

Uzak vadilerden akma bu akşam

İster gerçek olsun isterse hayal

Elini elimden çekme bu akşam

...

Otur başucuma konuş benimle

Rüzgarın sesinden şarkılar dinle

Bir dünya kurmuşum yalnız seninle

Küsüp de başıma yıkma bu akşam

Gül tutmaya layık ellerin senin

Güzel sözle süslü dillerin senin

Benim de mekanım illerin senin

Ateşe verip de yakma bu akşam.”⁹⁰

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlük halinde yazılmıştır. Yalın bir dille yazılmıştır. Şiir aşk duygusunun hakim olduğu lirik bir üslupla yazılmıştır. Düz kafiyeyle yazılmıştır. Kafiye düzeni abab cccb dddb şeklindedir. Birinci dörtlükte l'ler yarım kafiyedir. İkinci dörtlükte la'lar tam kafiyedir. Üçüncü dörtlükte le'ler tam kafiyedir. Dördüncü dörtlükte l'ler yarım kafiyedir. 11'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

⁸⁹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.29.

⁹⁰ Hasan Akçay, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, s.43.

*“Neden sustun gönül sazım
El olduk biz birden bire
Üşüyorum çok yalnızım
Kar yağıyor bu şehre
...
Yolda yorgun gözlerimiz
Nerde yemin sözlerimiz
Kapandı bak izlerimiz
Kar yağıyor bu şehre...”⁹¹*

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlük halinde yazılmıştır. Sade bir dille yazılmıştır. Lirik bir üslupla yazılmıştır. Sevgiliye olan aşk anlatılmıştır. Düz kafiyeyle yazılmıştır. Kafiye düzeni abab cccb dddb eeeb şeklindedir. 1. dörtlükte re'ler tam kafiye, zım'lar zengin kafiyedir. 3. dörtlükte z'ler yarım kafiyedir. 4. dörtlükte r'ler yarım kafiyedir. 8'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Bulunmaz demişler arama boşa
Gönülde bir ömür kalan saadet
Her inişten sonra yeni yokuşa
Koşturur acılar ve yine gurbet...
...
Can dostlar da birer birer terk eder
Yalanmış dünyada her şey anlarsın
Ve yalnızlık yüreğinde iç çeker
Düne bakıp için için ağlarsın
Koştuğun her şafak yalnızlık rengi
Bütün kuşlar yüreğinden göç eder
Sevdalar yokluğun yaşıtı, dengi*

⁹¹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, s.38.

Bu alem acı bir gurbete benzer.”⁹²

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlükler halinde yazılmıştır. Sade ve açık bir dille yazılmıştır. Şair hayatla ilgili duygularını lirik bir üslupla dile getirmiştir. Çarpaz kafiyeyle yazılmıştır. Kafiye düzeni abab cdcd efef şeklinde devam eder. 1. dörtlükte ş'ler yarım kafiye, et'ler de tam kafiye, 2. dörtlükte ur'lar tam kafiye, 3. dörtlükte er'ler tam kafiye, arsin'lar zengin kafiye, 4. dörtlükte i'ler redif engi'ler zengin kafiye, er'ler de tam kafiye, 11'li hece kullanılmıştır.

*“Dört yanından akan çileydi, ızdırabı
Tevekkül bir çekirdek hayatın bahçesinde
Sabrının yağmurları kucakladı toprağı
Gök kubbede bizlere ıtırılı ses bıraktı
...
Eyyub, senin yaranda faninin zehri vardı
Gel gör ki çağ yarası ebediyeti sardı
Bir yangın ki serapa kor olmuş içimizde
Yanarız fark etmeden gül açar yüzümüzde.”⁹³*

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlük olarak yazılmıştır. Sade ve açık bir dille yazılmıştır. Şiir iç konuşma üslubuyla yazılmıştır. Şair kendi düşüncelerini iç dünyasına yönelerek kendi kendine konuşur gibi dile getirmiştir. Düz kafiye kullanılmıştır. 14'lü hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Uzak bir düşün ilk cemre olduğu yerde
Derin bir kuyuda boynu büküldü
Üstüne örtünüp geceden perde
dururdu hüzn*

⁹² A.g.e., s.39.

⁹³ A.g.e., s.40.

*Saçlarını alır gider bir rüzgar
Denizler yüklenir bakışlarına
Umudumn maviden kıyılarına
vururdu hüznün*

...

*Geceyi öperken ince bir rüzgar
Uzaklardan akar gider bir nehir
O dağdan bu dağa sırlı ses arar
Sabah sularında yeni bir şiir
olurdu hüznün.”⁹⁴*

Serbest yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Yalın bir dille yazılmıştır. Şair iç dünyasına yönelerek iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Kendi kendine konuşur gibi duygularını anlatmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

*“Bana bir sokak çiz, izbe virane
Bu öksüz şehirden öyle bir sokak
İçinde bir adam, deli- divane
Gelmez sabahlara yürüsün bırak.*

...

*Ve sonra beni çiz, çizgilerde ben
Yüzüme neş'eden gölge düşmesin
Çizdiğin o kadın tutup elimden;
'Ben de senin kadar yalnızım!' desin.”⁹⁵*

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlük halinde yazılmıştır. Yalın bir dil kullanılmış. Karşılıklı konuşma üslubunda yazılmıştır. Çarpaz kafiye kullanılmıştır.

⁹⁴ A.g.e., s.43.

⁹⁵ A.g.e., s.45.

Kafiye düzeni abab cdcd efef şeklinde devam eder. 11'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Dağların uçlarına konan kaçınıcı bahar
İşlendi mendilime sabırla nakış nakış
Bende sizi aşacak ne takat ne kanat var
Patika yollarında üşüdü mahzun bakış
....
Yürek olur dökülür ay ışığı yollara
Dağlar uykuya düşer bekleyişler dağlara
İnce bir rüzgâr konar umutlanmış dallara
En son gözler yorulur dağ eklenir dağlara .”⁹⁶*

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlüktür. Sade ve açık bir dil kullanılmıştır. İç konuşma üslubuyla yazılmıştır. Düz kafiye kullanılmıştır. Kafiye düzeni aaaa bbba ccca şeklindedir. 14'lü hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Kırışlar, yollara dökmüşler seni
Yüreğinden bir parça dönüp nereye baksam
Türkü söyleyemem sana, ağıt yakamam
Geceyi bekleme daha bir efkâr basar
Ay yaralı bu akşam...”⁹⁷*

Terci-i bent nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Sade ve açık bir dille yazılmıştır. Şair, iç dünyasındaki hislerini anlattığı için kendi kendisiyle konuşur gibi yapmış ve iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

*“Sen
bu şehrin
hayal yüzüydün*

⁹⁶ A.g.e., s.60.

⁹⁷ A.g.e., s.68.

ay sarısı bir hüznün
damlardı gözlerinden
uzaklara uzanan kapı kanatlarından
bir ruhun boşluğunun gölgesiydi yansıyan
bulutlar
küsünlüğün
yağmurlar dargınlığın
sözlükte karşılığı oluyordu toprakta
toprak tütsülenmiş bir sevda
yıldızları sarartan temmuz gecelerinde
yeşil
ve mavi... ”⁹⁸

Serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Yalın bir dille yazılmıştır. İç konuşma üslubu kullanılmıştır. Serbest ölçü kullanılmıştır.

**-savaş görmüş çocukların
dilinden söylenmiştir bu şiir-**

“Bu sesler hangi çağdan taşınır
Hangi vadilerde
Kaybolur anne?
Toz bulutları inmez mi yere
Kulaklarım mı sağır
Onlar mı dilsiz anne?

Bahar mı
Eylül mü anne?

...

⁹⁸ A.g.e., s.69.

Anne
Bu zindanın adı ne?
Boğuluyorum!”⁹⁹

Serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Açık ve anlaşılır bir dille yazılmıştır. Şair şiirde iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Soru ve cevaplı konuşarak içinden gelen duyguları çocukların dilinden anlatmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

“İnsanlar geçer içimden
Bölük bölük...
Hüzünlü şarkılarda boğulmuş
Belleri bükük.
...
İnsanlar geçer içimden
Efil efil...
Bahar gelmez yamaçlarda
İlleri sefil.
...
İnsanlar geçer içimden
İnsanlar...
Varlığından
Bihaber olunanlar.”¹⁰⁰

Serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Yalın ve sade dil kullanılmıştır. Şair iç konuşma üslubunu kullanmıştır. kendi düşüncelerini içinden geidiği gibi aktarmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır

⁹⁹ A.g.e., s.72.

¹⁰⁰ Hasan Akçay, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, s.99.

*Sen hangi karanlık
Yamaçlardan koptun
Geldin böyle akşam üstü
Oturdun ortasına
Yorgun gönlümün...*

...

*Tut ki Konuşmazsam
Bu yalnızlık
Beni boğar.”¹⁰¹*

Serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Şiir anlaşılır bir dille yazılmıştır. Şair sanki karşısında biri varmış gibi hisslerini paylaşmıştır. Şiirde iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

*kızıl sularında yaprakları ömrün
kırık ve yorgun sonbahar bakışlarında
çiçekleri gülüyordu dallarında daha dün
üşüdü saçları sevdânın, savruldu rüzgarlarda
derin bir uğultu şimdi bakışın kışlarında.*

...

*özeti ömrümüzün:
şiiir: biraz;
çok: hüüzün...¹⁰²*

Serbest nazım şeklidir. Bentler halinde yazılmıştır. Sade bir dille yazılmıştır. Şair hislerini içinden geldiği gibi iç konuşma şeklinde dile getirmiştir. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

*“Takvimlerden yaprak yaprak
Neden uçarsınız yıllar?
Kalbimde iz bırakarak*

¹⁰¹ A.g.e., s.96.

¹⁰² Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüüzün*, s.95.

Neden kaçarsınız yıllar?

...

Bir zamanlar dostluk hani

Şimdi unuttunuz beni

İçimdeki şen gülşeni

Neden yakarsınız yıllar? ”¹⁰³

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlüktür. Anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Şiirde iç konuşma üslubu kullanılmıştır. ayrıca şiirde şair soru sorma sanatı olan istifhama da yer vermiştir. Düz kafiye kullanılmıştır. Kafiye düzeni abab cccb dddb şeklinde devam eder. 8'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

“İçimde bir korku var

Kaybolacak bilyelerim

Aman çözme ne olursun

Dut dalında salıncağım

Oynayayım salınayım

Bulutlara eş olayım ”¹⁰⁴

Müseddes nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Yalın ve sade bir dille yazılmıştır. Şair şiirde içinden geçen duyguları anlatarak iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

“Yaratılan her şey güzel dünyada

Yeter ki o gözle bakanlar olsun.

Çiçek çiçek gülüş açsın yüzlerde

Sevincimiz ne eksilsin ne solsun.

¹⁰³ A.g.e., s.30.

¹⁰⁴ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.9.

...
Sevdi de yarattı herkesi Allah
Kimi beyaz tenli, kimisi siyah
Ellerde gül olsun, olmasın silah
Ne bir çocuk yetim kalsın, ne ölsün...

...
Kin, nefret ve kavga cahilin işi
Hoşgörülü olur erdemli kişi
Karanlığı boğsun birlik güneşi
*Bütün gönüllere sevgiler dolsun.*¹⁰⁵

Koşma nazım şekli kullanılmıştır. Dörtlük kullanılmıştır. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Yalın bir üslupla yazılmıştır. Düz kafiye kullanılmıştır. Kafiye düzeni abab cccb dddb eebb şeklinde devam eder. 11'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

“Öğret bana anneciğim
Anlat bana babacığım!

Denize kim kazdı kuyu
Bulut nasıl taşır suyu
Gece olunca uykuyu
Gözlerime akıtan kim?

...
Yoktum önce şimdi varım
Tamam bütün azalarım
Cevaplansın sorularım
Beni böyle yaratan kim?

¹⁰⁵ A.g.e., s.10-11.

*Öğret bana anneciğim
Anlat bana babacığım!’’¹⁰⁶*

Müseddes nazım şekliyle yazılmıştır. Bentler halinde yazılmıştır. Açık ve sadedir. Şair şiirde iç konuşma üslubunu kullanmıştır. Sorular sorarak içinden gelen duyguları karşılıklı konuşur gibi anlatmıştır. Düz kafiye kullanılmıştır. Kafiye düzeni abbbbb cccbbb dddbbb şeklinde devam eder. 8’li hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Bahar olur gelirsiniz
Bin neşeyle bahçemize
Sonbaharla gidersiniz
Hüzün iner kalbimize
...
Gidin kuşlar sıcak olan
Ülkelerde coşun gülün
Gözüm yolda bilin her an
İlkbaharla yine gelin.’’¹⁰⁷*

Koşma nazım şekli kullanılmıştır. Dörtlük kullanılmıştır. Açık ve sade dil kullanılmıştır. Yalın bir üslupla yazılmıştır. Çarpaz kafiye düzeni kullanılmıştır. Kafiye düzeni abab cdcd şeklinde devam eder. 8’li hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Sen hep böyle göklerde
Nazlı nazlı uçarak
Dalgalan güzel bayrak
Sensin yurdumun şanı
Şehit dedemin kanı
...*

¹⁰⁶ A.g.e., s.12-13.

¹⁰⁷ A.g.e., s.16.

Dalgalan, çırpın, durul...
Gökyüzü senin tümünden
Gül bize üstümüzden
İçimde sevinç ağım
Benim güzel bayrağım... ”¹⁰⁸

Muhammes nazım şekliyle yazılmıştır. Bentlerden oluşur. İlk bent üç dizeden oluşur, ikinci bent ise iki dizeden oluşur. Bentler üç dize ve iki bent şeklinde devam eder. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Yalın bir üslupla yazılmıştır. Şiirde şairin kendi duygularına dayanarak iç konuşma üslubu yapılmıştır. Kafiye düzeni abb cc dee ff şeklinde devam eder. İki dizeli bentler kendi arasında kafiyelidir. Üç dizeli bentler ise düz kafiyelidir. 7'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

“Beklemeyin
Bahar gelsin
Saymayın hiç
Üç beş iki
Yorar sizi
Şu dünyanın
Gelip giden
Dört mevsimi

Gülüşümle
Dört bir yanda
Yankılayan
Şen sesimle
Evinizde
Her mevsimde
Baharım ben.

¹⁰⁸ A.g.e., s.24.

Çocuğum ben. ”¹⁰⁹

Şiir sekiz dizeden oluşan müsemmen nazım şekliyle yazılmıştır. Bentlerden oluşur. Anlaşılır bir dille yazılmıştır. Yalın bir üslup kullanılmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. Serbest ölçü kullanılmıştır.

*“Bir kuşun kanadına
Yüklerdi gözlerini
Bazen toz-toprak, çimen
Kimi de bulutlarda
Gezerdi, oynardılar
Toprağın çocukları
...
Eksilmedi kaç mevsim
Mertlik yüreklerinden
Sevgi aşısı, baş tacı
Kardeşlik bayrakları
Başka yol tutmadılar
Toprağın çocukları.”*¹¹⁰

Müseddes nazım şekli ile yazılmıştır. Bentlerden oluşmuştur. Anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Şair iç dünyasına yönelir kardeşlik duygusunu anlatmıştır. Belli bir kafiye düzeni yoktur. 7'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

*“Göğe uzanmaz elimiz
Seni okşadıkça çocuk
Diner biraz okşadıkça asretimiz*

¹⁰⁹ A.g.e., s.45.

¹¹⁰ A.g.e., s.62-63.

Ellerin beyaz bulut... ”¹¹¹

Serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlük halinde yazılmıştır. Sade bir dil kullanılmıştır. Yalın bir üslupla yazılmıştır. Belli bir kafiye örgüsü yoktur. 8'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

“Dağlarda göz değmemiş

Göze gibi gözleri

Ne günah ne kir izi

Beyaz bulut özleri

...

En yoksul evler bile

Seninle süslü saray

Gülüştün gecemizde

Masmavi bir dolunay. ”¹¹²

Koşma nazım şekliyle yazılmıştır. Dörtlükler halinde yazılmıştır. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Yalın bir üslupla yazılmıştır. Düz kafiye kullanılmıştır. Kafiye düzeni abbb cdcec şeklinde devam eder. 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.

“Sallayın beşikleri

Uyusun mışıl mışıl

Rüyalar ışıl ışıl

Olsun tüm dilekleri

Çocuklar ağlamasın

...

Gülersen gülen benim

Sen ne olur ağlama

Sevgin eleğimsağma

Yürektendir dileğim

¹¹¹ A.g.e., s.15.

¹¹² A.g.e., s.68.

Çocuklar ağlamasın...”¹¹³

Muhammes nazım şekliyle yazılmıştır. Beş dizeden oluşan bentler şeklinde yazılmıştır. Açık ve sade dille yazılmıştır. Yalın bir üslup kullanılmıştır. Karşılıklı konuşma şeklinde iç konuşma üslubu kullanılmıştır. Kafiye düzeni abbac deede şeklinde devam eder. 7'li hece ölçüsü kullanılmıştır. Bu şiir 1988'de MEB ders kitabına alınmıştır.

5.BÖLÜM HASAN AKÇAY'IN ŞİİRLERİNDE EDEBİ SANATLAR

¹¹³ A.g.e., s.52.

Edebi sanatlar mana üzerinde oyunlar yapıp, sözü güzelleştirme yollarıdır. Edebi eserlerde edebi sanatların üstlendiği görev nedir? Mana ve fikri daha iyi anlatmak, açıklamak, zevkle okunmasını sağlamak ve ifadeyi temin etmek için yapılır.

Bir dildeki kelimelerin iki manası vardır. Bunlara hakiki ve mecazi manalar denir. Kelimelerin her zaman öz manalarında kullanılması özellikle edebi eserler için kusur sayılır. Ayrıca hakiki manalar, her zaman duygu ve düşünceleri, hayalleri anlatmaya yetmez. Bu yüzden edebi sanatlar bütün dünya edebiyatlarının her döneminde kullanılmıştır. Türk edebiyatında, özellikle divan edebiyatı sanatkarları bu sanatlara yer vermiş, istedikleri sanatı yapabilmek için hususi gayret sarfetmişlerdir. Son devir Türk edebiyatında istisnalar hariç söz sanatlarından vazgeçilmemiştir. Bir edebi eseri zevkine vararak okumak ve yazarının anlatmak istediğini tam anlayabilmek için diğer bilgilerin yanısıra edebi sanatları da bilmek gerekir. Hasan Akçay'ın şiirlerinde de edebi sanatları inceleyerek şiirlerindeki manayı anlamaya çalıştık.

5.1.Kinaye (Değınmece)

Sözü kapalı bir şekilde anlatma sanatına **kinaye** denir. Bunun için şair, hem gerçek hem de mecaz anlama gelen sözcüklerden yararlanır. Sanatçı, bir sözcüğü hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanarak anlatımda kinayeden yararlanır. Kinayede bir gerçek bir de mecaz anlam bulunur. Ancak sözcüğün mecaz anlamı, gerçek anlamını bastırılmış durumdadır. Buna rağmen söyleyişte gerçek anlamın anlaşılmasına engel olacak bir durum yoktur. Bu söz sanatı sözün açıkça söylenmesinin hoş olmadığı durumlarda alay, şaka ve sitem için kullanılır. Böylece asıl amaç, dolaylı olarak söylenmiş olur.¹¹⁴

“Öyle bakma yüzüme dağlarımaya kar düşer (**dağlarımaya kar düşmek: kinaye sanatı**)

Gönlüme bu kubbeden sonsuz ah u zar düşer”¹¹⁵

“Görmeyip gülen yüzde kalplerin karasını”¹¹⁶ (**kara, hem siyah hem yara: kinaye**)

¹¹⁴ M.Kaya Bilgegil, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, Enderun Yayınları, İstanbul, 1989, s.174-177.

¹¹⁵ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.12.

¹¹⁶ A.g.e., s.13.

"Şimdi seven mi kaldı sen boşuna yanmışsın"¹¹⁷(**kinaye yapılmıştır:yanmak kelimesinde bu zamana kadar boşuna acı çekmişsin anlamı kast edilmiştir.**)

5.2.Teşbih (Benzetme)

Aralarında ortak yön bulunan iki şeyden zayıfın kuvvetliye benzetilmesine **teşbih** denir. Benzetmede dört unsur vardır:

Benzeyen (zayıf unsur)

Kendisine benzetilen (kuvvetli unsur)

Benzetme yönü (iki varlık arasındaki ortak yön)

Benzetme edatı (gibi, kadar, sanki, misal, tıpkı, benzer, andırır, âdeta ...) ¹¹⁸

"Gönlüme bu kubbeden sonsuz ah u zar düşer"¹¹⁹(**gönül kubbeye benzetilmiştir: teşbih sanatı**)

"Sevda derin bir rüya"¹²⁰(**sevdayı rüyaya benzetmiş: teşbih sanatı**)

"Bir su gibi yudum yudum bittiniz"¹²¹(**benzetme edatı gibi ile: teşbih sanatı**)

"Bir deniz kıyısı ela gözlerin"¹²² (**ela gözleri deniz kıyısına benzetmiş: teşbih sanatı**)

"Bir rüya gibidir bahar mevsimi (**teşbih sanatı**)

Bu alem acı bir gurbete benzer."¹²³ (**alem acı gurbete benzetilmiş: teşbih sanatı**)

"Bana bir çiçek çiz, mahzun ve ölgün

Rüzgarla dalından gidecek gibi (**teşbih sanatı**)

Ufuktan ufuğa savrulduğu gün

Yeniden yeşerip açacak gibi"¹²⁴ (**teşbih sanatı**)

¹¹⁷ A.g.e., s.13.

¹¹⁸ M.Kaya Bilgegil, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, s.134-153.

¹¹⁹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.12.

¹²⁰ A.g.e., s.28.

¹²¹ A.g.e., s.29.

¹²² A.g.e., s.35.

¹²³ A.g.e., s.39.

¹²⁴ A.g.e., s.45.

“Gözlerinse bana yasak bir bahçe”¹²⁵ (**gözlerin yasak bir bahçeye benzetilmiş: teşbih sanatı**)

“Yaratılan her şey güzel dünyada

Yeter ki o gözle bakanlar olsun.

Çiçek çiçek gülüş açsın yüzlerde (**gülüş çiçeğe benzetilmiş: teşbih sanatı**)

Sevincimiz ne eksilsin ne solsun.”¹²⁶

“Dağlarda göz değmemiş

Göze gibi gözleri (**göze gibi gözleri benzetme: teşbih sanatı**)

Ne günah ne kir izi

Beyaz bulut özleri

Bakışı dünyamıza

Bir gül gibi doğuyor (**bir gül gibi: teşbih sanatı**)

Sesi yağmur bulutu

Gönlümüze yağıyor”¹²⁷

“Sen

bu şehrin

hayal yüzüydün (**hayal yüzüne benzetilmiş: teşbih sanatı**)

ay sarısı bir hüzün

damlardı gözlerinden

uzaklara uzanan kapı kanatlarından

bir ruhun boşluğunun gölgesiydi yansıyan

bulutlar”¹²⁸ (**bulutlar kapı kanadına benzetilmiş: teşbih sanatı**)

“ağustos güneşiydi, dolunaydı sandım yüzün (**sevgilinin yüzü ağustos güneşine benzetilmiş: teşbih**)

yüzüm kuşların gülüşünde derin mavilik

yokuşlar bakışları yoruyor akşamüstleri

¹²⁵ A.g.e., s.68.

¹²⁶ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.10.

¹²⁷ A.g.e., s.68.

¹²⁸ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.69.

velhasıl gidenlerin ardından kalan

özeti ömrümüzün:

şiiir: biraz;

çok: hüüzün...¹²⁹

“Sensin yurdumun şanı

Şehit dedemin kanı”¹³⁰(**bayrak kana benzetilmiş: teşbih sanatı**)

5.3.Teşhis (Kişileştirme)

İnsan dışındaki varlıklara insan özelliği verme sanatına **teşhis (kişileştirme)** denir. Kişileştirmede insan dışındaki varlıklara ağlama, mutlu olma, üzülmeye, kızma gibi insana özgü nitelikler aktarılır.¹³¹

“Gül nasıl kanatırsa bakışını akşamın”¹³² (**akşamın bakışı derken kişileştirme yapılmıştır: teşhis sanatı**)

“Bir zaman gülüşle dolan aynalar?”¹³³ (**aynaların gülüşü: teşhis sanatı**)

“Uzak bir düşün ilk cemre olduğu yerde

Derin bir kuyuda boynu büküldü (**teşhis sanatı**)

Üstüne örtünüp geceden perde

Dururdu hüüzün

Saçlarını alır gider bir rüzgar (**rüzgarın saçlarını alıp gitmesi: teşhis sanatı**)

Denizler yüklenir bakışlarına

Umudumn maviden kıyılarına

¹²⁹ A.g.e., s.95.

¹³⁰ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.24.

¹³¹ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011, s.176-182.

¹³² Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüüzün*, s.12.

¹³³ A.g.e., s.29.

vururdu hüznün”¹³⁴

“Yıldızlar da gecelerden el çekti **(teşhis sanatı kullanılmıştır)**

El gönlüme yangınlardan kum ekti”¹³⁵

“Gidin kuşlar sıcak olan

Ülkelerde coşun gülün **(kuşların gülmesi: teşhis sanatı)**

Gözüm yolda bilin her an

İlkbaharla yine gelin.”¹³⁶

“türkülerin pusuda bekleyen

bebek yüzlü katiliydi gülüşlerin **(gülüş katil adama benzetmiş: teşhis sanatı)**

bundan böyle bu şehir esmeyecek saçımda

geçmeyecek aklımdan uzakların türküsü

son

bir hatıra

kalsın benden

zemheride üşümüş parmaklardan **(kış insana benzetilmiş: teşhis sanatı)**

kaldırımlarına düşmüş bir mendil gibi

ıslak ve kirli”¹³⁷

“Sen hangi karanlık

Yamaçlardan koştun

Geldin böyle akşam üstü

Oturdun ortasına

Yorgun gönlümün... **(gönül kişileştirilmiş: teşhis sanatı)**

Hep aynı şarkıdır bu

¹³⁴ A.g.e., s.43.

¹³⁵ A.g.e., s.61.

¹³⁶ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.16.

¹³⁷ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, s.69.

Gün batımlarında

Dalgaların söyleyip

Martıların dinlediği”¹³⁸ (**dalga ve martı kişileştirilmiş: teşhis sanatı**)

“Dalgalan, çırpın, durul...

Gökyüzü senin tümden

Gül bize üstümüzden”¹³⁹ (**bayrağın gülmesi: teşhis sanatı**)

“Çocuklar bir havuzun suyu gibi okulun bahçesine çıktılar.”¹⁴⁰ (**Çocuklar suya benzetilmiş**)

5.4.Tenasüp (Uygunluk)

Tenasüp sözcüğü, uygunluk, orantı, yakışma anlamına gelir. Edebiyatta, aralarında anlamca ilgi bulunan iki ya da daha çok sözcüğü bir arada kullanma sanatına **tenasüp** denir. Tenasüpte sözcükler arasında karşıtlığın olmaması gerekir. Çünkü karşıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması tezat sanatını oluşturur.¹⁴¹

“Gülüşünden ruhuma öyle derin har düşer (**gül,diken (har): tenasüp sanatı**)

Vedanın hüznü yoktur öksüz kalmış çocukta (**veda, hüzn: tenasüp sanatı**)

Dönüp her bakışında gözlerime nar düşer

Küreksiz bir sandalım dalgalar kucağında”¹⁴² (**kürek, sandal, dalga: tenasüp sanatı**)

“Kararıp sönmekte her renk her ışık (**ışık, renk. gölge: tenasüp sanatı**)

Gölgeler uzadı karmakarışık”¹⁴³

“Yarınlara bağlayan yaşatan bir canmıydın”¹⁴⁴ (**damar, kan, yaşam: tenasüp sanatı**)

“Mecnun'u bulmalısın aşkından çöle düşen” (**mecnun, aşık, çöl: tenasüp**)

“Gurbette andığım sıla gözlerin

¹³⁸ A.g.e., s.76.

¹³⁹ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.24.

¹⁴⁰ Hasan Akçay, *Kuş Düğünü*, Semerkand Yayınları, 2015, İstanbul, s.7.

¹⁴¹ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.152-156.

¹⁴² Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzn* s.12.

¹⁴³ A.g.e., s.29.

¹⁴⁴ A.g.e., s.13.

Benziyor sonsuz bir yola gözlerin” ¹⁴⁵ (**gurbet, sıla, yol: tenasüp sanatı**)

Koşturur acılar ve yine gurbet... ¹⁴⁶(**acı, gurbet: tenasüp sanatı**)

“Dört yanından akan çileydi, ızdırabtı**çile, ızdırap: tenasüp sanatı**)

...

Merhem kabul etmeyen sızılı yaramızı,(**merhem, yara, sızı: tenasüp sanatı**)

Dağlanır belki tende, görünse şifa bulur” ¹⁴⁷

“Bana bir sokak çiz, izbe virane” ¹⁴⁸ (**izbe, virane: tenasüp sanatı**)

Kırmışlar, yollara dökmüşler seni

Yüreğinden bir parça dönüp nereye baksam

“Türkü söyleyemem sana, ağıt yakamam (**ağıt, efkar: tenasüp sanatı**)

Geceyi bekleme daha bir efkar basar

...

Dokunma denizime açıkta gemiler var (**deniz, gemi: tenasüp sanatı**)

Hüzündür adım şimdi sor yeminler söylesin

Sus... konuşma, öyle dur ortasında gecemin

Gül kırılır içimde ne zaman ufka baksam

Ay yaralı bu akşam...”¹⁴⁹

“Dut dalında salıncağım

Oynayayım salınayım

Bulutlara eş olayım

Kesilmesin elimdeki

Uçurtmanın yün telleri

Kucağımda yatırayım

Uyutayım bebekleri

Uyutayım büyüteyim (**uyutmak, büyütmek, yürütmek: tenasüp sanatı**)

¹⁴⁵ A.g.e., s.35.

¹⁴⁶ A.g.e.,s.39.

¹⁴⁷ A.g.e., s.41.

¹⁴⁸ A.g.e., 45.

¹⁴⁹ A.g.e., s.68.

Hep o boyda yürüteyim”¹⁵⁰

“Paylaşmaktır var olanı, doğrusu

Hepimize yeter bu hava, bu su... **(hava, su: tenasüp sanatı)**

...

Kin, nefret ve kavga cahilin işi **(kin, nefret, kavga: tenasüp sanatı)**

Hoşgörülü olur erdemli kişi”¹⁵¹ **(hoş görü, erdem: tenasüp sanatı)**

“Deniz, ova, dağ-taş, dere **(deniz, ova, dağ, taş: tenasüp sanatı)**

Aşarsınız hiç durmadan

Gittiğiniz o yerlere

Varın kuşlar yorulmadan

Benden selam alın gidin

Uzaktaki çocuklara

Miniciktir elin, yüzün

Dayanamaz soğuklara”¹⁵²

“Bir kuşun kanadına

Yüklerdi gözlerini

Bazen toz-toprak, çimen”¹⁵³ **(toz, toprak, çimen: tenasüp sanatı)**

5.5.Telmih (Anımsatma)

Telmih sözcüğü “anımsatma” anlamına gelir. Şairin, birçok kişi tarafından bilenen bir olaya, konuya, atasözüne ya da inanca işaret etmesi, bir iki sözle onu hatırlatmasıdır.

¹⁵⁰ A.g.e., s.9.

¹⁵¹ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.10.

¹⁵² A.g.e., s.16.

¹⁵³ A.g.e., s.62.

Telmih bilgiye dayalı bir sanattır. Gerek şairin gerekse okuyucunun sözü edilen olayı, durumu, sözü bilmesi gerekir. Bu bilgi olmazsa telmih anlaşılmaz. Örneğin, şiirde tarihi bir olaya telmih varsa bu olayın bilinmesi, bir peygamber kıssasına telmih varsa yine bu kıssanın bilinmesi gerekir. Böylece şair birkaç sözle bir tarihi olaya, gelenek ve göreneklere, bir peygamber kıssasına ya da meşhur bir olaya okuyucuyu zihnen götürmüş olur.¹⁵⁴

“Dönüp her bakışında gözlerime nar düşer **(aslında alışılmamış bağdaştırma var burada)**

Sensiz benim bahtıma baharsız diyar düşer

Tur dağında gecenin karlarını eriten **(tur dağı çağrışım yapmıştır: telmih sanatı)**

Bir ağaçtan sonuma aşkı görmüş dar düşer.”

“Mecnun'u bulmalısın aşkından çöle düşen” **(mecnun: telmih sanatı)**

“Eyyub, senin yaranda faninin zehri vardı”¹⁵⁵ **(Hz. Eyyub’u çağrıştırmıştır: telmih sanatı)**

“Başka yol tutmadılar

Toprağın çocukları.”¹⁵⁶**(çağrışım sanatı ile topraktan yaratılmaya bir gönderme var: telmih sanatı)**

5.6.Leff ü Neşr (Sıralı Açıklama)

¹⁵⁴ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar* s.147-149.

¹⁵⁵ Hasan Aktaş, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.41.

¹⁵⁶ Hasan Aktaş, *Dolunay Gülüşleri*, s.62.

Sözcük anlamı “toplayıp dağıtmak” demektir. Edebiyatta ise bir söz veya beytin ilk bölümünde en az iki şeyi söyleyip sonra onlardan her biriyle ilgili benzerlik ve karşılıkları kullanma sanatıdır.¹⁵⁷

Eski çağ aşığının damarında kanmışsın (**aşık, bağ/ kan, yaşama: leff ü neşr**)

Sanatçı, şiirde en az iki şeyden bahsettikten sonra, bunların her birine ait olan özellikleri, fiilleri sıralar ya da açıklar. Leff ü neşr, söylenen sözcüklerin sıralanışına göre ikiye ayrılır.¹⁵⁸

5.6.1.Leff ü neşr-i mürettep (Düzenli leff ü neşr)

Birinci ile ikinci sözcüklerin aynı sıra içinde söylenmesi ile oluşur. Birinci dizede verilen sözcüklerin karşılıkları sırasıyla verilir.

“Bahar olur gelirsiniz bahar: (**neşe, sonbahar, hüzn: leffü neşr**)

Bin neşeyle bahçemize

Sonbaharla gidersiniz

Hüzn iner kalbimize”¹⁵⁹

5.6.2.Leff ü neşr-i gayri mürettep (Dağınmık leff ü neşr)

¹⁵⁷ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar* s.94-97.

¹⁵⁸ Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara ,1983.

¹⁵⁹ Hasan Aktaş, *Dolunay Gülüşleri*, s.16.

Birinci ile ikinci sözcüklerin çapraz veya karışık söylenmesi ile yapılır.

5.7. Tezat (Zıtlık)

Karşıtlık, karşı olma durumudur tezat. Sanat olarak ise, bir cümle ya da mısradaki karşıt anlamlı sözcüklerden hareketle iki zıt düşüncenin karşılaştırılmasına **tezat** denir. Tezatta şuna dikkat etmek gerekir: Tezat sadece zıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması değildir. Tezat için birbirine karşıt özelliklerin de belirtilmesi gerekir.¹⁶⁰

“Mutluluğu acıdan sıyırmadan sarmışsın (**mutluluk, acı: tezat sanatı**)

Yorulmuş gözlerin ufukları beklerken”¹⁶¹

“Hazanda da gülleri açacaktır sanmışsın”(hazan, gül: tezat sanatı)

“İster gerçek olsun isterse hayal”¹⁶²(gerçek, hayal: tezat sanatı)

“Bulunmaz demişler arama boşa

Gönülde bir ömür kalan saadet

Her inişten sonra yeni yokuşa”¹⁶³ (iniş, yokuş: tezat sanatı)

“Sararmış yapraklar rüzgar ve yağmur”¹⁶⁴ (sararmış yapraklar, sonbahar, ilkbahar: tezat sanatı)

“Dışa bir çevrilip de görseydin içimizi”¹⁶⁵ (dış, iç: tezat sanatı)

“Her adıma kurdun hicran tuzağı (hicran, vuslat: tezat sanatı)

Saatleri bir vuslata kurmadın”¹⁶⁶

“Sevdi de yarattı herkesi Allah

Kimi beyaz tenli, kimisi siyah”¹⁶⁷ (siyah-beyaz:tezat sanatı)

Tutmuyordu dün dizlerim

“Kötülük ne, iyilik ne (kötülü,iyilik:tezat sanatı)

¹⁶⁰ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.187.

¹⁶¹ Hasan Aktaş, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.13.

¹⁶² A.g.e., s.35.

¹⁶³ A.g.e., s.39.

¹⁶⁴ A.g.e., s.39.

¹⁶⁵ A.g.e., s.41.

¹⁶⁶ A.g.e., s.61.

¹⁶⁷ Hasan Aktaş, *Dolunay Güllüşleri*, s.10.

Güneş batar, doğar yine”¹⁶⁸ (**doğmak, batmak: tezat sanatı**)

“Gülersen gülen benim (**gülme, ağlama: tezat sanatı**)

Sen ne olur ağlama”¹⁶⁹

5.8.Tevriye (İki Anlamlılık)

Tevriye, örtmek, amacını gizlemek anlamına gelir. Edebiyatta nükte yapmak amacıyla birçok anlamı olan bir sözcüğü uzak anlamını kastederek kullanma sanatına **tevriye** denir. Bu sanatta sözün yakın anlamı söylenir, uzak anlamı anlatılmak istenir. Daha doğrusu uzak anlam ilk anda okuyucu tarafından kavranmayacak biçimde gizlenir. Okur, yakın anlamla oyalanır, ama anlatılmak istenen uzak anlamda gizlidir. Bu uzak anlam şiire ayrı bir güzellik katar.¹⁷⁰

“Hazanda da gülleri açacaktır sanmışsın” (**hazan, hüzn ve sonbahar anlamında kullanılmış: tevriye sanatı**)

“Gök kubbede bizlere ıtırli ses bıraktı”¹⁷¹ (**gökkubbe: istiare sanatı/ıtır, hem koku hem İTRi: tevriye sanatı**)

5.9.Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması)

Benzetme amacı olmaksızın bir sözün, başka bir sözün yerine kullanılmasına **mecaz-ı mürsel** denir. Mecaz-ı mürsele düz değişmece de denmektedir. Bu söz sanatında iki sözcük arasında parça-bütün, genel-özel, iç-dış, yazar-eser ya da başka bir çağrışım ilişkisi bulunur. Burada iki sözcük arasında herhangi bir yönden benzerlik ilişkisi söz konusu değildir.¹⁷²

¹⁶⁸ A.g.e., s.12.

¹⁶⁹ A.g.e., s.52.

¹⁷⁰ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.183-187.

¹⁷¹ Hasan Aktaş, *Şiir Biraz Çok Hüzn*, s.41.

¹⁷² M.Kaya Bilgegil, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, s.169.

“Yokluğu katik edip ümitlere banmışsın (**yokluğu banma, somutlama:deyim aktarması**)

Gözlerinde ışıklar kararmış yavaş yavaş” ¹⁷³

“Umut bağlı yarına

Güzellik diyarına

Zamanla tutuşmuşum

İstesem sönemem ki...” ¹⁷⁴ (**sönmek: duyular arası aktarma**)

5.10.Somutlama (somutlaştırma)

Şimdi en çok karıştırılan durumlardan birisi olan somutlamanın ne olduğuna bakalım. Aslında soyut olan bir anlamı somutlaştırarak anlatmaktır. Ya da o kelimeyi somut bir şeyi ifade etmek için kullanmaktır. Hayal aslında soyut bir şeydir. Çünkü beş duyu organımız ile algılayamayız. Ama hayal sözcüğünü aşağıda somutlaştırarak beş duyu organımızla algılayabileceğimiz bir şeyin yerine kullandık.¹⁷⁵

“Umut bağlı yarına (**umut somutlaştırılmış**)

Güzellik diyarına

Zamanla tutuşmuşum

İstesem sönemem ki...” ¹⁷⁶

“Gençliğin gölgesi dağlara vurur” ¹⁷⁷ (**gençlik gölgesi derken: somutlaştırma yapılmış**)

“Tevekkül bir çekirdek hayatın bahçesinde” ¹⁷⁸ (**tevekkül ile somutlaştırma yapılmış**)

5.11.Tecahül-i Arif (Bilmezlikten Gelme)

Anlam inceliği oluşturmak için herkesçe bilinen bir gerçeği bilmiyormuş gibi aktarmalıdır. Bilinen bir gerçeği bir noktaya dayanarak bilmiyormuş gibi söylemektir. Bir

¹⁷³ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.13.

¹⁷⁴ A.g.e., s.28.

¹⁷⁵ [http://dilbilgisi.gen.tr/soyutlastirma-ve-somutlastirma\(03/05/2018\)](http://dilbilgisi.gen.tr/soyutlastirma-ve-somutlastirma(03/05/2018))

¹⁷⁶ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.28.

¹⁷⁷ A.g.e., s.39.

¹⁷⁸ A.g.e., s.41.

anlam inceliği yaratmak ya da nükte yapmak için, şairin, çok iyi bildiği bir şeyi bilmiyor görünerek söz söylemesine tecâhül-i ârif denir.¹⁷⁹

“Değişmiş, tanımaz nedendir bilmem (**nedendir bilmem derken bilmezlikten gelmiş: tecahüli arif**)

“Yüz çevirmiş dostum olan aynalar

Dinlemiyor şimdi her ne söylesem

Şimdi beni yürüten kim?

Öğret bana anneciğim

Anlat bana babacığım!

Denize kim kazdı kuyu

Bulut nasıl taşır suyu

Gece olunca uykuyu

Gözlerime akıtan kim? (**gözlerine kimin akıttığını bilir ama bilmemezlikten gelir: tecahül-i arif**)

Öğret bana anneciğim

Anlat bana babacığım!”¹⁸⁰

5.12.İstifham (Soru Sorma)

Sözü, cevap beklemezsin anlamı güçlendirmek için soru soruyormuş gibi kullanma sanatıdır.¹⁸¹

“Yaş mıdır gözlerin yakan sancısı (**yaş mıdır: istifham sanatı**)

...

Gün müdür, ben miyim solan aynalar?”¹⁸² (**gün müdür, ben miyim?: istifham sanatı**)

savaş görmüş çocukların

dilinden söylenmiştir bu şiir-

¹⁷⁹ İsa Kocakaplan, Açıklamalı Edebi Sanatlar, s.139-145.

¹⁸⁰ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.29.

¹⁸¹ M.Kaya Bilgegil, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, s.259-266.

¹⁸² Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.29.

Bu sesler hangi çağdan taşınır **(soru sormuş: istifham sanatı)**

Hangi vadilerde

Kaybolur anne?

Toz bulutları inmez mi yere

Kulaklarım mı sağır

Onlar mı dilsiz anne? **(soru sormuş: istifham sanatı)**

Hep ölüm mü konuşur

Kan mı konuşur

Dünyamda benim

Bizden uzakta

Bizi bilen

İnsanlar var mı anne? **(soru sormuş: istifham sanatı)**

Çiçekler hangi dağlarda açar

Çocuklar hangi bahçelerde şimdi

Onların sokaklarında

Aynı korkular var mıdır anne?

Mevsimleri onların

Bahar mı

Eylül mü anne? ¹⁸³

...

(soru sormuş: istifham sanatı)

Takvimlerden yaprak yaprak

Neden uçarsınız yıllar? **(soru sormuş: istifham Sanatı)**

Kalbinde iz bırakarak

Neden kaçarsınız yıllar? **(soru sormuş: istifham Sanatı\Yıllar insana benzetilmiş:Teşhis)**

¹⁸³ A.g.e., s.72-73.

Siyah saçım doldu aktan
Dizlerim tutmuyor çoktan
Gülümseyip çok uzaktan
Neden bakarsınız yıllar? (soru sormuş: istifham Sanatı)

Bir zamanlar dosttuk hani
Şimdi unuttunuz beni
İçimdeki şen gülşeni
Neden yakarsınız yıllar? (soru sormuş: istifham Sanatı)

Söz geçmedi yalvararak
Durun dedim ağlayarak
Şu ömrümden çağlayarak
Neden akarsınız yıllar? ¹⁸⁴ (soru sormuş: istifham Sanatı)

5.13.İstiare (Eğretileme)

Temel öğelerden (benzeyen, kendisine benzetilen) sadece biri söylenerek yapılan benzetmeye istiaredenir. İstiare, bir sözün benzetme amacıyla, başka bir söz yerine kullanılması olarak da tanımlanabilir. Bir başka tanım: Aralarında benzerlik ilgisi bulunan iki sözcükten birini diğerinin yerine kullanma sanatıdır. Böylece bir sözcük, kendi anlamını değil başka bir sözcüğün anlamını ifade ettiği için mecazî anlamda kullanılmış olur.¹⁸⁵

Teşbih sanatının iki temel unsurundan birini kullanarak yapılan söz sanatına istiare denir. Şu halde istiare, benzerliğe dayalı bir söz sanatıdır.

İstiareler ikiye ayrılır

5.13.1.Açık İstiare

¹⁸⁴ A.g.e., s.30.

¹⁸⁵ M.Kaya Bilgegil, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, s.154.

Teşbihin yalnızca "kendisine benzetilen" (güçlü) ögesi kullanılarak yapılan istiaredir.

Söyleyin yabancı kalan aynalar... **(arkadaş yerine ayna kullanılmış: açık istiare sanatı)**

“Neden sustun gönül sazım”¹⁸⁶ **(sevgili anılmadan gönül sazı kullanılmış: istiare sanatı)**

“El değmemiş pınarlarda

Yıkanmışlar arınmışlar

Kalbimize sıcak sıcak

Sevgi damlar gözlerinden...”¹⁸⁷ **(su belirtilmemiş yerine sevgi kullanılmış: istiare sanatı)**

“Ay yaralı bu akşam...”¹⁸⁸ **(ay ile sevgili kastedilmiş: istiare sanatı)**

5.13.2.Kapalı İstiare

Benzetme'nin temel öğelerinden yalnızca benzeyen'in (zayıf ögenin) kullanılmasıyla yapılır. Kapalı istiaredede, benzetme anlamı kaybolmasın diye "benzetme yönü" de söylenir.¹⁸⁹

Yaratılan her şey güzel dünyada

Yeter ki o gözle bakanlar olsun.

Çiçek çiçek gülüş açsın yüzlerde

Sevincimiz ne eksilsin ne solsun.¹⁹⁰ **(sevinç çiçeğe benzetilmiş: kapalı İstiare)**

“kızıl sularında yaprakları ömrün **(ömür ağaca benzetilmiş: kapalı istiare)**

kırık ve yorgun sonbahar bakışlarında

çiçekleri gülüyordu dallarında daha dün

üşdü saçları sevdânın, savruldu rüzgarlarda

¹⁸⁶ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.38.

¹⁸⁷ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.15.

¹⁸⁸ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.68.

¹⁸⁹ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.145.

¹⁹⁰ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.10.

derin bir uğultu şimdi bakışın kışlarında.”¹⁹¹

“Sen hep böyle göklerde

Nazlı nazlı uçarak

Dalgalan güzel bayrak”¹⁹²(**bayrak kuşa benzetilmiş kuş söylenmemiş: kapalı istiare**)

5.14.Tekrir (Tekrar Etme)

Tekrar etme, yeniden söyleme anlamına gelen tekrir, bir yazıda, bir şiirde sözü veya kavramı anlatımı pekiştirmek amacıyla sık sık tekrar etme sanatıdır.

“Aynalar... aynalar yalan aynalar!”¹⁹³ (**aynalar, aynalar...: tekrir sanatı**)

“Bu akşam sularla gözlerime dol

Uzak vadilerden akma bu akşam”¹⁹⁴ (**akşam tekrarıyla: tekrir sanatı**)

Ölürüm saçlarına ölürüm dokunamam¹⁹⁵ (**ölürüm, ölürüm: tekrir sanatı**)

5.15.Aliterasyon

Bir şiirde ya da düzyazıda ahenk yaratmak amacıyla aynı ses ya da hecenin yinelenmesine aliterasyon denir.¹⁹⁶

“Gül tutmaya layık ellerin senin

Güzel sözle süslü dillerin senin”¹⁹⁷ (**l, s, n seslerinin tekrarı: aliterasyon sanatı**)

5.16.Mübalğa (Abartma)

¹⁹¹ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün* s.95.

¹⁹² Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.24.

¹⁹³ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün* s.29.

¹⁹⁴ A.g.e., s.35.

¹⁹⁵ A.g.e., s.68.

¹⁹⁶ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.20.

¹⁹⁷ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.35.

Bir özelliğın ya da durumun olduğundan daha çok gösterilmesidir. Abartmanın oluşması için, söz konusu özelliğın, mantığın sınırlarını zorlayacak biçimde büyütülmesi gerekir. Böylece mecaz da oluşur.¹⁹⁸

“Bir kuşun kanadına
Yüklerdi gözlerini (**gözlerini yüklemesi: mübalağa sanatı**)
Bazen toz-toprak, çimen”¹⁹⁹

“İnsanlar geçer içimden
Bölük bölük... (**abartı yapılmıştır : mübalağa Sanatı**)
Hüzünlü şarkılarda boğulmuş
Belleri bükük.

İnsanlar geçer içimden
Çığlık çığlık...”²⁰⁰(**abartı yapılmıştır : mübalağa Sanatı**)

“Tut ki Konuşmazsam
Bu yalnızlık
Beni boğar.”²⁰¹(**boğmada abartı yapılmıştır: mübalağa sanatı**)

6.SONUÇ

¹⁹⁸ İsa Kocakaplan, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, s.107.

¹⁹⁹ Hasan Akçay, *Dolunay Gülüşleri*, s.62.

²⁰⁰ Hasan Akçay, *Şiir Biraz Çok Hüzün*, s.74.

²⁰¹ A.g.e., s.76.

1963 yılında Trabzon Arsin ilçesinde dünyaya gelen Hasan Akçay, son dönem Türk Edebiyatı içerisinde yer alan şairlerdendir. Şiire çok küçük yaşlarda merak salmış, ilerleyen dönemlerde de şiir yazma yolunda bazı şairlerin desteğini görmüştür.

Akçay, yaşamı boyunca çeşitli şehirlerde öğretmenlik yapmış, bununla beraber şairliğini idame ettirmiş, hatta şairliğini, görev yaptığı şehirler vesilesiyle beslemiştir denilebilir. Şair, bu yönüyle özellikle Anadolu'ya uzanmış, bölgedeki her türlü sevinç, acı, hüznün, yokluk, çaresizlik gibi duyguları bire bir yaşayarak şiirine yansıtmış ve bu yönüyle çağdaşlarından ayrılmıştır. Hasay Akçay, Anadolu şiirlerinde olduğu gibi diğer tüm eserlerinde adeta kelimelerle resim çizmiş, okuyucuya tarih, doğa, toplumsal konular, edebi, dini karakterlerden örülü bir dünya oluşturmuştur. Onun en çok etkilendiği şairler arasında Yunus Emre, Ahmet Haşim ve Necip Fazıl olarak görülür.

Çocuk sevgisini “Dolunay Gülüşleri” adlı eserinde yazmıştır. Bunlarla beraber “Şiir Biraz Çok Hüznün” kitabında bütün şiirleri görülmektedir. Bu kitap duygularını yansıtması bakımından önemlidir. Hemen hiçbir şiirinde argo kullanım yoktur. Bu açıdan bir halk şairi sayılır. Eserlerinde halk arasında da yaygın olan kalıp ifadeleri kullanarak şiirlerini zenginleştirme yoluna gitmiştir. Sade Türkçe, şairin hemen her şiirine hâkimdir. Memleketin çeşitli yerlerinde görevde bulunmuş olması onu halktan biri yapmış, halkla kaynaştırmıştır. Bu nedenle Anadolu insanıyla hem dem olabilmış, onların sıkıntılarını şiirine bütün doğallığıyla yansıtabilmiştir. Ülke gerçeklerine dışarıdan bakmamış, ülkenin birçok yerinde görev yaparak kazandığı tecrübeleri, edindiği yaşantıları, hatıraları şiirine dokumuştur. Gelenek yönteminden de faydalanmış, içinde bulunduğu zamana ayna tutmakla kalmayıp geçmişe bir köprü kurmuştur. Bu yönüyle o, toplumcu bir şair özelliği gösterir. Akçay'ın en önemli özelliklerinden biri ele aldığı konuyu resmederek şiirine aktarmasıdır. Bu yönüyle şiirleri somut bir özellik gösterir, “Veda” şiirinde kelimeler onun kaleminde resim özelliği kazanarak her biri ayrı bir renge bürünür. Şiirlerinde çoğunlukla serbest nazımı kullanmış, bu da onun söyleyiş kolaylığı sağlamıştır. Duygu ve düşüncelerini belirli kalıplar içerisinde sığdırmak yerine rahat bir söyleyiş tarzını benimsemiştir.

Sanatçının bulunmuş olduğu öğretmenlik hayatı şiir hayatına çok büyük katkı sağlamış, gördüğü, tanık olduğu hemen her durumu sanatına yansıtmiştir. Bununla birlikte Anadolu'daki birçok insanla iç içe yaşamış, onların hayatlarına kendi hayatından bir pencere açarak yaşamın gerçeklerini bir de onların gözüyle görmeye çalışmıştır.

7.KAYNAKÇA

Akalın, Nazir, *Şiir Matineleri*, Gündüz Gazetesi, Ankara, 22 Nisan 1999.

Akbaş, A. Vahap, *Hüznü Şiirde Büyütmek*, İslâmî Edebiyat, Islamic Literature, Sayı 46, İstanbul, (Nisan-Mayıs-Haziran) 2009.

Akçay, Hasan, “Şiir Nedir Şair Kimdir”, *Seyir*, Şanlıurfa, 2006.

Akçay, Hasan, “Şiirin Ülkesi”, *Seyir Dergisi*, Şanlıurfa, 2002.

Akçay, Hasan, “Nisan Yağmuruyla Akşam Denizine Karışandır Şair”, *Bir Nokta*, İstanbul, 2009.

Akçay, Hasan, “Şair – Yazar”, *İslâmî Edebiyat*, (Nisan-Mayıs-Haziran) 2009, İstanbul,2009.

Akçay , Hasan. *Vefa Sözleri*, “*Ey Merhamet*”, Eşik Yayınları, İstanbul, 2015.

Akçay, Hasan, Fen Edb. Fak. Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü

<http://web.harran.edu.tr/turkdili/tr/akademik-personel/ogr-gor-hasan-akcay/>

Akçay, Hasan, *Gül Şafaklı Bir Özlem*, Birey Yayınları,2000.

Akçay, Hasan, *Şiir Biraz Çok Hüznün*, Erguvan Yayınları, 2008

Akçay, Hasan, *Bir Göz Açıp Yummuş Gibi*,Eşik Yayınları, 2011

Akçay, Hasan, *Dolunay Gülüşleri*, Semerkand Yayınları, 2012 .

Akçay, Hasan, *Eyvan Dergisi*, Şanlıurfa, S. 32, (Nisan- Mayıs- Haziran) 2008.

Akçay, Hasan. *Kuş Düğünü*, Semerkand Yayınları, İstanbul, 2015.

Aktaş, Şerif, *Şiir Tahlili, Teori ve Uygulama*, Ankara, 2015

Arseven, Tülin, *Bir Ressama Şiir Dizisi*, Balkan Aydınları ve Yazarları, Sayı:186, Yıl 18, s.21-23 Kosova, 2011.

Bach, Richard. *Martı Jonathan Livingston*, (Çeviri: Kader Ay Demireğen), Epsilon Yayınları, İstanbul, 2009.

Balzac, Honore, *Sönmüş Hayaller*, MEB Yayınları Cilt 1, İstanbul, 1994.

Behramoğlu, Ataol “Bizim Kuşağın Görevi” *Alan 67*, İstanbul, Temmuz 1967.

Bilgegil, M.Kaya, *Edebiyat Bilgi Ve Teoriler*, Enderun Yayınları, İstanbul, 1989.

Çetin, Nurullah, *Şiir Çözümleme Yöntemi*, Ankara, 2015.

Dilçin,Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara ,1983.

Erdost, Muzaffer İlhan, *İkinci Yeni Yazıları*, Onur Yayınları, İstanbul, 1997.

Fuat, Mehmet, *Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi*, Adam Yayınları, İstanbul, 1985.

Fuat Memet, *Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi*, Adam Yayınları, İstanbul, 1999.

Gölpınarlı, Abdülbaki, *Şeyh Galip Hayatı, Sanatı, Şiirleri*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1953.

Haşim, Ahmet, *Bir Günün Sonunda Arzu (Bütün Şiirleri)*, Can Yayınları, İstanbul, 2011.

Haşim, Ahmet , “Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar”, *Piyâle*, İkdam Matbası, 2. Baskı, İstanbul, 1928.

Kaya, Hüseyin. “Yayla Dumanlarında Türküleri Kaybolan Şair Hasan Akçay”, *Şiar Dergisi*, Carmen Yayınları, Temmuz-Ağustos-Eylül 2016.

Karadeniz Yazarlar Birliği Albümü, Trabzon, 1998

Kısakürek, Necip Fazıl, “Lügat”, *Çile*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2013.

Kocakaplan, İsa, *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2011.

Kolcu, Ali İhsan. *Cumhuriyet Edebiyatı 1 Şiir*, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum, 2008.

Kudret, Cevdet, *Kalemin Ucu*, Cem Yayınları, İstanbul, 1991

Kurtoğlu, Mehmet, *Doğanın Hüzünlü Şairi*, Bizim Külliye, S.41, Elazığ, (Eylül-Ekim-Kasım) 2009.

Sayar, Kemal. *Beni Sessiz de Sevebilir Misin?*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2014.

Sayçoğan, Seval *Hüznün Ve Hazanın Şairi Hasan Akçay*, Sonçağ Yayınları, Şanlıurfa, 2017.

[http://www.mevlana-sozleri.com\(08.11.2016\)](http://www.mevlana-sozleri.com(08.11.2016))

[http://dilbilgisi.gen.tr/soyutlastirma-ve-somutlastirma\(03/05/2018\)](http://dilbilgisi.gen.tr/soyutlastirma-ve-somutlastirma(03/05/2018))

8.EKLER

EK 1: Hasan Akçay'la Röportajlar

HASAN AKÇAY İLE HAYAT VE ŞİİR ÜZERİNE RÖPORTAJ: SEVAL ALTIN

Altın:

Kırk yıldır okuyup yazıyorsunuz neredeyse. Bunca yıldan sonra sizce hayat nedir diye sorsak, neler söylersiniz?

Akçay:

Hayat dediğimiz ömür kimine göre uzun kimine göre kısa bir süreç olsa da aslında bir göz açıp yummuş gibi çok kısa bir sürede geçip giden zamandır. İnsanoğluna düşen ise geçip giden bu zamanı en güzel şekilde değerlendirmektir. Çünkü en değerli hazine insan için zamandır. İnsan zamanın kıymetli olduğunun farkına, daha çok ömrünün son demlerine yaklaştığında, yani kırklı ellili yaşları geçtikten sonra anlamış oluyor. Her insanın hayatında mutlaka zamana dair pişmanlıklar vardır. İnsan güzel şeyler yapmak, üretmek için var olduğu bilincinde olsa da bunları her zaman yerine getirememekten duyduğu kaygıların ıstırabını, acısını yaşar. Her daim yeni doğan güne farklı planlarla, projelerle başlamak istese de maalesef bunları yaşayamaması, yapamaması bir müddet sonra pişmanlığa dönüşüyor. Bu uzun süreç içerisinde -belirttiğiniz gibi yaklaşık kırk yıldır- okuyup yazıyoruz. Okuma alışkanlığı aileden kazandırılmış bir eylemdir. Ben özellikle kitaplarda farklı bir dünya buldum kendime ve dışarıdaki insanlardan daha sıcak, daha sevecen, daha dürüst ve daha doğru insanlar gördüm kitaplarda. Cemil Meriç'in de dediği gibi kitaplardaki insanları tanıdıkça dışarıdaki, sokaktaki insanlardan uzaklaşmaya başladım. Bu vesile ile her alışkanlık gibi kitap okuma alışkanlığı kazanan bir insan da bu alışkanlığından çok kolay bir şekilde kopamaz, uzaklaşamaz. Bu demek değildir ki abur cubur beslenme gibi her bulduğunu okumak gerekir. Nasıl ki beslenirken vitamin değeri, gıda bakımından özel besinler tüketiliyorsa aynı şekilde ruhunu, kalbini, aklını donatacak ve ona yön verecek, onu güzele doğruya ulaştıracak eserleri okumak gerekir. Bu da süreç ister tabii ki. Bir anda insanın güzele mükemmele ulaşması mümkün değildir. Bu nerden başlar? Kolay anlaşılır hikâye, öykü kitaplarıyla, şiirle birlikte başlar ve bu şekilde devam

eder. Aslında hayattan ne anladığımız sorusuna verilecek cevap, insanoğlunun mükemmele, iyiye doğru bir yürüyüş içinde olduğunu fark edebilmesi demektir, denilebilir. Bunu da fark ettiren kitaplardır. Okudukça, öğrendikçe en güzele varmanın yolu-yöntemi de öğrenilmiş oluyor ama insanoğlu yaşadığı süre içinde varmak istediği noktaya çok kolay ulaşamıyor. Her geçen gün veya her gelen yeni günde hedefine bir adım daha yaklaşabilmek için bu koşusunu devam ettirmek zorundadır. Şahsen bana sormuş olduğunuz soruda geçen bu süreç içinde şunu anladım: İnsan öğrendikçe okudukça bir şey bilmediğinin farkına varıyor. Hayat bir an gibidir. An'ı yaşarsınız. Yüzyıllık ömürde bile anlaşılacak çok fazla bir şey yoktur. Mazi; yaşanan, geçmişte kalandır acısıyla tatlısıyla, gelecek de henüz yaşanılmayıp dolayısıyla insan yaşadığı anın farkında olarak yaşmalıdır. Yaşadıklarından öğrendiğim bir şey var diyor şair. Tabii çok şey istiyor insan. Yaşarken kayda geçirmek, anıları içinde biriktirmek... İnsanın her özlenileni, her hayal edileni hayata geçirmesi, gerçekleştirmesi mümkün değil. İnsan hep daha çok, daha iyi, hep daha daha olanı istiyor. Dolayısıyla bunları ne kadar gerçekleştirebilirse o kadar da hayatından zevk alıyor, tat alıyor, mutlu oluyor, mutmain oluyor. Benim hayattan öğrendiğim, bir cümle ile özetlenecek olursa, yaşadığın zaman, yaşadığın süre içerisinde pişmanlık duymayacağın, iyi ki bunları yapmışım, iyi ki bunları yaşamışım diyebileceğin bir hayatı yaşamak gereğidir. Tabii insan olarak pişmanlıklarımız yok mu var, iyi ki dediğimiz yaşadıklarımız var mı var, ama gönül istiyor ki hepsi iyi ki yaşamışım diyebileceğimiz türde olsun. Bu minvaldeki bütün sorular yeniden dünyaya gelsen nasıl yaşardın üzerinedir. Hiç kimse ben aynı şekilde yaşardım demek istemez. Ama ben aynı hayatı yaşamak isterim. Aynı şekilde, aynı köyde, aynı evde, aynı ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmek isterim ama benim kendi ukdemde, kendi yaşadığım hayatı daha farklı yaşamak isterim. Bu kendi hayatımı farklı şekilde yaşamak isterim denilen özellik de insanın yaşadığıktan sonra pişmanlık duyduğu bir takım olayları yaşamamak için yeniden hayata gelmek istemesinden kaynaklıdır.

Altın:

Sizi şair olmaya sevk eden ne oldu?

Akçay:

Bir kelime ile yalnızlık diyebiliriz. Söyleme ihtiyacı duyup da söyleyemediklerinizi, bir başka anlamda da söylediğinizde sizi etrafınızda anlamayacak olanları bildiğiniz için kalemle konuşmaya yöneliyorsunuz. Bir dert bir sıkıntıdan dolayı yazmaya yöneldim. Derdimi şiirlere anlattım, şiirle dertleştim çünkü derdimi, anlattıklarımı etrafımda anlayacak insanlar yoktu. Sevdiğimi söyleyemezsem sevmek derdi beni boğar diyor ya Yunus, eğer söyleyemezseniz, konuşamazsanız, anlatamazsanız; boğulacaksınız, sıkıntı yaşayacaksınız o zaman içinizde olanı bir şekilde dışarıya aksettirmeniz gerekir. Bunu kimileri şiirle kimisi de türküyle yapmıştır. Kimi ayrılık derdiyle, kimi ölüm acısıyla türküler, ağıtlar söylemiştir. Eğer söylememiş olsalardı bu acıyı daha derinden yaşamış olacaktı. Bir anlamda yazmak, söylemek -hangi yöntemle olursa olsun- insanın acısını hafifletir. İnsanı rahatlatır.

Altın:

İlk şiirinizi neden ve ne zaman yazdınız?

Akçay:

Bütün ilk şiirler bir aşk üzerine yazılmıştır. Aşk olmadan şiir olmaz. Aşklar da acı ile birleşmişse, karşınızdakine derdinizi anlatamıyorsanız şiirle onu paylaşmış olacaksınız. 1978 yıllarında yazmaya başladım. Ortaokul yıllarıydım. 1979 yılda “Sensiz Bahar Güz Gibi” isimli şiirim de Ümit Yaşar Oğuzcan’ın seçtiği şiirler arasında Kelebek gazetesine çıktı ve bu bana bir şevk verdi ve o şekilde yazmaya devam ettim. Şimdiki gibi sevdiğini karşındakine hemen söyleyebilme cesareti bizim gençliğimizde yoktu. Ancak derdimizi mısralara anlattık, aşkımızı mısralarla paylaştık. Sevdiğimizi ancak uzaktan seyredebildik. Yanına dahi yaklaşamadık. İyi ki böyle olmuş yanına yaklaşıyorduk, konuşsaydık şiir olmayacaktı. Uzaklıklar bizi şiirle aşka yaklaştırdı, aşkın ateşinde yaktı. Günümüzde olduğu gibi rahat olsaydık şiir yazma ihtiyacı duymayacaktık. Bir dert, bir ıstırap, bir çile karşınızdakine anlatmak istediklerinizi anlatamadığınız zaman, anlatmak zorunda olduklarınızı neyle anlattınız, kime anlattınız? Sırdaşınız olan kalemle paylaştınız, kâğıtlarla bölüştünüz. Her gün bunu beklediğiniz insanın karşısına çıkıp da sizi seviyorum, size aşığım diyemiyorsunuz. Ama bunu söylemek zorundasınız. Söylemediğiniz zaman oturuyorsunuz o içinizden geçen duyguları kâğıda kaleme döküp o şekilde aktarıyorsunuz ve böylece de şiir meydana gelmiş oluyor.

Altın:

Sanat-hayat, şiir-hayat arasında nasıl bir ilişki vardır?

Akçay:

Hayat insana bahşedilmiş yeryüzünde yaşanan ömürdür. Dünyada yaşarken etrafımıza baktığımızda ağaçtan toprağa, gökyüzünde uçan kuştan bulutlara kadar her şey bir güzellik içindedir. Aslında şiir bu gördüklerimizin içinde saklı. Genelde sanat, özde şiir hayatın kendisi demektir. Bir arkadaşımın şiir kitabının adı “Kâinat Şiiristan”dı. Yani kâinat baştanbaşa bir şiir aslında okumasını bilene. Bu kâinatın içindeki en önemli varlık da insandır. İnsan da baştanbaşa bir şiirdir. Klasik edebiyatta bir güzelin kaşına, gözüne, yüzüne binlerce mısra yazılmış. Günümüzdeki şiirler gibi böyle insanın manevi duygularının ötesinde, tensel duygularını canlandırarak, haz aldırarak şiirler söylenmemiş. Bir insanın yüzüne, ellerine, bakışına bile divanlar dolusu mısralar, şiirler yazılmıştır. Bir ömür boyu sadece insanı okumaya bile yetmez bu bakışlar. Diğer tarafta insandan yola çıkarak kâinattaki varlıklarla insan karşılaştırıldığı zaman insan, küçültülmüş bir kâinat, bir âlem. Dünya küçültülmüş bir insan, insan büyütülmüş bir dünyadır. Bakmasını, görmesini bilen için hemen her nesneden ilham alınabilir. Buradaki en önemli özellik sıradan insanların baktığı bakış değil farklı bakıştır. Bir şair, bir sanatkâr etrafında ve tabiatta meydana gelen olaylara farklı nazarla bakar. Herkesin objektif olarak algıladığı, gördüğü bir unsuru kendi iç dünyasına geçirerek onu şiire dönüştürür. Şair bir nesneyi kendi kelimeleriyle yeniden var eder. Ona bambaşka anlamlar yükler. Şair bir fabrikadır ve şairin dünyasına giren her nesne yeni bir şekil alarak farklı bir kapıdan çıkar. Şairin dünyasına giren nesnelere de değişime uğrayarak şiir olarak dışarıya açılır. Her çıplak bakış onu anlamıyor. Çünkü şair onu kendi dünyasında değişime uğratmış farklı tasvirler, imgeler, mazmunlar kullanmıştır. Modern şiirde bu imgeler, mazmunlar daha fazla değişmiş. Hatta o kadar değişmiş ki zaman zaman anlamsız bir hal almıştır. Şairin ne söylediğini anlayabilmek, çözebilmek o kadar kolay değildir. Sanat ve şiir hayata dahil; hayat da sanat ve şiire dahildir. Hayatı yaşamasını, bakmasını görmesini bilirse yaşadığımız hayatın ve kâinatın bir sanat, bir şiir olduğunu görürüz.

Altın:

Şiir insana ne kazandırır, şiir şaire özgü bir şey midir, şiirin dünyasından yalnızca şairler mi nasibini alır?

Akçay:

Şiirin dünyasından sadece şairler nasibini almaz. Şair sadece hisseder, duyar ve yazar. Şairin özelliği herkesin hissetmediği, duymadığı, duyup da ifade edemediklerini dile getirebilmesinden geçer. Bu şekilde şairlik vasfını kazanır. Şiire meftun olan, şiire ilgi duyan insanlar önemli şairlerin şiirlerini okurlar. Şiir okuyucunun da dünyasına hitap eder. Şiirin dünyasından nasibini alan okuyucudur aslında. Şair, şiirin ıstırabını çeker. Cefasını şair çeker, sefasını okuyucu sürer diyebiliriz. Şiir insana çok şey kazandırır. Öncelikle insana, hayata, etrafına, evrene şiir gözlüğüyle bakma özelliği kazandırır. Şiirin gözlüğü de güzel bakan, güzel görendir. Nesnenin arkasındaki asıl anlamı kavramaya, anlamaya ve o sırrı çözmeye çalışan kişidir şair. Bu ince bakışla ruhunu yüceltir, kalbini inceltir, başkalarının acılarına ortak olur, insanlara hemdert olur, şiir insana duyarlılık kazandırır. Olup bitene bigâne kalamaz, geçip gidemez gördükleri, yaşadıkları karşısında. Şiir insana hem kendine hem de etrafına bakma özelliği kazandırır. Şiir, insanın hissettiği, duyduğu, seyrettiği her şeyde bir anlamın olduğunu bilerek, anlam katmanlarını daha da derine inerek daha özgün, daha farklı, herkesin baktığı şekilde değil de farklı bakış açısı kazandırıyor. Geceyi veya gündüzü hepimiz görüyor ve yaşıyoruz. Kaldırımlarda herkes yürümüştür geceleri ama Necip Fazıl'ın kaldırımları özümseyiş ve anlatışı gibi kimse anlatamaz. İnsanı ürperten, başka âlemlere götüren, o sessizliği, dinginliği ruhunda yaşatan bir özelliktir. Şiir insana sevgiyi kazandırır. Nesnel bir şey çıkarmaktır yaşananlardan şiir. Kendi iç dünyasında var ettiği, oluşturduğu farklı bir âlemde istediği şekilde o yaşam tarzını dizayn etmektir. Şair bulunduğu ortamdan şiirin kapısını çaldığında başka âleme açılan kapı ile birlikte farklı âlemlere göçmesi demektir. Şair, duygu, hissediş, duyuş yönüyle bu âlemde yaşayan insan değildir. Her şeyden önce şiir insana insanlık vasfını kazandırır. Şiir insana bir tek para kazandırmaz. Onun dışında insani olan bütün özellikleri kazandırır. Duyarlı olmak, ahlaklı olmak, başkasının derdi ile dertlenmek, bölüşmek, paylaşmak her türlü insani özelliği kazandırır. Çünkü hiçbir şiir insana katil olmayı ya da kötü davranışlar içinde bulunmayı önermez. O şekilde yönlendirmez. Hep iyiye, güzele yönlendirir. Bunun yanında tabii yine bir anlamda maddi

fayda anlamında şiir insanı hazırcevap yapar. Şairler ince, nüktedan sözler söyleyebilir, şiirin vermiş olduğu güçle. Şiirin dünyası farklı bir dünya ancak orada yaşayanlar bu dünyayı fark edebilirler. Alman şair Goethe'nin bir sözü vardır: Şiirin dünyasından anlamak için şiirin dünyasına, şairin dünyasından anlamak için şairin dünyasına gidiniz.

Altın:

Sanat, edebiyat ve şiirle uğraşan insanlar ne gibi vasıflara sahip olmalıdırlar?

Akçay:

Hayatın her aşamasında insana yakışan doğru, dürüst, samimi olmaktır. Akif , “sözüm odun gibi olsun hakikat olsun tek” diyor. Şairlikte de şaire yakışan vasıf söylediklerini yaşayan olmalıdır. Sevgiden, paylaşmaktan bahsediyorsa, güzelliklerden dem vuruyorsa onları öncelikle kendi dünyasında, kendi iç âleminde yaşamalıdır. Gönlü geniş olmalı, hoşgörülü olmalı. Zıttı olursa söylediklerinin bir tesiri kalmaz. Söylediklerine öncelikle kendisi inanmalı ki karşısındakini inandırabilsin. Samimiyet her şeyden önemlidir. Diğer özellikler duygulu, hassas olmak, ince duyarlılık sahibi olmak bunlar yaratan tarafından insana verilmiş özelliklerdir. Bunlar belki kazanılması çok kolay özellikler değildir ama insan istese dürüst olabilir, hassasiyet sahibi olabilir. Kısaca edebiyatın kökü edeptir. Aynı şekilde kendisi o edebi yaşayarak, etrafında sesini duyurduğu insanlara veya sesinin ardından koşan, insanlara da bütün bu güzellikleri aksettirmesidir. İnsani duygular, edep, dürüst olmak, samimi olmak vb. Şairin görevi toplumu eğitmek değildir. Şair yaşadıklarını, hissettiklerini, duyduklarını, doğru bildiklerini toplumla paylaşır. Herkes de bunlardan payına düşeni alır. Elbette şair, yaşadığı çağın, yaşadığı dönemin bir tanığıdır. Toplumsal olaylara karşı da sadece bireysel anlamda değil toplumsal anlamda da duyarlı olmalıdır. Tarihe not düşen bir kişi olmalıdır. Onun yanında bir önderlik vasfı kendinde görmesini doğru bulmuyorum. Bazı dönemlerde, işte Namık Kemal gibi şairler de tabii Akif gibi onların ardında yürüyen insanlar, onun söyledikleriyle, şiirleriyle birlikte kabuğunu değiştirmiş, farklı bir tarzda yönünü belirlemiştir. Bu tarz şiirler de şairler de vardır mutlaka ama şairin görevi bilinçli olarak değil, bunu yaparken kendi dünyasından tabii kendi yaşadıklarını, kendi hissettiklerini aksettirecektir ama ben toplumu eğitmek, yönlendirmek gayesiyle varım ve bu şekilde şiirimi söylemem gerekir diye düşünmemelidir . O zaman şiir bir vaaz olur, şiir bir nasihat olur, şiir bir nutuk olur. Şiirin özünde bu kavramlar barınmamalıdır. Şiir daha

çok ince duyarlılığın sesidir. İç dünyanın sesidir. Bu iç dünyanın sesi de güzeli aramak, güzele doğru yürümek, kendine bir amaç belirlemek, bu amaç ve hedef de her şeyden önce iyi bir insan olmaktan geçer. Hayatta, yaşadığımız şu dünyada, her halimiz arkamızda hoş bir seda bırakacak şekilde olmalı; yani geçici olan şu fani dünyada güzelliklerle anılmak en büyük arzusu isteği olmalıdır insanın. Yoksa ideolojik anlamda bugün bazı kitleleri ardınızdan sürükleyebilirsiniz, onları yönlendirebilirsiniz. Eli kalem tutan, kalem sahibi olarak ister nesir anlamında olsun ister şiir anlamında olsun ama bunlar sadece dünyaya dönüktür. Şairin dünyayla çok fazla ilgisi, alakası olduğuna ben inanmıyorum. O maverayı özleyen, maveraya yürüyen, sonsuzu arzulayan ve aslında ruhunun, manevi yönünün istediği ardından koşan, o içindeki buhranları, bir anlamda şiirin yağmuruyla serinletmek, o yangınları şiirin dolusuyla, karıyla dindirmeye çalışır. Ki yeryüzünde yaşayan insanların aslında en temel problemi budur. Manevi problemlerdir. Her insan bir şekilde karnını doyuruyordur, bir yerlerde barınabiliyordur yani istisnalar tabii ki var ama asıl problem, asıl sebep mutsuzluğumuzda, huzursuzluğumuzda manevi problemlerdir. O da şiirin göstereceği, şiirin vereceği güzelliklerle birlikte o ateşlerin bir anlamda gül bahçesine çevrilmesiyle mümkündür. Her şeyin geçici olduğu, ardından koştuklarımızın bir zaman sonra pörsüyeceği, eskiyeceği, bağlanıp kalmaya değmez olduğunu, asıl bağlanması gereken başka varlığın olması gerektiği, daha doğrusu insanın yapısında, fitratında varılan sonsuzluk isteğinin ardından koşması gerekir. Necip Fazıl:

Geçti istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak vehmimde gölgeni
Gelme artık neye yarar? Der.

Sanatla uğraşanlar hem duygusal hem özgün olmalıdırlar. Sanat sanat için mi, toplum için mi olmalıdır? Eser hepsini içinde barındıran bir karışım olmalıdır. Söylediğiniz bir şey sadece sizi ilgilendirmemelidir. Sadece sanat yapmak için de sanat yapılmamalı, sadece toplum için de sanat yapılmamalıdır. Şiirin içinde insanlar da kendini bulabilmeli, duygulu insanlar da, düşünenler de bulmalıdır. Bu ne güzel söylenmiş, ne güzel ortaya konulmuş diye bir sanat özelliği de taşınmalı. Estetik, güzellik yoksa zaten eser sanat değeri taşımaz. Dolayısıyla sadece toplum için toplumsal şiir deyip de bundan sanatı soyutlarsanız ortada bir şey kalmaz. Yine Necip Fazıl'ın şiir tarifinde kütük ve nakış vardır. Kütük dediği

gerçekler nakış dediği sanatlı şekilde söylemektir. Yine bu bağlamda bir şair diyor ki her konuyu şair ele alıp bunun üzerine şiir yazabilir ama şiiriyet içerisinde olmalıdır. Bir taş üzerine şiir yazabilirsiniz ama sanatı işleyerek. Herkesin baktığı şekilde anlatmak istediklerinizi anlatırsanız sanata dair bir şey olmaz. Anlatılmak istenilen sanat fabrikasında iyice işlenmelidir ve başka bir şekle bürünerek çıkmalıdır.

Altın:

Sanatta meddi mi yoksa mana mı ön planda olmalıdır, sanat, para veya güç toplamak için mi yapılmalıdır?

Akçay:

Sanat, ruhla ilgilidir. Dolayısıyla mana ön plandadır sanatta. Bir taşta, bir ağaca bir heykeltıraş şekil verdikten sonra bakın ne güzel ruh kazandırmış. Mimar Sinan'ın yapmış olduğu eserlerde de bir ruh var. Bir meddedir, taştır, ama onunla öyle güzel eserler meydana getirmiş ki ona bir mana vermiş, derinlik kazandırmış. Aynı şekilde sanatın genel anlamında maddeden yola çıkarak manaya yürümek vardır. Yani insan bir şekilde maddi ihtiyaçlarını temin edebilir doğadan, etrafından ama manayı her yerde bulamaz, göremez. Sanatın asıl güç kazandığı ve evrensel anlamda var olma sebebi mana olmalıdır. Mana yoksa ruhsuz bir insan gibidir sanat. Bizim içimizden ruhumuz çıktığı zaman bir önemimiz işlevimiz kalmıyor. Her şey bitiyor. Manası olmayan bir madde ruhsuz beden gibidir. Aynı şekilde bizi manalı kılan, anlamlı kılan, canlı tutan ruhumuzdur yani manadır. Sanat insanların manevi duygularını beslemek için var olmalıdır. Şairler de bu amaç doğrultusunda ilerlemelidir. Bir anlamı, ruhu olan eserler ebedi kalmıştır. Sanatın özünde hoş bir seda bırakmak vardır. Söylemek gerektiği için şair söylemiştir, bir ressam yapması gerektiği için tablosunu meydana getirmiştir. Bunlar sanatkarın yapısında var olan bir şeydir. Hayat tarzıdır. Şair şiir söylemezse sıkıntı yaşayacak bunalacaktır. Şairin hissettikleri, duydukları karşısında duygularını dile getirememeye kaygısı derdi, akşam evine ekmek getiremeyen bir insanın yaşadığı çile, ıstırap, sıkıntı gibidir. Bunun ardında birçok eseriniz oldu ve insanlar bunları satın alıyor, okuyorlar ve baktınız bununla beraber maddi güç ve kaynak da geliyor. Ama sadece ben kazanıyorum daha çok kazanayım diye yazmaya devam ederseniz bu defa onun içindeki ruh kaybolur. Mesela günümüzde de birçok şair var çok kazanıyor, yazdıkları çok satılıyor diye belli bir müddet sonra kendini tekrar ettiğini söyleyen okuyucularla karşılaşılıyor. Diyorlar ki ilk kitapları güzeldi ama çok

satıldı diye tekrara düştü. Özellikle bu şiirde geçerlidir. Belki roman veya öyküde daha çok konu bulabilirsiniz. Şiirde de öyle ama şiir aslında ana yönüyle alakalı olduğu için bir müddet sonra tekrara düşer ve bir zamanlar sizi çok seven sizi çok okuyan o insanlar bunu fark ettiğinde artık sizin eserlerinize dönüp bakmazlar. Çok kazanacağım diye oturup masa başında yazmaya çalışırsanız bunu hisseder okuyucu bir süre sonra. Özellikle şiir, hadi bir şiir yazayım deyip masa başına oturup yazılacak bir tür değildir. Şiir his ister, duygu coşkunluğu ister, ırmak gibi akmak ister. Bir yerde tıkanığı zaman orda bocalar, kalır şiir. Kelimeler, düşünceler, duygular kısır döngü içerisinde kendini tekrarlamış olur. Bir baraj içinde dönüp dolan su gibi. Barajın kapağı açık olursa o coşku, o lirizm akar. Siz nasıl söylediğinizi, okuyucu da sizin nasıl söylediğinizi anlamaz. Maddi kazanç derdi olmayan şairler yazmaya devam eder. Maddi kaygı olmamalı, olursa o başka bir şey olur, sanat olmaz. Şiir, sanat hasbi olmalı, yani içten, samimi olmalıdır. Ne kadar kazanırım, ne kadar kitap satarım gibi hesap derdi ile kar peşinde koşmakla sanat olmaz.

Altın:

Sanat yönlendirici gücünü hangi alanda kullanmalıdır?

Akçay:

Sanatın bir gücü vardır. Bu bir silahın gücü gibi değildir. Kalemle kılıç eşdeğerde tutulmuş kültürümüzde, geleneğimizde. Kılıçla kazanılan ülkeler, topraklar yine kılıçla kaybedilir ama fikirle, düşünceyle, kalemle kazanılanlar kılıçla kaybedilmez kolay kolay. Sanatın insanları güçlü olmaya, duyarlı olmaya, bir arada yaşamaya kısaca aklınıza gelebilecek her türlü olumlu davranış biçimlerini sergilemede bir yönlendirme özelliği vardır. Hangi şiiri okursanız okuyun size hırsızlık yapmayı, katil olmayı tavsiye etmez. Bazen bana siz şiiri kutsuyorsunuz, yüceltiyorsunuz diyorlar. Şiirin böyle bir özelliği var mı gerçekten. Bana bir tek şiir getirin ve bu şiirde insanlığımızı unutmamızı esfel-i safiline düşürecek özelliklere sahip olmamızı, yakıp yıkmamızı, kırıp dökmemizi öneriyor veya o yöne sevk ediyor. Kısaca insanı olumsuz, toplumun reddettiği, toplumun önemsemediği, toplumun onaylamadığı bir tutum ve davranış içerisinde sevk ediyor diye bir örnek şiir getirin ben şiirin adını bile anmayacağım. Böyle bir şey yok. Çünkü şiirde güzellik var, insanlık var, şiirde gönül var. Şiir akılla değil gönülle, yürekle yazılır. Yürekte de kir, pas, kötülük barınmaz. Şiir hem şairini doğruya, iyiye, güzele yönlendirir hem de okuyucuyu yönlendirir. Toplumları toplum olma bilinciyle ayağa kaldıracak gücü vardır. Toplumu

vatanına sahip çıkmaya, ailesine sahip çıkmaya yani tevekkülü yanlış anlamamaya kısaca insan gibi yaşamaya yönlendiren şairler şiirlerinde bu tür konulara yer vermişler. Bazen bir sözle, bir cümle ile, bir mısra ile toplumu ayağa kaldırır, şaha kaldırır; topların, tüfeklerin yapamayacağı işleri topluma yaptırmış olur.

Altın:

Baskın olan ideolojinin, felsefenin, düşüncenin sanatta yeri olmalı mıdır?

Akçay:

Bunu bireysel bir soru olarak algılıyorum. Bana göre sanatta düşünce-fikir olmalı elbet. Fakat bir ideolojiyi dayatmak, okuru bu anlamda yönlendirmeye çalışmak şairin görevi değildir. Cemil Meriç'in de dediği gibi; ideolojiler sırtımıza giydirilmiş deli gömleklerdir. Çünkü ideoloji denildiğinde sadece kendi düşündüğü, kendi anladığı şekilde diğer insanların da yönlendirilmesini, yönlendirilmesini isteyen bir şekil karşımıza çıkıyor. Düşünce, olmalı elbette sanatta. Düşündüğümüz için yazabiliyoruz, konuşabiliyoruz ama bu düşüncelerimiz başkalarını baskı altına almak anlamında olmamalıdır. Biz düşündüklerimizi ifade edebiliriz, karşımızdaki insan kendine uygunsa, yaşam tarzına uyuyorsa istediğini seçip alabilir. İdeolojilerde ise hiçbir eleştiri yapılmadan olduğu gibi kabullenerek başka insanlara empoze etmek gayreti vardır. Dolayısıyla şiire en uzak durması gereken, şiirde olmaması gereken en önemli unsurlardan biridir ideoloji. Bu ideoloji hangi anlamda olursa olsun ister dünyevi anlamda ister uhrevi anlamda yani siz İslamiyet'i Müslümanlığı insanlara başka yöntemlerle, başka tarzlarla anlatabilirsiniz ama sanatta böyle bir düşünce ideoloji olmamalıdır. Yine Necip Fazıl'ın dediği gibi biz bir elmayı ısırduğumuzda dişimiz kırılmıyor, incinmiyor ama içinde demir gibi bir takım mineraller var. Eğer hissettirmeden anlatabilirseniz düşüncenizi, ideolojinizi bu daha etkili olur. Açık bir şekilde vaaz verir gibi ikna edici anlamda sanatta ideolojinin, bir düşüncenin, bir fikrin yeri olmamalı kanaatindeyim. Her insanın bir dünya görüşü vardır. Açık açık benim düşündüğüm gibi düşünmeniz gerekir gibi toplumu yönlendirmeye çalışmamalı sanatçı. Her şairin, yazarın bir dünya görüşü vardır. Bir ideolojisi mutlaka vardır ama bunu birebir açık bir şekilde dayatırsa veya dillendirirse ilgi duyanlar azalmış olur. Mesela toplumun bütününe mal olan insanlar tuttıkları takımı bile söylemezler. Çünkü ülkenin genelinin tutabileceği, taraftar olabileceği milli takımdır ve kendileri de buna taraftar olduklarını söylerler. Fenerbahçe'yi tutuyorum derse bu defa diğer takımların taraftarları

üzülecekler. Ona karşı bir antipati oluşmuş olacak. Dolayısıyla bu da bir anlamda ideolojidir. Sanatkârlar yönünü, kalbinde olanı söylemekten çekinirler. Kimseyi incitmek istemezler. Sanatçı, bütün okuyuculara eşit mesafede yaklaşmalı bunun için de ideolojiye yer vermemeli eserlerinde. Genel geçer bir takım değerler vardır onları okuruna vermelidir.

Altın:

Manevi ruhumuzu nereye terk ettik, maddi ruh neden ön plana çıkmıştır?

Akçay:

Bu günümüzün ıstırabı, kanayan yarası maalesef. Her geçen gün biraz daha maddeperest oluyoruz. Daha çok katlı apartmanlarımız olsun, avizelerimiz altın kaplama olsun... Her şey maddeye dönük. Böylelikle insan olduğumuzu, bir ruhumuzun olduğunu gün geçtikçe ne yazık ki daha çok unutuyoruz. Vitrinlerden kaçmış, vitrinlerden kopmuş sokaklarda yürüyen mankenlere dönüştük. Vitrinlerdeki mankenlerin üzerinde sergilenen, insanlara sunulan en güzel şekilde süslenmiş giysiler vardır ama onların ruhu yoktur. Cansızdırlar, hissizdirler, duyarsızdırlar. Maalesef bugün caddelerde, sokaklarda göz göze geldiğimiz –hatta gelemediğimiz- insanlarda da bu hissizliği, bu duyarsızlığı görüyoruz. Haberlerde bakıyorsunuz ki kalabalıklar arasında insan yere düşüyor kimse dönüp bakmıyor, elinden tutmuyor. Toplum üzerinde böyle bir deney yapılmıştır. Her şeyde maddi, faydacı yönü arayan insanlar, sokakta üstü başı perişan bir insanın bayılmasına aldırış etmeden yanından geçip gidiyorlar; takım elbiseli, düzgün giyimli biri düşünce insanlar yardım etmek için etrafını sarıyorlar. Buradaki temel güdü nedir? Bu adam zengindir, varlıklısıdır, biz ona yardıma koşuyoruz belki bir menfaatimiz olur. Diğeri garibanın biri, bize ne faydası olacak görüşü hâkim. Buradaki en büyük özellik insanlar imanını, inancını, insan olma özelliğini, vicdanını kaybediyor. Böylelikle her şey maddeden ibaret zannedilip maddeye yönelim oluyor. Bu herkesin bildiği, gördüğü bir gerçek maalesef. Biz maddi bir takım gıdalarla vücudumuzu besliyoruz ancak bir de mana yönümüz var. Manayı bedenden çekip aldığımızda ayakta dahi duramazsınız. İnsanın bedenini de ayakta tutan aslında manadır. Toplumsal anlamda da insanlık anlamında da bizim toplumumuzu ayakta tutan manevi değerlerdir. Bu manevi değerler çözülmeye başladığından beri aile şiddeti, kavgası, sevdiğini öldürme, gasp etme, çalma, yaralama gibi olumsuzluklar fazlasıyla görülmektedir. Acıma duygusu yok. Bir insan nasıl en sevdiği insanı öldürebilir? Manayı içinden söküp attığı için, her şeyi fayda olarak

görmekte ve eğer bir fayda görülüyorsa onun için yaşamasının da bir anlamı yok. Maddi olanı manevi olana göre daha fazla önemsememizin sebebi faydacı, benmerkezci ve öz değerlerimizden uzaklaşmış olmamızdır. Ben var olayım, ben yaşayayım, ben kazanayım, ben en iyi olayım... Başkaları kahrolmuş, ölmüş, üzülmüş bir önemi yok. Çocuklarımız doğduğu andan itibaren hep başkalarından üstün olmaya yönelik bir yaşam biçimi dayatılır. Hep bir rekabet içinde yetişirler. Başkası bunu yaptı sen daha iyisini yapmalısın gibi. Bireysel anlamda en üstünü olmak vardır. Böyle bir anlayış tarzında ortadan yardımlaşma, şefkat, merhamet, sevgi, saygı kalkıyor, robotlaşıyor insan. Bunun temelinde maddeye tapınmak vardır. İçimizde tapındığımız putlarımız var. Asıl mabuttan uzaklaşıp paraya, kadına, şöhrete, makama tapınmaya başladığımızdan itibaren mana yönü de körelip gidiyor maalesef.

Altın:

Son olarak bir şair, yazar, sanatkâr olarak topluma ne söylemek istersiniz?

Akçay:

Bu dünya geçicidir. Aslında her yazar her şair topluma söylemek istediklerini eserlerinde söylemiştir. Yine de kısaca ifade edelim. Her ne kadar hayata geçirememiş olsak da gönlümüzde akan o ırmağın sesinde Yunus'un ve Mevlana'nın sesini duyup duyurmaya çalışmışız. Yani biz gelmedik dava için biz gelmişiz sevgi için. Sevgi ve hoşgörünün halledemeyeceği hiçbir problem yoktur. Paylaşmayı, insanca yaşamayı bilsek dünyadaki kavgalar, savaşlar bile bir anda susar, biter. Her şeyden önce yaratana bilsek, onu tanısak, onun bize bahsettiklerini kendi aramızda kardeşçe paylaşıp, bölüşüp yaşasak dünyayı cennete çeviririz. Bu da bizim elimizde olan bir güçtür. Biraz önce söylediklerimizle bağlantılı olarak her ülke kendi ülkesinin güçlü olmasını istiyor, başkalarını eziyor, yok etmeye çalışıyor. Toplum içinde de bireyler aile içinde bile kardeşler arasında rekabet var. Böyle bireyci, sadece ben güçlü olayım anlayışı olduktan sonra ne huzur olur ne de hedeflediğimiz yerlere varabiliriz. Her an ayağımıza bir taş takılabilir. Toplum olarak sevgi dilini konuşmalıyız. Yüreğimizin, vicdanımızın sesini dinlemeliyiz. Bizi doğruya, güzele yönlendirecek ses onun sesidir. Yoksa akıl ve mantık dediğimiz şeyi dinlersek bizi her zaman güzele ve doğruya ulaştırmaz. Bazen karanlık çıkmaz kuyulara düşürebilir. Necip Fazıl'ın bu anlamda bir beyiti ile noktalamak güzel olur sanırım.

Akıl akıl olsaydı ismi gönül olurdu
Gönül gönlü bulsaydı bozkırlar gül olurdu

HASAN AKÇAY'LA SÖYLEŞİ
“ŞEHİRLER GÖNLE (T)UZAK...”
RÖPORTAJ: ALİ SÖZER

Sözer:

Etrafımıza diktiğimiz betonlar gibi soğuk ve itici bakışlarla karşılaşmak, bir selam beklerken o gözlerden bağrına okların saplandığını hissetmek, çağımızın insanını yaralıyor ve gün geçtikçe yalnızlığını koyulaştırıyor.

Söze günümüz şehirlerinden başlayalım “Modern şehir, modern insan” tabirlerinin çokça kullandığını görüyoruz. Sizce günümüz şehirleri ne kadar modern ve günümüz insanı bu modernitenin neresindedir? Daha doğrusu modern kelimesinden ne anlıyorsunuz?

Akçay:

Modernizm veya modernite kavramlarını da ne yazık ki her zaman anlamak istediği gibi arıyor. Hatta sözcükler arasında bir anlaşma yok bu konuda. Bir sözlükte modern çağdaşlık, asra uygunluk olarak tanımlanırken bir diğerinde, aynı tanım yapıldıktan sonra ikinci bir anlam olarak da köksüz, geleneksiz anlamları ekleniyor...

Genel bir kavram olarak yenilik taraftarlığı, yeniliği benimseme ve uygulama anlamında kullanılan modernlik ne yazık ki birçok alanda olduğu gibi aslında uzaklaştırılmış şekli ile bizde kullanılmakta ve uygulanmakta. Benim modern kelimesinden anladığım çağın ilim ve tekniğinden istifade ile hayatın her alanın da her daim ileriye dönül bir hamle ile geleneğinden kopmadan, öz benliği ve kültürünü kaybetmeden yürüme gayretidir. Oysa genel olarak kafamız da şablon haline gelen "modernlik" kavramı günümüzde sadece şekil yansıtmaktadır. Yani özünü kaybetmiş, içi boşaltılmış bir modernlik anlayışı. Dış görünüm ve giyim kuşama kadar bu anlayışı indirgeyerek basitleştirmişiz. Bir şehrin yeşil alanlarını acımak yok ederek, plansız projersiz bir gelişme ile gelecekte insanlar ne gibi problemlerle karşılaşacak diye düşünmeden sadece beton ve demirden müteşekkil, ruhsuz yığınları diye şehir diye

tanımlar boyasız süslerseniz bunun modernlikle, çağdaşlıkla bir ilgisi olmaz diye düşünüyorum. Eğer onu doğru bir anlayış olsaydı, karşınızdan gelen, saçından ayakkabısına kadar cilalanmış, takım elbisesini giymiş ve kravatını takmış bir insanın, beklenmedik bir anda içinden geldiği gibi karabalık bir caddenin ortasında pervasızca, üstelik siz de içinizden işte tam modern bir insan diye düşünürken (sesi daha bir yankılsın, caddedeki birçok insan bu modernlikten! Haberdar olsun diye iki yıl önce yapılmış olanları söktürüp mermerden yaptığımız) kaldırımları kirletiyor ve sizin önünüze bakarak yürümenize mideniz engel oluyorsa böyle bir davranış içinde olan insanı sadece şeklinden, giyiminden dolayı modern bir insan olarak tanımlayamazsınız sanırım.

Modernlik her durumda çağdaş olmaktır. Çağdaşlığın ölçüsü şekilcilikle belirlenmez. İçten dışa doğru, merkezden muhite doğru birey ve toplumu kuşatan bir anlayıştır. Bu anlayış hayatın her alanına ve davranış şekillerine dahi sirayet etmiş olmalı ki gerçek anlamını bulmuş olsun. Modernlik ve batılılaşma aynı anlamlarda kullanılıyor sanırım. Ve biz batılılaşmayı Tanzimat'tan bu yana olduğu gibi hala şekil taklitçiliği olarak algılıyoruz, dolayısıyla yanılmış oluyoruz. Kendi kültürünü, geleneğini inkar etmeden, kaybetmeden batının teknolojisini almak, sadece o yönü ile onu örnek almak diye düşünüyorum modernliği.

Sözer:

Sizin şiirlerinize baktığımızda iletişimsizlik sorunu gözümüze çarpıyor ve satır aralarında bu durumdan muzdarip bir şair gönlü görüyoruz. Aslında bu durum bütün insanlarda da bir kırılma ortaya çıkarmıyor mu? Bu hepimizi tesiri altına almış değil mi?

Akçay:

Elbette... Bu çağımızın bir sorunu aslında. Her insan kendince kurduğu sığ dünyasında yaşamaya çalışıyor. Nefes almakta, gülmekte, konuşmakta zorlanarak... Paylaşmak yerine "ben" kavramının ön planda olduğu, bencilliğin karanlık kuyusunda günbegün kaybolup giderken bir gün daha güzele ereceğiz ümidi ile çırpınırken daha da o kirliliğe ve bulanık sulara battığımızı fark edemiyoruz. Kimi daha fazla kazanmak, kimi daha fazla tanınmak, kimi daha yüksek mertebelere erişmek için başını önüne eğmiş etrafında neler oluyor, yanından kimler geçiyor diye bakmadan, görmeden önüne çizdiği o bir tek

çizgi üzerine koşturup duruyor. Elbette insanın hayatta önüne koyduğu hedefler vardır, olmalı da... Yalnız hayat sadece o birkaç hedeften ibaret değildir. Belirlenmiş hedeflere doğru yürürken bir çok değeri, erdemi unutmaktır yanlış olan. Etrafımızdaki insanlar bir yana, en yakınımız da olan, eşimizle, çocuklarımızla dahi olması gereken iletişimi sağlayabiliyor muyuz? Onlarla sağlıklı bir diyalogumuz var mı? Artık günümüz de bu sorunları tartışıyor, konuşuyor yalnızlaşmanın, insanın insandan uzaklaşmasının sızısını yüreğinde duyan insanlar. Etrafımızda diktiğimiz betonlar gibi soğuk ve itici bakışlarla karşılaşmak, bir selam beklerken o gözlerden bağrına okların saplandığını hissetmek, çağımız insanını yaralıyor ve gün geçtikçe koyulaştırıyor. İnsan yaratılışı gereği sevgisini de acısını da paylaşmak istiyor. En azından karşılaştığı yüzlerde bir tebessüm bekliyor, selam gelmese de. Olmayınca da araya aşılmaz duvarlar örülüyor. Oysa insanın görevi duvarlar örmek değil, köprüler kurmak olmalı. Velhasıl gün geçtikçe artıyor yalnızlığımız ve çiçeğini dökmüyor gönlümüzdeki hüznün ağacı...

Sözer:

Yine bir şiiriniz de “Haykırış küçülür varmaz kulağa, gönül seslerini duyan mı olur?” diyorsunuz. Bugün bizleri duymayan ve bizim duymadığımız nice insan var. Bu noktada düşünceleriniz nelerdir?

Akçay:

Şehirler gönle (t)uzaktır... Gönülden çıkan sesleri şehrin o izbe, sağır ve soğuk duvarlarının aşması mümkün değil. Oysa şehir demek, medeniyet demektir. Medenilik birbiriyle ilişkisi olan, birbirine güvenen, birbirinden emin olan insanların toplandığı mekanlardı. Günümüzde insanlar birbirinin yüzüne bakmıyor, baksa da bin bir şüphe taşıyor bakışlarında. Sonuçta bir menfaat elde edilmeyecekse kimse kimseye kolay kolay selam vermiyor. Oysa insanın görevi kendisinden daha zor olanları araştırıp kendisi bulması ve yardımcı olmasıdır. Bu haslet insanlıktan uzaklaştığımızdan beridir ki, yanı başımızda, mahallemizde, yaşadığımız şehirde nice feryatlar, çığlıklar yükseliyor fakat insanlığın kulakları sağır, gözleri kör... Böyle bir toplumda gönülden söz etmek mümkün mü? Gönül sesi naiftir, incedir, yumuşaktır. Gönül sesiyle konuşmak isteyenlerin sesi, çelik ve demir sesleri arasında kaybolup gidiyor. Tıpkı tarumar edilmiş bahçelerden kaçırılmış, pencerelerin demir parmaklıkları arasından hapsedilmiş saksı çiçeklerinin kokusu gibi. Onları ancak sahipleri biliyor, ne kadar ilgileniyorlar veya farkındalar o da

ayrı bir konu. Bizi duyamayanlar be bizim duymadıklarımız... Evet, akışlar ve bakışlar farklı yönlerde olunca insanların birbirini anlaması kolay değil. Yüreğine karanlıkların en koyusunu doldurmuş, ömründe yanağı öpülmemiş ve saçı okşanmamış birine sevgiden bahsetmek onu ne derece ve ne zamana kadar etkiler düşünmek gerek. Aynı toplumda yaşayan insanların değer ve yargılara farklılaşmışsa birbirini anlamak zor elbet. Hepsini bir yana bırakıp sadece “insan” olmak, şuuruna tam anlamıyla vararak, “insanca” düşünüp hareket olursak birçok problem halledilir kanaatindeyiz. Öyle sanıyorum ki, insani olan yanımızda büyük bir erozyon yaşanıyor. Bu çok acı...

Sözer:

Aynı konuya devam edelim. Bugün yüzlerce sivil toplum örgütü var fakat yine de her gün haberlerde yürek sızlatan fakirlere dair görüntüler izliyoruz. Bir vakıf medeniyetinin torunları olarak bu gün teme, sorunumuz nedir? Neyimizi kaybettik acaba?

Akçay:

Neyimizi kaybettik sorusundan önemlisi artık neyimiz kaldı, sorusunu sormak gerek diye düşünüyorum. Bizimle birlikte yaşayan o güzel hasletlerden bir çiçek hükmünde dahi kalanlar varsa onları sulayıp geliştirmek gerek. Ne yazık ki, modernleşme, batılılaşma adına birçok değeri kaybettik. Bölüşme, paylaşma, vefa, kadirşinaslık gibi birçok kavram sözlüklerden dahi silinmek üzere. Çağımızın insanı bu kavramlar yaşamıyor yaşatmıyor artık. Bunun da temelinde hep “ben” kazanayım, “ben” güçlü olayım vs... var. Benden başkası nasıl yaşıyor, nasıl geçiniyor, sıkıntısı var mı endişesi, düşüncesi, O “ben” in derdi değil artık. Ben güzel şekilde yaşadıktan sonra başkaları ölmüş bana ne anlayışı toplumdaki insanları arasındaki köprüleri yıktı. Herkes bulunduğu konum ve durum içinden bakıyor hayata. Onun penceresinden görünen manzaranın dışında bir görünüm, bir tablonun olduğunu dahi unutmuş. O derece bir uzaklaşma ve yabancılaşma içinde insanlar. Oysa birlere öğütlenen varlıklı olanların yoksul sofralarına oturmaları, onlarla elinde olanları paylaşma yönündeydi. Komşusu açken tok yatanlar çoğaldıkça aradaki kardeşlik bağları da zayıfladı doğal olarak. Çünkü kardeş, kardeşini düşünendir, onun derdiyle hemdert olandır. Gün geçtikçe mesafeler daha da açılıyor, muhabbetin yerini alan öfke ve kin rüzgarları daha şiddetli esmeye başlıyor. Bu anlamda yeniden dirilmek için vakit geçmiş sayılmaz. Vicdan sahibi olan insanların, güç sahiplerinin biraz empati yapması gerekiyor, o kadar.

Konumuzu biraz değiştirelim. Modern şehirlerin yapısı üzerinden hareketle insanı konuşalım. Mesela apartmanlar, büyük işyerleri ve toplu taşıma araçları.. İnsanlar hep bir arada ama iletişim yok. Bu konuda konuşalım isterseniz.

Evet insanlar bir arada... Mezarlıkta da öyle... Bir fark var, kabirlerdeki yan yana, apartmandakiler üst üste. Başka bir fark yok arada. Belki biraz karamsar bakıyorum bu konuya fakat, yıllardır yaşadığım şehir hayatı ve her an içimde yaşayan köy hayatı bu şekilde bakmaya zorluyor beni. şehir ile köy hayatını karşılaştırdığım zaman, şehirlerden kaçmak gelmiyor içimden. şehir insanı yalnızlaştırıyor. Tek başına ayakta kalabileceğini düşünen, o şekilde daha güçlü olacağını zanneden insan ne yazık ki birçok değeri, güzelliğini kaybettiğini daha sonra fark ediyor. Hani şehirler insanların da çok olduğu yerlerde. Oysa günümüzde en büyük yalnızlığı o kalabalıklar içinde yaşıyoruz. Bunu yüreğimizin en derinlerinde kanayan sızılı bir yara gibi hissediyoruz. Bir dağ başında yalnız olmanın etkisi çok fazla değildir.

Bir gerçekle karşı karşıyasınız. En azından gökyüzüne, çiçeklere, ağaçlara, etrafınıza bakarak, düşünerek, hayal kurarak bu yalnızlığınızı hissetmezsiniz. şehirler öyle değil. Üzerinize gelen kalabalığın sessizliği bir çığ gibi yürek yamalarınızdaki kardelenleri silip götürüyor. O korkunç ses kirliliği düşüncenizi, hayallerini bile berhava etmeye yetiyor. Apartmanlar nazarımda modern mezarlar bana göre. Güneşe ve gülüşe uzak soluk yüzlerin her gün o kutu ara girip çıkması “hayat” belirtisi sayılmasa gerek. Aynı apartmanda yaşayan insanların birbirini tanımaması, karşılaştıklarında selâmlaşmamaları düşündürücü bir durum. Bu hayat benim hayatım değil, o yüzden bana çok dokunuyor. Bazen gazete köşelerinde, haberlerde duyuyoruz, evinde yalnız ölen insanın farkına günler sonra varılıyor. Bu ne haldir? Bu nasıl modernliktir, bu nasıl medeniliktir. Bunun başka bir adı olmalı. Bu insanlık ayıbıdır. Bu artık yüzümüzün yerden kalkmaması gereken bir zamandır. Sadece yürüyen, yiyen ve içen, arada bir konuşan

Anlaşılması mümkün olmayan konulardan biri de bu...

Teknoloji hayatımızın her yönüne Kolaylık getirdi.

Ulaşımdan haberleşmeye, ev işlerine...

Makineler ortalıkta gezerken biz

İnsan olarak aradan çekildik, kaybolduk

Mekanik varlıklar haline geldiğimiz soluk bir fotoğrafıdır.

Yunus Emre'nin yıllar önce "kastım odur şehre varan/ Feryat u figan koparan" diye feryat ettiği çağları aşan çığılığı bugün için daha bir dikkate kulak verilmesi gereken bir haykırıdır. Şehir hayatı bu mudur? Böyle mi olmalı, değil elbette. Anlaşılan şudur ki, yıllar önce de aynı dertten muzdaripti gönül seslerini duyurmaya çalışan insanlar. Yunus'un sesine kulak vermeli ve o feryadı yüreğimiz titreyerek hissetmeliyiz. Yoksa bir kıyameti kendi ellerimizle hazırlıyoruz farkında olmadan. Bizi biz yapan değerlere dönmenin zamanı geldi de geçiyor bile.

Sözer:

Bir de çağımızda kitle iletişim araçları gelişmiş durumda. Fakat sıla-i rahim gittikçe azalıyor. Eskiden sadece mektup vardı. Şimdi her çeşit telefon, internet vs. oldukça yaygınlaştı. Mesafeler yakınlaştı ancak iletişim azaldı. Bütün bunların sebebi nelerdir sizce?

Akçay:

Anlaşılması mümkün olmayan konulardan biri de bu... Teknoloji hayatımızın her alanına kolaylık getirdi. Ulaşımın haberleşmeye, ev işlerine. Makineler ortalıkta gezerken biz insan olarak aradan çekildik, kaybolduk. Özellikle evlerde hemen her işe robotlar, makineler yasıyor oysa daha fazla arttı, meşguliyetimiz. Bir davete icabet etmeye bile vaktimiz yok nedense bin bir bahaneyle mağaralarımızda kendimizle kalmayı birçok güzelliği paylaşmaya tercih ediyoruz. Eskiden komşuluk anlayışı vardı. Bir gün komşusunuz görmeyen ertesi gün kapış m çalardı. Hastamı, bir sıkıntısı var mı var sorardı. Artık bayramlarda bile insanlar telefonlarla konuşmak bir yana bir cümlelik mesajla kutluyor birbirlerinin bayramını. O kadar soğuk o kadar itici ve makineleşmiş ki bu tebrikler, hiçbir içtenlik, hiçbir sıcaklık ve samimiyet ifade etmiyor. İmkanlar içinde imkansızlıkları yaşıyoruz. Duygularımız da makineleşmiş. Sayfalarca yazılan mektuplar bir yana, telefonlarda bile üçüncü cümleyi bulmakta zorlanıyoruz Hadi bay!" la buz gibi bir karanlığa bırakıyoruz tüm duygularımız. Geriye kalan, elimizde tutacağımız, yüreğimize saracak bir şeyi olmuyor. Bir haberi, bir mesajı okuyup, bir tuşla silip atıyoruz. Bir diğeri, bir anlamı yok artık bizim için. Oysa eski ahşap sandıklarda hala o asker, gurbet, sevda mektuplarının kokusu durmakta. Özellikle Anadolu'dan büyük şehirlere göçmüş insanlar yılda bir kere olsa dahi memleketini, büyüklerini ziyaret etmekten kaçınıyor. Bu da akrabalar arasındaki ilişkiyi zayıflatıyor. Gençler özellikle, amcasının, teyzesinin,

dayısının çocuklarını tanımıyor. Geçersiz, sudan bahanelerle gün geçtikçe büyüyen bu uzaklaşma ne yazık ki, son nefeslerinde bile en yakınlarını yanında olmamanın acısını yaşıyor insanlara. Bütün bu yalnızlaşmanın ve yabancılaşmanın temelinde yatan duygu bir gün her şeyin son bulacağını ve ardından koştuklarımızın ne kadar anlamsız olduğu bilincinden uzak kalmamızdır. Eğer o çok değer verdiklerimizin bir gün ansızın, hatta daha üst üste yağarken bile bir felaketle hiç olacağını düşünebilsek bazen biz onları terk etmeden, onların bizi terk edeceğini görebilsek hayata daha farklı bakabiliriz diye düşünüyorum.

Sözer:

Yine şiirlerinize dönelim. Bazı şiirlerinizde şehirlerin dışından, yaylalardan özenle bahsediyorsunuz. Sizde bu özlem, bir kaçışı ifadesi midir? Şehirde yalnız mısınız?

Akçay:

Şehirde yalnız olmayan kaç insan var ki? Bazı ortak değerler, anlayışlar için bir araya gelmiş insanlar yalnız olmadığını söyleyebilir. Fakat günümüzde o eski özelliğini ve güzelliğini de bu birliktelikleri devam ettirdiği kanaatinde değilim. Şehir insanı her zaman yalnızdır bana göre. Anadolu'nun köyleri, yaylaları bu yalnızlık duygusunun hiç yaşanmadığı, bilinmediği topraklarıdır. Topraklardır diyoruz çünkü köy, kır denilince insanın aklına ilk gelen toprak ve mavi gökyüzü altında dolaşan tertemiz hava geliyor. Bütün bunlar da insanın yanına yaklaşmaya çalışan olumsuz duyguları zaten çekip alıyor. Oysa şehir dendiğinde hayalde ilk oluşan film karesi... Uzaktan bakıldığında gökyüzünün rengini ve aydınlığını kapatmaya çalışan beton yığınları, yakından bakıldığında birbirini ezecek gibi, hep bir telaş ve acelecilik içinde koşturan insan kalabalıkları... En canlı, en içten, en samimi duygularla kucaklaşmayı ben o topraklarda gördüm. Hele ki bizim bölgemizde, elektriğin olmadığı dönemlerde karanlık, çamurlu patika yollardan aşarak, sırf birkaç kelam etmek, bir kahve içmek için geceleri dahi birbirine misafir olan insanları düşündükçe bu günleri daha iyi anlıyor ve o günlere hasretle bakıyorum. Buradaki amaç tabii ki gönül bağlarını koparmamak, muhabbeti arttırmaktı. Zaman içinde bu bir ihtiyaç haline gelmişti. Bu şekilde yaşanmazsa insanlar bunalır, hayatlarında bir şeylerin eksik olduğunu hissederlerdi. Çoğu kez “niçin selam vermedin?” diye tartışan insanlara rastlamışım o yollarda. Bugün tanımadığınız birine sırf bir sünneti yaşamak için selam verecek olsanız, arkanızdan şaşkın şaşkın baktığını fark edeceksiniz. Onun düşüncesi

şudur: “Acaba bir yerden mi tanıyordum, çıkaramadım... Yoksa geleceğe zemin mi hazırlıyor, bir menfaatini gerçekleştirmek için” diye kara kara düşünmeye başlayacaktır. Köy yerinde (belki aralarda da kalmadı şimdi) kapınızı açtığımızda komşunuzun bahçesini hatta evini görürsünüz. Bağda bahçede selamlayacağınız mutlaka biri vardır. Şehirde pencereler sonsuzluğa, kapılar soğuk duvarlara açılıyor. Bir ayak sesi duyduğunda komşunuz sizinle karşılaşmamak için en yakın tünele girerek kendini kaybettiriyor. Birbirine “yaratandan ötürü” sevgiyle bakmaktan, selam vermekten, selam almaktan, tanımadığı biriyle iki cümle çekinir oldu insanlar. Bir gün ortaokul çağında sevimli bir delikanlıya selam verip, ayaküstü onunla dertleşmek istemiştım. Çocuk öylesine baktı ki yüzüme ve söylediği birkaç cümle karşısında o derece ezildim ki, bin pişman oldum. Yanındaki arkadaş... “Sen ne yapıyorsun arkadaş? Günümüzde anne babalar tanımadığımız insanlarla konuşmayın, onları dinlemeyin diye öğüt veriyor. Neler oluyor hayatta haberin yok galiba?” diye bir azar da haklı olarak arkadaşımınan işitmişim. Ben bu derece olduğunu bilmiyordum. Demek ki insanlar birbirine güvenmiyor, herkes karşısındaki ispiyoncu, muhbir veya tehlikeli bir yaratık olarak görüyor. İyi de insanların birbirine güveninin tamamen kaybolduğu, herkesin karşısındaki baştan ayağa tehlikeli bir varlık olarak gördüğü bir toplumda, sağlıklı, huzurlu, rahat bir şekilde nasıl yaşayacağız ki? Böylece geçen günleri adı yaşamak olur mu? Yani şehirler bana göre değil.. Yaşamaya mecburuz, yaşıyoruz. Gönlümle varlığımla ben hep uzaklardayım. “Ben bur da değilim bilemez kimse/düşlerim enginde bir at mahmuzlar” deyişim ondandır bir şiirimde. Düş bile olsa her fırsatta kaçmaya çalışıyorum bu beni ısıtmayan, beni sarmayan ortamdın.

Sözer:

Eklemek istediğiniz konular varsa buyurun.

Akçay:

Bu konuda çok şeyler söylenebilir. Dert çok, hemdert yok demeyeceğiz. Bu sohbeti yapmış olmak bile ” hemdertler var olarak algılanıyor tarafımızdan. Ayrıca şunu da son cümle olarak vurgulamak istiyorum. Şimdiye kadar konuştuklarımızdan şu sonuç çıkmamalı, bütün eksiklikler, yanlışlıklar eleştirdiğimiz kişilerde.. Asla değil, bu duruma gelmemizde bende, sende, hepimizde hatalar var. Burada elde kalan bir cümle şu olmalı.. Bu anlamda herkes üzerine düşeni yapmalı. İnsanları eleştirdiğimiz konularda biz ne kadar eleştirilmekten uzağız. Yok diye üzüldüğümüzde hasletler bizde var mı? Silindi kayboldu

diye sitem ettiğimiz değerleri biz ne kadar yaşatmaya çalışıyoruz? Bu eksikler hepimizin eksigi... Konuşarak, aramızdaki muhabbeti perçinleyerek selamı yayarak bize neler oluyor, nereye gidiyoruz diye yeniden el ele vererek düşünmemizin zamanıdır sanıyorum.

Sözer:

Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederim.

Akçay:

Ben teşekkür ediyorum... Diliyorum ki, birbirini anlayan, sevgiyle kucaklayan, bölüşen, vefakar insanların varlığı gün geçtikçe daha da çoğalır ve korkularımız, endişelerimiz, şüphelerimiz, uzaklıklarımız, soğuklarımız da bu birliğin ve muhabbetin sıcaklığı karşısında eriyip, yokluk denizlerine karışır gider.²⁰²

HASAN AKÇAY İLE ŞİİR ÜZERİNDE KONUŞMA RÖPORTAJ: NAZİR AKALIN

“Şehrin Soğuk Yüzüyle Karşılaştığımda Yalnızlığım Daha Da Artıyor”

Akalın:

Sayın Akçay, hayat hikayenizin neresinde yer alıyor şiir? Şiirsellik neresinde? Nasıl kuruyorsunuz şiiri? Nerelerde yazdınız şimdiye dek?

Akçay:

Daha yürümeye başladığımda şiirle kucaklaştım ben. Gözlerimin önünde alabildiğine uzanan yeşilliğin bittiği yerde başlayan denizin engin mavisi, daha o zaman çocuk ruhumu nakış nakış sarmıştı. Ben ilk şiirleri, çiçeklerden, arılardan, kelebeklerden dalların arasında nazlı nazlı dolaşan rüzgardan dinledim. Bunların birer tabii şiir olduğunu bilmekten büyük haz duyuyorum. Tabiatın güzelliği ve büyüleyicisi... En güzel şiir buydu benim için... Daha o zaman da etrafımı seyretmeyi ve dinlemeyi öğrendim, bu yüzden konuşmayı pek sevmem. Bu ailenin ilk çocuğu olmanın verdiği dezavantajlardan biriydi belki de... Kokuşacağım, koşup oynayacağım bir yaşıtm yoktu yakınımda. Bu yüzden yalnızlığı sevmek ve suskunluk bende bir karakter halini aldı.

²⁰²Hasan Akçay, *Eyvan Dergisi*, S. 32, Şanlıurfa, (Nisan- Mayıs- Haziran) 2008

Şehrin soğuk yüzü ile karşılaştığımda bu yalnızlığım daha arttı. Bütün insanların birbirine yabancı olduğunu gördüm. Ben köyde, gerçekten yalnız olduğum ortamdaki daha çok, yalnızlığı bu karabalıklar arasında duydum. Benim şiirimi doğuran bu yalnızlık duygusu oldu. En acı yalnızlık kalabalıklar arasında duyulandı. Bu yüzden bir yerlere kaçma ve sığınma mecburiyeti doğdu. Evet, farkında olmadan şiiri seçtim.

Bu yalnızlık gün geçtikçe beni etkilemeye devam ediyordu. Bir ben değil, etrafımdaki bütün insanlar yalnızdı. Her insan yalnız doğup, yalnız öldüğü gibi, yalnız yaşıyordu. Yaşadığımız müddetçe etrafımızdakilerle bazı değerleri paylaşıyoruz ama, bu bir noktaya kadardır. Her insan, duygu ve düşünceleri ile tamamen ayrı bir alemdir. Dış görünüşlerle birbirine benzemediği gibi, iç dünyalarda tamamen ayrıdır.

Ben yalnızlığın şiirini yazıyorum. Kendimi şair sıfatını hiçbir zaman yakıştıramadım. Çünkü istediğim şiiri henüz bulmuş değilim. Şiirin yollarındayım, onu seviyorum ve arıyorum. Neresinde olduğumu ise şöyle tarif edeyim: Şiirin “Ş” harfindeki noktanın bir yerlerindedim.

Beni en çok akşam saatleri çarpıyor. Denizde güneşin batışı, sokaklarda uzayan gölgeler, dağlara perde perde inen alacakaranlık ve günü tüketmiş değişik duygular ve hareketler içindeki insanlar...

1975 yılında yazmaya başladım. İlk şiirim 1979 yılında İmit Yaşar Oğuzca'nın yönettiği bir şiir köşesinde yayınlandı. Bu köşeye iki yıl sürekli şiir gönderip yayınlattım. Daha sonra Türk Edebiyatı, Dolunay, Erguvan, Tutku, Kardelen ve nihayet Karçiçeği gibi çeşitli dergiler ve bazı gazetelerin sanat sayfalarında...

Üç kitap olacak şiirim, iki roman denemem ve bir kitabı dolduracak kadar hikayem var. Ben yazmayı, özellikle şiiri bir hayat biçimi olarak seçtim. Yaşadığım sürece onunla beraber olacağımı sanıyorum.

Akalm:

Bildiğiniz gibi başlangıcından günümüze kadar şiirin birçok tanımı yapıldığı halde herkesin ittifak ettiği ortak bir şiir tanımı yok. Sizce bu durum neden kaynaklanmaktadır? Ya da siz şiiri nasıl tanımlıyorsunuz?

Akçay:

Şiiri tarif etmek zor. Zaten şiirin herhangi bir madde gibi tam bir tarifi yok. Şiir, yaşamaktır bana göre. Nefes almak, duymak... Bazı duygular gibi ona anlatmak gerçekten zordur. Ona ancak yaşayan anlayabilir. Ama anlatamaz. Yani aşk gibi bir şey... Bu soru her şiirle uğraşana sorulmuştur. Herkes kendine göre bir tarif yapmış herkes şiiri nasıl tanıyorsa, ondan ne alıyorsa ona göre bir tarif yapmıştır. Kısacası, şiirin tam bir tarifi yok. Olmayacak da... Şiir, özlenen dünya ile yaşananın çatışması ile meydana gelen bir öfkenin sesidir belki de. Bazen karabalıklar içinde haykırmak, bazen gülmek, bazen ağlamak... Yaşamaktır şiir... Şiir, duyguların, düşüncelerin en hür kanat çırpabildiği bir sonsuzluktur.

Akalm:

Sizce şiiri şiir yapan, güzel şiir yapan özellikler nelerdir?

Akçay:

İyi veya kötü diye bir şiir yoktur. Şiir şairin duygu ve düşüncelerin dünyasının başkaları tarafından seyredilen bir aynasıdır. Şiiri ayağa kaldıran da, yere batıran da şairdir.

Şiirin duygular ve fikirlerden meydana geldiğini düşünecek olursak, şairin ne demek istediğini, dünyasını o şiirden öğrenebiliriz. Eğer bir şiirde kendimizden bir parça bulamıyor, duygularımızın tercümanı olarak görmüyorsak o şiiri beğenmeyiz. Aslında şiirin iyiliği veya kötülüğü kişiden kişiye değişir. Benim sevdiğim bir şiiri, bir başkası sevmeyebilir. Bunun da şiirden anlamak veya anlamamakla bir ilgisi olduğunu sanmıyorum. Eğer başkalarının da duygularımıza ortak olmasını dünyamızı paylaşmasını istiyorsak, insanları iyi tanımalıyız. İnsanların sevincini sevincimiz, derdini de derdimiz bilmeliyiz.

Her ne olursa olsun şiirde, şiirin vazgeçilmez unsurlardan biride, sevgi olmalı. Sevgi, her işin başlangıcıdır. Sevgi, hayat ağacının var olma ırmağında suyu emen köklerinin genel adıdır. Sevgi, tam manasını yunusumuzun gönlünde bulmuştur. Gerçek sevgi onu sevdiği gibi sevmektir. En çirkin şeyde bile güzel bir taraf bulabilmek... Bu da güzel düşünüp, güzel görmekle mümkün olur. Eğer insanlar bizim istediğimiz gibi değilse, küsmek gerekmez. Onları olduğu gibi kabul etmeliyiz. Bu dış unsurların yanında, iç temanın da şiir gibi olması gerekir. Bir şiiri okurken onun dünyasına girebiliyorsak ve okuduktan sonra gözlerimizi sonsuza düşürüp, duygulanabiliyor, düşünebiliyorsak iyi bir

şiiir okuduğumuz söylenebilir. Şiiirde, anlam bütünlüğü yanında, suyun akşnn sağlayan dere yatağı gibi şiiire akıcılık sağlayan gizli bir müzik sesi de hakim olmalıdır.

Akalm:

Türk Edebiyatında "Şiiir gibi şiiir" diyebileceğiniz şiiirler var mı? En beğendiğiniz şairler kimler?

Akçay:

Biz millet olarak şair ruhlu insanlarız. Gençliğinde şiiir yazmamş, hele okumamş insan düşünemiyorum. Bazıları bunu gençliğinden sonraki yıllara taşmasını bilmiş, bu konuda başarılı olmuştur. Kimisi kendi bırakmış şiiiri kimi de şiiir.

Türk edebiyatında zirvede olan şairlerimiz az değildir. Bu edebiyatmznn her dönemi için geçerlidir. Yalnız Cumhuriyet sonrasında daha değişik bir akım başlamıştır. Bu akımda Türk şiiirini gerçek muhtevasından uzaklaştırmştır. Bazıları attıkları çeşitli politik sloganları, şiiir diye okuyucunun önüne sürmüştür. Bu durum, haklı olarak okuyucuyu ikiye bölmüştür. Ve as sanat sevdallarını edebiyattan özellikle de şiiirden soğutmuştur. Baslan kitaplar. Birkaç bini geçememiştir. Çeşitli sanat ve edebiyat dergilerinin hayatları ise çok kısa sürmüştür. Şiiiri as kaynağından içenlerde az değildir. Benim en çok sevdiğim Yahya Kemal, Necip Fazıl, Ahmet Haşim'dir günümü şairlerinden ise yalnızca Sezai Karakoç...

Akalm:

Şiiirinizin kaynaklarını nasıl aıklarsnz bize? Biz kültür şiiiri yazdığınızı söyleyebilir misiniz?

Akçay:

Bana göre şiiir kural tanımamalı. Nasıl ki düşüncelerin bir sınırı, kural yoktur. Şiiir de öyle olmalı. Elbette şiiirde, fikir, duygu, müzikte olacak... Ama şiiiri şu veya bu ölçüler içine sokmak doğru olmaz. Bu demek değildir ki, her söylenen söz şiiirdir. Böyle bir şey demek istemiyorum. Eğer şair srf kendisi için yazmak istiyorsa şiiirini istediği sembollerle rebilir, istediği kadar anlaşılmaz kılabilir. Yok eğer duygu ve düşüncelerini diğer insanlar ile paylaşmak istiyorsa onların anlayabileceği şekilde rmelidir şiiir kozasn.

Ben

anlaşılmaz şiiire karşyım. Anlaşılmazlığın sanatla herhangi bir ilgisinin olduğunu sanmıyorum. Bir Yunus Emre'yi, Karacaoğlan', bir Aşık Veysel'i bugün olduğu gibi

yıllar sonra da severek okuyacağız. Onları böyle ölümsüz kılan tek şey sade ve anlaşılır olmalarıdır.

Akalın:

Sayın Akçay, bütün bunlardan sonra sizin şiiriniz Türk şiirinin neresinde yer aldığını söyleyebilir misiniz? Bir kuşak belirleyebilir misiniz kendinize?

Akçay:

Ben şiirimi tatlı bir hüznle örüyorum. O hüznle birlikte kırık dökük ümitleri ve hor görülmüş sevgileri vermeye çalışıyorum. Her gecenin sabahı olduğu gibi, her elemin ve kaderinde mutlu bir sonu vardır. Hayat bin türlü acı ve sevinçlerle dolu var olan bir şeyden her insan azda olsa payına düşeni almalı...

Benim şiirim de gecenin ve hüznün olduğunu benden önce başkaları söylemiş. Ben bunun farkında değildim. Sonra baktım ki doğru söylemişler. Gece, insanın en yalnız kaldığı zamandır. Düşünce ve duyguları ile uzak diyarlara göçer. Burada yaşayamadıklarını orada istediği gibi yaşar. Yalnızlığı en çok akla getirdiği bir de ölüm düşüncesi vardır. Ölüm düşüncesi, insana dünyayı boş veririr. Ve kötülüklerden el çektirir. Dünyada her şey boş ve yalan... Asıllarının birer aksi, gölgesi buradakiler. Mademki burada yaşanan geçici hayat bir damla gözyaşına ve tek gönlü yıkmaya değmez, bütün arzum tüm dünya insanların barış ve dostluk içinde yaşamalarıdır.

Çocukların duru bakışlarında yıkansın bütün yürekler. Onların rüyasız, kötülüğü bilmez Kalplerince olsun tüm insanların yüreği. Özlediğim böyle bir dünya o kadar uzak ki, işte ben ora uzak olmanın hüznünü yaşıyorum. Beş paralık çıkar uğruna birbirini yok etmek için uğraşan insanların her geçen gün aralarında derin uçurumlar açıldığını gördükçe ben kendi dünyama çekiliyorum. Duyduğumu, gördüğümü, özlediğimi yazmaya çalışıyorum. Başkalarını duygularıma ortak etmek için zaman zaman ürünlerimi yayınlıyorum. Bölüşmek güzel bir duygu Eylül Yorgunu da işte böyle bir duygunun en son ürünü...²⁰³

²⁰³ Akalın, Nazir, *Şiir Matineleri*, Gündüz Gazetesi, Ankara, 22 Nisan 1999

Ek 2: Hasan Akçay'ın Yayınlanmış Makaleleri

Makaleler:

Akçay, Hasan. Gerçek Şiirin Doğduğu Ülke, Karçıçeği Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, (söyleşi), Erzurum, 1990

Akçay, Hasan. Dilin İradesi ve Şiir, Mina, Sanat Edebiyat Dergisi, S.18, Erzurum,199

Akçay, Hasan. Sanat ve Toplum, Karadeniz-Sanat, Trabzon, 1995

Akçay, Hasan. Şiirimizde Gece, Dolunay, Fikir ve Sanat Dergisi, K.Maraş, 1996

Akçay, Hasan. Şiir Üzerine, Kültür Dünyası, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi (Söyleşi), Ağustos 1998, İst.

Akçay, Hasan. Aşk Biter Şiir Gider, Şahika, Sanat-Edebiyat Dergisi Sayı 7, s. 9, Ocak 1998, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Eğitimde Amaç Ne Olmalıdır, Şahika, Sayı 12, s. 5-6, Mayıs 2000, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Eleştiri Üstüne Bir Eleştiri Denemesi, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Sayı 1, s.7-8, Güz 2001, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Şiir ve Gelenek, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.2, s. 10-14 , Kış 2002, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Şiirin Ülkesinde, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.3, s. 22-23, Bahar 2002, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Şair Bahaettin Karakoç Portresi (Dolunay Gülüşleri), Mefkûre, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.11, s.18-19, 2003, K.Maraş

Akçay, Hasan. Aşk Ateş ve Semender, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.7, s. 3-5, Yaz 2003, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Fikir ve Tefekkür Şairi Nâbî, Şurkav, Kültür Eğitim Sanat Bilim ve Araştırma Dergisi S.3., s.60-63, 2004, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Klasik Türk Şiirinde Nâbî Ekolü, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S. 10, s. 6-9., 2004, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Nazir Akalın'ın Şiirinin Beslendiği Kaynaklar, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.21 s. 65-69. (Eylül-Ekim-Kasım) 2004, Elazığ

Akçay, Hasan. Türk Milletini Şiirden Uzaklaştırmanın Yolları, Bizim Külliye,

Kültür Sanat Dergisi, S.24 s. 24-26 (Haziran-Temmuz-Ağustos) 2005, Elazığ

Akçay, Hasan. Sevgisizliğimizdir Şiirsizliğimiz, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.25 s. 47-49 (Eylül-Ekim-Kasım) 2005, Elazığ

Akçay, Hasan. Eleştiri Üstüne, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.28, s. 22, (Haziran-Temmuz-Ağustos) 2006, Elazığ

Akçay, Hasan. Gelenekten Geleceğe, Türk Dünyası Şiir Güldestesi C.5, s.207, TYB Yay. ANKARA 2006

Akçay, Hasan. Şiir Nedir Şair Kimdir?, Seyir, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.13, s.12-15, Kış 2006, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Sonsuza Açılan Kapı, Yâren, Eğitim Kültür Dergisi, S. 2, s.19, Sonbahar-Kış 2006, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. İki Şehir Bir Öykü, Ardiç, Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, S.1, Şubat-2006, Eskişehir

Akçay, Hasan. Mustafa Özçelik'in "Gece Işıltısı"yla Şiirli Bir Yolculuk, Ardiç, Kültür Sanat Edebiyat Dergisi, S.12, s.19, Ocak 2007, Eskişehir

Akçay, Hasan. Çocukluğumun Gökyüzünde Bir Beyaz Bulut, Sühan, S.16, Ocak-Şubat 2007, Sivas

Akçay, Hasan. Biz Aleme Bir Yar İçin Ah Etmeye Geldik, Eyvan, Yaz-2007, Ş.Urfa

Akçay Hasan. Çelik Çiçek Açar Mı, Türkü Söyler Mi Beton? (Olca Yazıcı'nın Şiirinde Şehir Metaforu) Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, Sayı 32. s. 35 (Haziran-Temmuz-Ağustos) 2007, Elazığ

Akçay Hasan. Gökyüzünde Yalnız Gezmez Yıldızlar, Sühan,S. 18, (Mart-Nisan-Mayıs) 2008, Sivas

Akçay Hasan. Şehirler Gönle (T)Uzak. Eyvan, Sosyal-İlmi-Siyasi-Kültürel Dergi, S. 32, (Nisan- Mayıs- Haziran) 2008, Ş.Urfa

Akçay, Hasan. Bir Şiirin Gül Desenli İzleri Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, Sayı 36. (Haziran-Temmuz-Ağustos) 2008, Elazığ

Akçay, Hasan. Çocuklar S/evimizi Terk Etmesinler.Eyvan, Kültürel Dergi. S. 33 (Temmuz-Ağustos-Eylül) 2008, Ş.Urfa

Akçay, Hasan, Bir Öğretmeni Anlatmak. (Eğitime Adanmış Hayatlar, Haz. Mustafa Özçelik) Odunpazarı Belediyesi Yay. Eskişehir 2008

- Akçay, Hasan, Ön Yargıları Kim Yargılar, Eyvan, Kültürel Dergi. S. 34 (Ekim-Kasım-Aralık) 2008, Ş.Urfa
- Akçay, Hasan, Edebiyat ve Tarih ya da Ruh ile Beden, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.39, (Mart-Nisan-Mayıs) 2009, Elazığ
- Akçay, Hasan, Bahar Türküsünü Kimlere Söyler, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 125, Mayıs 2009, İst.
- Akçay, Hasan, Nice Sevdâlarda Ç/öldü Leylâlar, Yolcu, Sayı 54, Mayıs-Haziran 2009, Samsun
- Akçay Hasan, Sevgimiz Güneş Olsun, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 127, Temmuz 2009, İst.
- Akçay, Hasan, Yakın Uzaklıklar, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 128, Ağustos 2009,
- Akçay, Hasan, Babalar ve Çocuklar, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 129, Eylül 2009, İst.
- Akçay Hasan, Dağlar Beyaz Çiçek Yayla Sisinde, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 130, Ekim 2009, İst.
- Akçay, Hasan, Bir Göz Açıp Yummuş Gibi, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 131, Kasım 2009, İst.
- Akçay, Hasan, Hüzünler Nerden Doğar, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 132, Aralık 2009, İst.
- Akçay, Hasan, Şairlerin Gazzesi (Geride Kalanların Türküsü), Haz. Adem Turan “Ölüm Karanfil Oluyorsa Göğsünde Çocukların”, İlke Yayıncılık, İst. 2009
- Akçay, Hasan ,Bulanmadan Akmak Ne Güzel, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 133, Ocak 2010, İst.
- Akçay, Hasan, Annem Evden Gidince, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 135, Mart 2010, İst.
- Akçay, Hasan, Orda Bir Ev Var Uzakta, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.43, (Mart-Nisan-Mayıs) 2010, Elazığ
- Akçay, Hasan, Yunus Emre’yi Anlamaya Doğru (Bildiriler Kitabı), “Yunusça Söylemin Günümüz Çocuklarına Verecekleri”, ss, 413-433, Karaman Valiliği, Karaman, 2010

Akçay, Hasan, Bir Ev Hikâyesi, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 139, Temmuz 2010, İst.

Akçay, Hasan, Palandöken Dağı Şiir Açarken, Bizim Külliye, Kültür Sanat Dergisi, S.44, (Haziran-Temmuz-Ağustos) 2010, Elazığ

Akçay, Hasan, Vedâ Mevsimi, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 143, Kasım 2010, İst.

Akçay, Hasan, Gençliğim Bir Kuş İdi, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 144, Aralık 2010, İst.

Akçay, Hasan, Yûnus'un Gönül Bağından, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 146, Şubat 2011, İst.

Akçay, Hasan, Pulsuz Mektuplar, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 149, Mayıs 2011, İst.

Akçay, Hasan, Söz Üstüne, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 150, Haziran 2011, İst.

Akçay, Hasan, Yıldızlardan Mahya Yapmak, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 152, Ağustos 2011, İst.

Akçay, Hasan, Vefâ Lügatlerde mi Yalnız, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 154, Ekim 2011, İst.

Akçay, Hasan, Merhem Et, Ey Merhamet, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 155, Kasım 2011, İst.

Akçay, Hasan, Geçmiş Zaman Akşamları, Semerkand, S Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 156, Aralık 2011, İst.

Akçay, Hasan, Hastane İçinde Gül Serinliği, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 158, Şubat 2012, İst.

Akçay, Hasan, Leke, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 160, Nisan 2012, İst.

Akçay, Hasan, Dili Yitik Şehirler, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 164, Ağustos 2012, İst.

Akçay, Hasan, Çocukların Yaşı Tutmaz Ölmeye, Semerkand, Sayı 169, Ocak 2013, İst.

Akçay, Hasan, Yerde Çınar Yaprakları, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 170, Şubat 2013, İst.

Akçay, Hasan, Çocuklar ve Çiçekler, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 171, Mart 2013, İst.

Akçay, Hasan, Dostun Gülü, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 172, Nisan 2013, İst.

Akçay, Hasan, Yol Üstüne Bir Yolculuk, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 176, Ağustos 2013, İst.

Akçay, Hasan, Dağlarında Vurulan Ceylanlardan Şehri ve Hayatı Tanıyan Şair, Bir Nokta, Aylık Edebiyat Dergisi, S. 141, Ekim 2013, İst.

Akçay, Hasan, Pencereleler, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 182, Şubat 2014, İst.

Akçay, Hasan, Gece Kandili, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 183, Mart 2014, İst.

Akçay, Hasan, Toz Kanatlı Bir Kelebek: Necip Fazıl Kısakürek, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 185, Mayıs 2014, İst.

Akçay, Hasan, Hikmetin Sesi: Şair Nâbî, Semerkand, Aylık Tasavvufî Dergi, Sayı 186, Haziran 2014, İst.